

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

ČETRTEK

Plinovod končno tudi v Posavju in na Dolenjskem

Brestanica: v sredo
slovesen pričetek del

BRESTANICA — Slovenija se je v drugi polovici sedemdesetih let odločila za zemeljski plin kot alternativni vir energije. Izgradila je plinovodno omrežje in ga navezala na mednarodni plinovod iz Sovjetske zveze v zahodno Evropo. Potek glavnih plinovodov so izbrali tako, da potekajo mimo večjih potrošnih središč.

Posavje in Dolenjska v tistem času nista bila vključena v projekt izgradnje. Toda v naslednjih letih sta tako gospodarstvo kot tudi široka potrošnja pokazala velik interes za priključitev. Petrolova organizacija »Zemeljski plin« je za najboljšo izbrala vezavo na obstoječi plinovod pri Rogaški Slatini. Od tam bo magistralni plinovod s premerom 400 mm potekal mimo Podčetrka, Kozjega, Podsejda in Anž do Krškega ter nato do Novega mesta. Odcep za Radeče bo speljal od Anž mimo Brestanice in Sevnice.

Predvidevajo, da bo zgrajenih 133,5 km plinovodov in na njih priključenih 27 novih porabnikov zemeljskega plina. Ti naj bi na območju Posavja in Dolenjske začeli prevzemati plin v letu 1992, že od leta 2000 pa naj bi prevzete količine plina podvojili. Predračunska vrednost omrežja je 324 milijonov dinarjev. Petrol bo s svojim deležem pokrile 64 odst., 6 odst. bo prispeval Republiški sekretariat za energijo, ostalih 30 pa bodo morali priložiti bodoči porabniki sami.

B. D.

V PRIČAKOVANJU REKORDA

KRŠKO — To nedeljo, 15. julija, bodo ob 15. uri konjske dirke na hipodromu Brege pri Krškem. Tekmovali bodo vsi trenutno najhitrejši konji iz Slovenije in ostale Jugoslavije, med njimi najhitrejši konj v državi Madun, švedski žrebec Carlo Frost, konj leta med dvoletniki Antika pa voznik leta lanske sezone Marko Slavič ml. Organizatorji pričakujejo nov rekord steze, mogoče pa je celo nov državni rekord. Ena od vstopnic bo obiskovalcu dirke pripeljala novo vespo 150. Vabljeni!

USPEL ZAČETEK KULTURNEGA POLETJA — Če smemo soditi naslednje kulturne prireditve pod naslovom »Pridi zvečer v grad«, ki jih pripravlja metliška folklorna skupina »Ivan Navratil« po prvi — bila je preteklo soboto — potem se obetajo Metličanom še zanimivi in razgibani poletni večeri. Polno grajsko dvorišče obiskovalcev je z navdušenjem sprejel odlični in že večkrat nagrajeni tamburaški orkester »Ferdo Li-vadič« iz Samobora, ki je Metličanom pokazal, kaj vse je moč zaigrati na njihove instrumente. Na fotografiji s pevko Đurđico. (Foto: M. B.-J.)

Jez nezaposlenosti

Polna zaposlenost je pobožna želja ali realistična utvara, če hočete. Psihiater dr. Jože Lokar je zapisal, da približno trije odstotki vseh ljudi že iz osebnostnih razlogov in njihovih značajskih potez niso zaposljivi. Ta hip imamo v Sloveniji že 40.300 nezaposlenih ali 5 odstotkov vseh za delo sposobnih ljudi. Navidez ni razloga za plat zvona, zlasti še, če se primerjamo z razvitimi zahodnoevropskimi deželami. Toda grozi nam plaz, ki se utegne sprožiti z verzi in stečajni in ki mu ni videti konca. Napovedujejo, da bo čez pol leta v naši republiki že 70.000 nezaposlenih, in kdo more jamčiti, da med njimi ne bo delavcev Novolesa, Novoteksa in Iskre? Plaz nezadržnega nezadovoljstva bo odnesel tudi novo vladno, če ne bo začela uveljavljati aktivne zaposlitvene politike, pa naj vidi kdo v njej še toliko ostalin samoupravne dobe. Razmere se tako naglo slabšajo, da ni časa niti za temeljit sistemski zakon, ampak se bo treba zadovoljiti z začasno rešitvijo v obliki komaj 9 členov obsegajočega zakona, ki ga bo republiška skupščina obravnavala že prihodnji teden.

Republiška sekretarka za delo Jožica Puhar je na petkovi novinarski konferenci podrobneje obrazložila načrte vlade. Ta naj bi s polovično soudeležbo sodelovala pri nadomestilih plač za čas brezposelnosti do enega leta, pri dokupu zavarovalne dobe do treh let, pri izplačilih odpravin in pri stroških za prekalifikacijo in dokvalifikacijo delavcev, vendar pod pogojem, da ima delovna organizacija razvojni program. Denar za te namene naj bi zbrali z dodatnim 0,5-odstotnim prispevkom od osebnih dohodkov in dobička podjetij, kar bo sicer marsikdo označil kot stare metode prelivanja od dobrih k slabim gospodarjem, vendar druge rešitve očitno ni. V predvolilnem boju obetani liberalni model 19. stoletja pa ni uporabljen.

M. LEGAN

Sprava: mrtvim pokoj, živim pa mir

Desettisoči obiskovalcev na spravi slovesnosti pri grobišču pod Krenom pod Rogom — Stisk rok dr. Alojzija Šuštarja in Milana Kučana — Dostojanstven obred, blagoslovljeni grobovi

KOČEVSKI ROG — Kočevski gozdovi že dolgo niso imeli toliko obiskovalcev kot zadnji nedeljo. Okoli petindvajset tisoč ljudi se je po ocenah zbralo, da bi prisostvovalo prvemu in, upajmo, tudi zadnjemu tovrstnemu dogodku v zgodovini Slovenskega naroda, pogrebni maši za vse žrtve druge svetovne vojne na Slovenskem, ki so našle zadnje počivališče v znanih in neznanih grobovih, blagoslovu množičnih roških grobišč ter aktu sprave, ki sta ga simbolizirala s svojima nagovoroma in stiskom rok najvišji slovenski cerkveni predstavnik, nadškof dr. Alojzij Šuštar, ter najvišji predstavnik države, predsednik Republike Slovenije Milan Kučan.

Celotna prireditev je minila v mirnem in dostojanstvenem vzdušju, brez vsakršnih incidentov in zapletov. Čeprav so bila navodila organizatorjev zelo podrobna, lahko bi celo rekli dlakovo.

● Osmi julij 1990 je za nas velik dan. Komunistem in antikomunistem sta odšla v preteklost, ostali smo ljudje, z bolečino zazrti v preteklost, z upanjem v prihodnost. Sprava slovesnost na Rogu je bila državnotvorno dejanje. Postavili smo nov začetek svoje nacionalne zgodovine, prihodnosti. (Spomenka Hribar v Demokraciji)

cepska, se je vendarle izkazalo, da so nujno potrebna. Organi milice so se nevsiljivo, a odločno držali navodil in s tem preprečili, da bi se makadamske gozdne ceste, ki so morale sprejeti na tisoče osebnih vozil ter veliko avtobusov, zamašile s prometom. Res pa je, in temu se ni bilo moč izogniti, da so imeli nekateri do svojih vozil tudi uro hoda. Prepotrebni osvežilni pijač in hrane je bilo kljub drugačnim obvestilom dovolj v bližini kraja prireditve, žal pa tudi nepotrebne kramarije, ki bi svoje mesto lahko našla kje drugje.

Prometa je bilo največ iz kočevskih smeri, zato je bilo tam po prireditvi tudi

največ čakanja. Tisti, ki so prišli iz novomeške, pa so domov grede lahko obiskali še nekaj dobro označenih in

● Od nedelje naprej so množična grobišča iz druge svetovne vojne, bodisi znana bodisi še neznan, s cerkvene strani blagoslovljena, saj je bil opravljen največji množični pogrebni obred v Sloveniji, s strani slovenske države pa priznana. To pomeni tudi obveznosti, ne glede na to, ali smo verni ali ne. Predvsem smo dolžni, da pokažemo do grobišč in posmrtnih ostankov umorjenih potrebno spoštovanje, vse ostalo pa prepustimo za to določenim službam. Ker je takih krajev na našem področju žal še precej, pa je tudi prav, da tisti, ki vedo za še neobeležena grobišča, to sporoče, da bodo pristojni primerno ukrepali. Odsvetujemo pa vsakršno raziskovanje ali odkopavanje na lastno pest, kar prepoveduje tudi zakon.

zavarovanih grobišč. Maša, ki jo je ob sodelovanju duhovnikov od doma in iz inozemstva opravil nadškof dr. Alojzij

Šuštar, ter spravi govor Milana Kučana, sta trajala predvideni dve uri, potem pa je nastopilo s svojimi recitacijami še nekaj slovenskih besednih in dramskih ustvarjalcev.

T. JAKŠE

SREČANJE KRVOĐAJALCEV SLOVENIJE

Krajevna organizacija Veržej v ljutomerski občini pripravlja za soboto, 18. avgusta, v Veržej prvo srečanje krvodajalcev Slovenije. Organizatorji sprejemajo prijave na recepcijo termalnega kopališča Banovci (tel. 069 87-067 ali 069 87-070), kotizacija, ki jo bodo udeleženci plačali na račun št. 51930-604-49105, pa bo 100 din. V ceno je všteti sprejem, bograč po želji, vstopnica za celodnevno kopanje v bazenih s termalno ali navadno vodo ter pripodka.

VINIŠKO POLETJE

VINICA — V nedeljo, 22. julija, bo ob 16. uri v viniškem kampu zabavno-turistična prireditev Viniško poletje, na kateri bo organizator Klub prijateljev televizije Slovenije v sodelovanju z Dolenjskim listom in njegovimi bralci razglasil najboljše in najbolj simpatične napovedovalke in napovedovalce. Športno uredništvo TV Slovenije pa bo razglasilo najboljše športnico in športnika v tem poletju.

Reševanje Krke

Mednarodni ekološki raziskovalni tabor Krka '90 v Žužemberku

ŽUŽEMBERK — V nedeljo se je v Žužemberku začel 2. mednarodni ekološki raziskovalni tabor Krka '90. Petindvajset mladih ekološko osveščenih ljudi iz ZDA, Avstrije, Francije, Nemčije, Danske, Belgije, Nizozemske, Španije in Slovenije bo pod vodstvom devetih mentorjev tri tedne preživel ob Krki in nadaljevalo delo, ki so ga začeli njihovi vrstniki na lanskem mednarodnem taboru, prav tako v Žužemberku. Okvirne naloge, ki se jih bomo mladi raziskovalci lotevali na tem taboru, so: pregled divjih odlagališč odpadkov, ki so jih odkrili in popisali na lanskem taboru, in ugotavljanje sedanjega stanja; inventarizacija divjih odlagališč od Dvora do Soteske; biološke, kemične in bakteriološke analize Krke od izvira do Otočca; nadaljevanje proučevanja onesnaženosti kraških jam ob Krki; na koncu pa bodo izdelali ekološko tablo o onesnaženosti Krke in njenih pritokov. »Stanje Krke se iz leta v leto slabša in to bomo gotovo ugotovili tudi na tem taboru,« je na otvoritvi dejal Andrej Hudoklin, eden od mentorjev. »Hkrati pa so sprejeti zakoni in odloki o zaščiti in varstvu te reke.« Gre torej tudi za vprašanje, kako začeti učinkovito uredničevati vse to sprejeto varstvo in zaščito reke Krke in kako prisiliti onesnaževalce, da bodo s svojim početjem prenehali. Tudi na to naj bi odgovoril ta ekološki raziskovalni tabor. Svojo pomoč pri delu tabora so obljubili številni faktori od KS Žužemberk, novomeškega Zavoda za socialno medicino in higieno do Izvršnega sveta.

A. B.

BERITE DANES!

na 2. strani:

● Belokranjska toplarna buri še naprej

na 3. strani:

● Brežiške grenke izkušnje

na 4. strani:

● Odškodnine že preprečujejo gradnje

na 6. strani:

● Pred generalno stavko gozdarjev?

na 9. strani:

● Na kakšna tla je padlo seme sprave?

na 10. strani:

● Bilo je premalo zemlje in preveč mrtvih

na 14. strani:

● Avtobusna postaja pred sodniki

ISKRENO OBŽALUJEMO! — »Vse ima svoj čas in vsako opravilo ima svoj uro pod nebo! Nas je zgodovina izbrala, da prevzamemo pred njo in pred prihodnostjo to odgovornost. Opravimo jo zrelo. Tega dejanja ni mogoče ponoviti,« je dejal predsednik Milan Kučan zbrani množici na spravi slovesnosti sredi kočevskih gozdov. Odlomke iz njegovega govora in iz nagovora nadškofa dr. Alojzija Šuštarja si lahko preberete na prvi strani današnje Priloge, kjer objavljamo tudi razmišljajočo reportažo ob tem edinstvenem dogodku v slovenski zgodovini (Foto: T. Jakše)

Ves svet je naš novi skupni dom

Srečanje v moji deželi kot iskanje osnov za novo sobivanje — Letošnja udeležba v Dolenjskih Toplicah in drugod večja in pestrejša kot lansko leto

DOLENJSKE TOPLICE — Da srečanje v moji deželi pridobiva pomen, govori že to, da se je zaključne prireditve na jasi udeležilo več kot 3000 obiskovalcev, od teh kar lep del iz inozemstva. Zgovoren pa je tudi obisk najvišjih cerkvenih in državnih predstavnikov Slovenije, nadškofa dr. Alojzija Šuštarja in predsednika republiške skupščine dr. Franceta Bučarja ter drugih gostov.

»V hiši mojega očeta je veliko bivališč,« ta svetopisemski rek, ki ga je v uvodu svojega nagovora udeležencem maše na jasi uporabil nadškof dr. Alojzij Šuštar, bi lahko postal moto celotnega letošnjega Srečanja v moji deželi,

SMO RES TAKŠNI? — »Slovenians are nice people« pravi napis na majici te ponosne ameriške Slovenke, udeleženke srečanja v moji deželi. Na hrbtni strani ima za vsak slučaj napisan tudi prevod: »Slovenici so lušni ljudje«. Naj to ne bo samo napis, temveč resničnost v spravljeni in suvereni deželi. (Foto: T. J.)

so bivališča vseh Slovencev kjerkoli po svetu bivališča enega naroda in da ni bivališč, ki bi jih ne hoteli priznati in bi si pred njimi zatiskali oči. Tako se je domovini odprla cela galerija ustvarjalcev, ki niso več izgubljeni in prezrti sinovi slovenskega naroda, temveč del njegovega svetovnega duha.

Misli o skupnem domu je v svojem govoru pritegnil tudi predsednik skupščine dr. France Bučar, s tem da ji je dodal še razsežnost slovenske narodne su-

verenosti kot udomljanja slovenskega naroda v skupnem evropskem domu narodov, kar je njegova pravica, ki mu je nihče ne more odvzeti, zlasti pa ne tisti, ki jim je pojem demokracija blizu: »Če naj bo na primer Evropa naš skupni dom, tedaj mora biti v tem domu prostor tako za velike kot za male, torej za vse.«

Na sklepni prireditvi Srečanja je bilo čutiti sprošeni veter novih časov in novega razumevanja. Poživili so jo številni

● Na predlog Slovenske izseljenske matice je Rdeči križ Slovenije na osrednji prireditvi Srečanja podelil plaketo Metulj miru bivšemu predsedniku republike Avstrije za njegove prispevke k utrjevanju prijateljstva med sosednjima državama in narodoma, srebrni znak pa Marjani Parfant iz Nizozemske, ki je prva pričela med rojaki akcijo zbiranja pomoči oškodovanim v naravnih nesrečah, Marici Ličan, učiteljici iz Avstralije, in Rajku Bukovcu iz Kanade za zbiranje pomoči Zavodu za invalidno mladino v Kamniku.

nastopi pevskih in folklornih skupin, ljudskih godcev in priznanih umetnikov ter gostov z različnih koncev sveta. Ne nazadnje moramo oceniti tudi Turistično društvo Straža, ki je s svojimi furmani in narodnimi nošami prijetno poživilo že tako pisano prireditev, seveda pa je treba povedati, da sta najbolj zaslužna za vse Slovenska izseljenska matica in Zdravilišča, toz novomeške Krke, ki sta se močno približala idealni vsebini Srečanja v moji deželi.

T. JAKŠE

Do konca tedna bo sončno in vsak dan toplejše vreme.

MEDNARODNI EKOLOŠKI TABOR — V nedeljo se je v Žužemberku zbralo 25 mladih ljudi iz Amerike in Evrope, ki bodo pod vodstvom mentorjev tri tedne sodelovali na mednarodnem ekološki raziskovalnem taboru Krka '90. Na sliki: vodja tabora Andrej Prešeren iz Novega mesta udeležencem tabora in gostom predstavlja delovni program tabora. (Foto: A. Bartelj)

Slovenski kulturni krog sklenjen

Posvetovanje o perspektivah sodelovanja Slovencev doma s Slovenci po svetu

OTOČEC — Cela vrsta strokovnjakov iz Slovenije in iz inozemstva, ki se ukvarjajo s proučevanjem, animiranjem, organiziranjem in prosvetljevanjem naših ljudi zunaj meja naše domovine, se je v okviru prireditve Srečanje v moji deželi zbrala na Otočcu, da bi izmenjali svoje poglede na to problematiko in dosedanje izkušnje in dosežke na tem področju. Srečanje je izzvenilo v podobnem vzdušju kot lansko leto, torej v bolj ali manj odkritem križanju kopij predstavnikov različnih ustanov, ki se doma ukvarjajo z izseljenko problematiko, kar kaže, kljub temu da je pestrost in razvejenost na tem področju nujna, da se nimamo prave koordinacije dela, pa tudi jasnih predstav o tem, kaj naj bi kdo naredil.

Posvetovanje pa ni bilo pestro samo zaradi tega, pač pa so ga poživile tudi nekatere novosti, med katere je treba vsekakor prišteti prisotnost južnoameriškega slovenskega kulturnega duha, ki je bil do sedaj skoraj v celoti prezrt, ter stopanje slovenske politične emigracije v kulturno zavest slovenskega naroda, kar pomeni tudi sklenitev polstoletje zvezojočega kroga. Narod, ki je bil do sedaj oškodovan za določene miselne sfere, si jih bo prav s pomočjo svoje kulturne diaspore, katere do sedaj ni imel priložnosti spoznati, lahko zopet pridobil.

Prisotnost slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, ki se je tudi

sam znanstveno ukvarjal z raziskovanjem slovenskega izseljenstva v ZDA, je dodala srečanju še eno razsežnost. Med drugim je navzočim dejal, da moramo ob vsej zaslepljenosti, s katero smo živeli Slovenci v preteklosti, sedaj končno priznati, da stojimo gospodarsko zelo slabo.

»Na lestevici evropskih ali svetovnih držav smo zelo nizko, prej bi rekli, da smo zunaj tega sistema, vendar pa smo sedaj končno le sprejeli neke svetovne kriterije za merjenje naše gospodarske učinkovitosti, politične svobode itd. Po teh kriterijih ne stojimo prav visoko,

vendar je to za Slovence celo zdravilno, hkrati pa je tudi jasno sporočilo tujini, da sprejemamo pravila igre, ki veljajo za moderni svet. Po tem, kar se dogaja

• Precej navzočih je imelo tudi kritične pripombe na delovanje Slovenske izseljenke matice v preteklosti. Glede tega je dr. Rupel dejal, da bi po njegovem mnenju Matica morala v bodočnosti delovati v okviru ministrstva za Slovence po svetu.

na politični ravni, mislim, da se bo odprlo tudi v gospodarstvu in da se bo podoba Slovenije v očeh sveta izboljšala. Mislim tudi, da nam zadnje čase pri tem ne manjka odločnosti.«

T. JAKŠE

Izvoz še narašča

Dolenjski delež v slovenskem izvozu se je povečal — Večji uvoz

NOVO MESTO — V prvih štirih mesecih letošnjega leta je dolenjsko gospodarstvo izvozilo za 160,3 milijona dolarjev izdelkov; storitve v ta pregled niso vštete. Izvoz je bil v primerjavi z enakim lanskim obdobjem večji za 28 odst., izvoz na trge s trdno valuto pa še za odstotek večji. Dolenjski prodor na tuje trge je bil večji od republiškega in dolenjski delež v slovenskem izvozu se je povečal od lanskih 10,84 na 12,32 odst. Seveda se je povečala tudi udeležba v uvozu.

Najbolj so izvoz povečala podjetja iz novomeške in črnomaljske občine, prva pa sama ustvarijo kar 88 odstotkov vsega dolenjskega izvoza. Prodaja na trge s trdno valuto je najbolj porasla v črnomaljski občini, in sicer za 89 odstotkov, v trebanjski za 85, v metliški za polovico in v novomeški občini za 26 odst. Med največje dolenjske izvoznike se še naprej vpisujejo: IMV, Tovarna zdravil Krka, Novoles, Belt, Iskra Semič, Trim, Iskra Žužemberk itd. Vsi našteti razen največjega dolenjskega izvoznika IMV so v prvih štirih mesecih več izvozili, kot uvozili in so torej imeli pozitivno pokritje uvoza z izvozom.

Dolenjski uvoz je v prvih štirih mesecih letos znašal 175 milijonov dolarjev in je bil za 47 odst. večji kot lani. Uvoz je bil z izvozom pokrit 91,56-odstotno, na konvertibilnih trgih pa celo le 78-odstotno. Samo črnomaljska podjetja so v tujino prodala več, kot pa so tam kupila.

• Če hočeš vedeti, kaj misli tvoj sosed o tebi, se prepričaj z njim! (Rodezijski pregovor)

Komercialni oglas, osmrtnico ali mali oglaš lahko naročite v programu

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

v novomeškem Kabelskem razdelilnem omrežju na kanalu 3

Glavni trg 24/1
68000 Novo mesto

Telefon: 068/23-611
Telefax: 068/21-696

14 komercialnih objav 470 din
mali oglas (2 objavi) 45 din
osmrtnica (2 objavi) 110 din

POLETJE NA KOLPI — Po deževnem začetku se je začelo pravo poletje s hudo vročino. Kolpa, še vedno najčistejša in najtoplejša slovenska reka, je na svoje bregove na belokranjski in hrvaški strani spet privabila številne kopalce. Voda je topla, prijetnih kotičkov ob Kolpi pa dovolj. Posnetek je z enega redkih urejenih kopalšč na Kolpi, na Primostku. (Foto: A. Bartelj)

Belokranjska toplarna buri še naprej

O termoelektrarni-toplarni v Kanižarici naj odloča referendum

ČRNOMELJ — Z odgovorom na delegatsko vprašanje o morebitni gradnji termoelektrarne-toplarne (TE-TO) ob rudniku Kanižarica (o tem smo poročali že v prejšnji številki), delegati niso bili zadovoljni. Zlasti jih je motilo, ker je bilo v odgovoru zapisano, kot da TE-TO bo, in ne, kot da naj bi bila. Pri tako pomembni odločitvi pa bi morali kaj reči tudi krajani, zato bi bil potreben referendum. V Kanižarici bo ostal premožen, ker se bo ljubljanska toplarna preusmerila na plin, torej bolj čisto tehnologijo, Belokranjci pa naj bi imeli termoelektrarno na premožen. Beli krajani se je že večkrat primerilo, da je dobila tehnologijo, ki so jo druge opustili, sedaj pa ima težave. Denar, namenjen za TE-TO, bi raje porabili za gradnjo malih hidroelektrarn. Sicer pa naj skupščina takoj kaj ukrene in naj ne čaka, da bodo do nje pricurljale uradne informacije, kajti zgodilo se je že, da je bilo takrat že prepozno karkoli ukreniti. Takšne pripombe je bilo slišati iz ust delegatov.

Predsednik izvršnega sveta Anton Horvat je pojasnil, da so ga v Trbovljah seznanili z zmanjšanjem pridobivanja električne in toplotne energije iz premoga, zato morajo rudniki za polovico zmanjšati izkop. Drugod iščejo rešitev za rudarje v novih programih, za Kanižarico pa so določili TE-TO, vendar jih je Horvat opozoril, naj tudi za črnomaljske rudarje najdejo drugo rešitev. Sicer pa v črnomaljskih planih TE-TO ni in o njej tudi niso še razpravljali. Predstavnik rudnika je dopolnil, da je v izdelavo dana le »studija izvedljivosti«, in če bodo v njej ugodne ugotovitve, bodo storili vse, da bo termoelektrarna zgrajena, saj kurilnica na Čardaku in Belt bolj onesnažujeta okolje kot podobne TE-TO. Hidroelektrarne pa po njegovih besedah niso sprejemljive, saj dajejo le 12–15 odst. električne energije, termoelektrarne pa kar 65 odst. Svoj lonček je pristavil še predstavnik Belta, ki je pripomnil, da se bodo v njihovem podjetju potrudili, da bo onesnaževanje čim manjše, naredili pa vse, da TE-TO v Beli krajini ne bo. Zato pa bi si Belokranjci morali prizadevati, da bi plinovod, ki so ga v sedanjih načrtih za deželo ob Kolpi izpustili, prišel tudi k njim.

M. BEZEK-JAKŠE

Stari grehi

Težave Draščicev

DRAŠIČI — Pred kakimi petnajstimi leti so asfaltirali cesto skozi Draščice. Čeprav gre za republiško oziroma celo za medrepubliško cesto, saj povezuje Slovenijo in Hrvaško, je bilo delo takrat opravljeno slabo oziroma se niso držali načrta in posledice Draščičani čutijo še danes. Najhuje je, da takrat niso odpravili zoženega dela skozi vas, niso uredili odvodnjavanja, za kar so celo že imeli cevi, a so čez noč neznano kam izginile.

Pred petimi leti je kazalo, da bodo tudi Draščiči končno dobili vodovod. Glavni vod so pripeljali do vasi, potem pa so se dela ustavila, ker ni bilo urejen odvodnjavanje meteornih vod. Ta greh je bil narejen ob asfaltiranju in Draščičani so tako ostali brez zdrave pite vode. No, kasneje se je izkazalo, da ne samo zaradi tega. Lani so namreč vaščani imeli tega dovolj in so se sami lotili kopanja jarkov za vodovod skozi vas. S svojim delom in za svoj denar so izkopali in zasipali jarke in obljubljeno jim je bilo, da bo letos v vas končno le prišla voda. Pa so ugotovili, da iz Jamnikov, od koder naj bi Draščiči dobivali vodo, te ni dovolj in da bi bile cevi bolj ali manj suhe. Sedaj naj bi se Draščiči oskrbovali z vodo iz vodovodnega vodovoda. Kdaj naj bi prišla voda iz vodovodnega Zorkovca, ne ve nihče, vod od Draščicev do tam še ni narejen. Vsekakor bi bilo lepo in prav, da bi vsaj do takrat končno uredili tudi cesto skozi vas. In to po projektih izpred 15 let.

A. B.

Naša anketa

Bilo je, naj se ne ponovi!

»Naše preteklosti ni mogoče predruščiti ne zamlčati. Čas je, da preneha obremenjevati še kar naprej naše življenje in našo prihodnost. Zakaj bi ostajali sperti, ko postaja svet, katerega del smo, vse bolj svoboden in vse bolj povezan. Bilo je! Naj se ne ponovi nikoli več! Povejmo to na tleh Kočevskega Roga, ki je v mnogih viharjih zadnje vojne, ki so zdijali čezeno, postal slovenska nekropola. Z dejanjem, ki je namenjeno priznanju in spominu smrti žrtev v teh jamah, znanim in neznanim Slovincem, ki so bili brez vsakega ugotavljanja njihove morebitne posamične krivde zaradi medvojnih dejanj po že končani vojni nerazumno in nerazumljivo pahnjeni v nasilno smrt. Vzemimo to spoznanje nase in recimo: nikoli več! To so besede Milana Kučana, predsednika Predsedstva Republike Slovenije na nedeljski spravi slovesnosti na Rogu. Mnogi kraji, predvsem pa Kočevski Rog, so že med vojno postali poslednje prebivališče (pre)mnoгим Slovincem, še po vojni pa več tisoč — natančnih podatkov ni, govori pa se o sedem do osem ali celo deset tisoč domobrancev — tistih, ki so se borili ali le bili na nepravilni strani. Pravice do pravične razsodbe niso imeli, tega pa vsaj danes ni mogoče sprejeti v imenu nikakršnega cilja oz. razloga. Čeprav bo za mnoge še težko, globok premislek ne more dati drugega zaključka, kot da je zdaj, tako zaradi spokoja mrtvih kot vseh živih in naše prihodnosti, res že čas, da se storjeno prizna, poskuša razumeti in tudi oprostiti, medtem ko pozabljeno tako ne bi smelo biti, da nam bo to kajnovstvo v večni opomin.

MARTINA BUKOVEC, ekonomska tehničarka iz Trebnjega: »Spravna maša je le simbolično dejanje, z njo ne bodo veliko dosegli. Z njo bodo priznali, da so tam žrtve. Vendar gre pri vsem za nikoli končano zadevo, še vedno bodo v zavesti ljudi ostajali »eni« in »drugi«. Sem sicer za pošteno prikazovanje zgodovinskih dejstev, toda naša zgodovina tega ne bo zmogla. Še vedno bosta dve zgodovini, tudi po spravi.«

JULIJ JERAJ, član ZSMS iz Sevnice:

»Spravljajo se lahko neposredno prizadeti, to je predvsem intimno dejanje posameznika. To, kar se dogaja na manifestativni ravni, je zame poskus stare oblasti, da si olajša vest. Mislim, da bi sprava morala zajeti žrtve od dolomitske izjave naprej, ker je takrat evidentno prevzela oblast komunistična partija, in od takrat naprej bi v Sloveniji lahko govorili o državljanski vojni. Obsoditi ti je treba zločinca na eni in drugi strani.«

FRANC LEVSTEK, upokojeni podpolkovnik iz Metlike: »Ponoči ne morem spati in razmišljam, kako da je prišlo do tega. Za dan borce je samo na moji hiši visela zastava. Ponosen sem, da sem bil borec od 1941, čeprav je danes bela garba več vredna kot partizanska. Mislim, da se danes pretirava o raznih grozodejstvih. Vojna je bila, v vojni pa so samo sovražniki. Po moje te pravne maše niso potrebne, nič ne bo boljše. Vse se je drugače obrnilo, kot smo si predstavljali med vojno in po njej. Idealov ni več.«

IVAN STAREŠINIČ, upokojenec s Preloke: »Odlučil sem se, da grem v Kočevski Rog in na ta način izkažem pozornost tam umrlim. V zadnji vojni in tik po njej je padlo preveč mladih nedolžnih Slovincem, za katerimi mi, njihova generacija, še vedno žalujemo. Med žrtvami je bil tudi moj svak, ki je s komaj 17 leti končal v roški jami. Prav je, da je končno prišlo do sprave na takšen dostojanstven način, da bomo lahko poslej tudi roške grobove obeleževali kot grobove drugih umrlih.«

DARKO MERHAR, orodjar v Riku, Ribnica: »Premlad sem, da bi vprašanje sprave globlje razumel, saj nisem tistega časa sam doživljal ali bil kako drugače osebno prizadet. Bili pa so drugi v vasi in o tem se je vedelo. Kolikor sem razmišljal o tem, se mi zdi prav, da se mrtvi končno dostojno pokopljejo in da se o teh stvareh pove vsa resnica. To bo marsikoga zanimalo in morda bo tudi pripomoglo, da se kaj takega ne bo več dogodilo.«

JANEZ ERŽEN, Dolenjec, gledališki igralec, na Srečanju v Dolenjskih Toplicah: »V vsej zgodovini je bil vedno čas tisti, ki je zdravil vse človekove bolečine. Mislim, da zdravi tudi te stvari. Vsaka vojna je nekaj najbolj grdega, kar prizadene človeštvo. Generacije, ki prihajajo, same po sebi prinašajo spravo, če stvari tako pojmujejo. Za moj občutek ni treba, da je sprava zunanja manifestacija, ampak dogajanje v tistem človeku, ki je prizadet.«

MARJAN HENIGMAN iz Kočevja: »Osebo nisem nič obremenjen s sovražtom med nekdanjima vojnima nasprotnikoma, saj sem se rodil 18 let po dogodkih na Rogu. Domačini smo vedeli za poboje, javno govoriti o njih pa se dolgo ni smelo. Kočevska mladina je, kolikor vem, med prvimi odpirala ta vprašanja. Mislim, da je sprava med Slovenci pravo in potrebno dejanje. Priprave na spravno prireditev pa so napačno predstavili javnosti. Morda zato, da bi prišlo manj ljudi.«

JOŽE GRGOVIČ iz kostanjeveškega Ikona: »Sprava je zame življenjsko pomembno vprašanje, saj sem generacija, ki je dejansko občutila krivico. Po vojni ni bilo dovoljeno zvonjenje in številni drugi običaji. Lepo je, da se tudi veren človek počasi vključuje v družbo. Spremljal sem spravno slovesnost in mislim, da je bila v redu. Šlo je za simbolično dejanje, zdaj pa mora spravo vsak doživeti notranje. Bojim se, da sprava pomeni samo besede in želje in da bo odprla še nezacelejene rane.«

EDIŠTRAUS, študent ekonomije iz Brežic: »Zame je spravna slovesnost velika stvar, dejal bi, da je največji dogodek po 2. vojni pri nas. Prepričan sem, da bo tam veliko ljudi. Prav je, da se stvari odkrijejo in da se bomo šolali končno učili take zgodovine, kot je bila. Spravna slovesnost seveda ne bo rešila vsega, je pa začetek drugega vrednotenja in tudi drugačnih pogledov na pretekla dogajanja.«

POIZVEDOVANJA RDEČEGA KRIŽA

Poizvedovalna služba Jugoslovanskega Rdečega križa se je obrnila na občinske odbore Rdečega križa, da bi ji pomagali zbrati podatke o interniranih in vojni ujetnikih. Občinski odbor Rdečega križa Metlika obvešča vse prizadete, da ima na svojem sedežu na Pungartu na razpolago obrazce, ki se dobijo pri tovarišici Anici Kopinič. Na podlagi teh tiskovin in obstoječe dokumentacije bo Jugoslovanski Rdeči križ izdal potrdilo. Namen evidentiranja taboriščnikov, ujetnikov, vseh preganjanih zaradi političnega prepričanja, rase ali verske pripadnosti, nasilno mobiliziranih ali kako drugače maltretiranih med drugo svetovno vojno je izplačilo odškodnine.

NIČ VEČ RAZLIKOVANJA — Vsi Slovenci v svetu smo del iste slovenske kulturne družine, je bilo ugotovljeno na posvetovanju na Otočcu. Od leve proti desni: Janez Rogelj, tajnik Slovenske izseljenke matice, prof. dr. Mirko Jurak in slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

SPOZNAVAJO DOLENJSKO — Sto dijakov slovenskih osnovnih in srednjih šol iz tržaškega območja je te dni na štirinajstidnevni počitnici na Dolenjskem. Nastanjeni so na srednji kmetijski šoli Grm pod Trško goro. Lani so spoznali Belo krajino, letos pa Novo mesto, Kostanjevico in Gorjance. Pokrovitelj počitnic je slovenska kulturno-gospodarska zveza iz Trsta in slovenski dijaški dom Srečka Kosoveca. Tabor vodi Sonja Babič s štirinajstimi mentorji. (Foto: J. Pavlin)

V srcih bo praznik ostal

Na Preloki črnomaljska proslava ob dnevu borca — Asfalt na odseku partizanske magistrale

PRELOKA — V Sloveniji je bilo ob letošnjem dnevu borca manj proslav kot pretekla leta, vendar se v črnomaljski občini niso izneverili tradiciji. Letos je bila osrednja proslava, na kateri se je kljub slabemu vremenu zbralo veliko borcev in prijateljev Bele krajine, na Preloki, ki je ob tej priložnosti dobila težko pričakovano asfaltno povezavo z Vinico.

Posodobljena partizanska magistrala je tako v črnomaljski občini daljša za skoraj 7.600 metrov. Na tem delu je Cestno podjetje iz Novog mesta začelo posodabljanje pred tremi leti; dela so po današnjih cenah veljala okrog 30 milijonov dinarjev. Partizanska magistrala pa s tem odsekom še ni zaključena, saj bo potrebno zgraditi še 2 kilometra dolgo pot po zelo težavem terenu od Žuničev do Preloke ter od Vinice proti Staremu trgu in naprej ob Kolpi do Broda na Kolpi. Kot je dejal slavnostni govornik, predsednik črnomaljskega izvršnega sveta Anton Horvat, tako kot doslej pri teh delih tudi vnaprej pričakujejo republiško pomoč iz sklada za manj razvita slovenska območja. Očitno je namreč, da v občini sami gradnje cest v dolini Kolpe, ki so eden najpomembnejših dejavnikov za ohranitev tamkajšnjega življa, ne bodo zmogli. To je razvidno tudi iz podatkov, ki jih je naštel Horvat in ki pričajo o tem, v kakšnih težavah sta se znašli črnomaljsko gospodarstvo in negospodarstvo.

Gost na preloškem srečanju je bil tudi Franc Godeša, sekretar sekretariata za borbeve in invalidske

Franc Godeša: »Borce moramo spoštovati in jih ne smemo prikrajševati pri njihovih pravicah.«

zadeve in član republiškega izvršnega sveta. Dejal je, da je 4. julij morda letos zadnji praznični dan, vendar bo v srcih borcev ostal praznik do konca življenja. »V vladi se bom zavzemal, da bodo imeli borci v bodoče enake pravice, kot jih imajo sedaj, in če me bodo pri tej moji odločitvi preglašovali, sem pripravljen tudi odstopiti. Povsod po svetu spoštujejo veterane, borce za svobodo, pa jih bo morala tudi naša vlada,« je bil odločen Godeša.

V kulturnem programu sta nastopila črnomaljski upokojenski mešani pevski zbor pod vodstvom Franca Mileka ter recitatorke z vinjske šole.

M. B.-J.

kmetijstvo

Tik pred žetvijo še več neznank

Kmetje nejevoljni in celo panični, ker niso znana menjava in druga določila

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini so lani jeseni zasedali s pšenico okrog 650 hektarov polj. Pričakujejo, da bodo na hektar pridelali v povprečju 3.500 kg, vendar pa se bo šele pozneje pokazalo, ali je bila ocena točna, saj bo najbrž nekaj izgub zaradi poplege pšenice. V občini so pripravili tudi natančen razpored žetve oz. 15 kombajnistov, da znova ne bi prišlo do negodovanj ali celo sporov.

Tukajšnja kmetijska zadruga je s kombajnisti uskladila ceno kombajniranja, in sicer bo za kombajn z delovno širino nad 2,60 m in z vezanjem potrebno na uro odšteti 600 din, brez vezanja pa 450 din, kolikor bo veljala tudi ura dela s kombajnom (z vezanjem vred), ki ima delovno širino manjšo kot 2,60 m. V eni uri naj bi kombajn sicer požel hektar polj, vendar na tako razgibanem terenu, kot je belokranjski, to ne bo moč.

Čprav se je žetev zgodnjih sort v črnomaljski občini začela že v začetku preteklega tedna, kmetom pred žetvijo še vedno niso bili znani pogoji menjava semenske pšenice za merkantilo, zamenjava koruze ali krmil za pšenico, cena otrobov za oddano pšenico, prav tako pa tudi ne, kdaj bo oddana pšenica izplačana. Po besedah pospeševalcev povzročajo to med kmeti paniko, zato tudi v kmetijski zadrugi še vedno ne vedo dokončno, koliko ton zlatega zrnja bodo letos sploh odkupili.

METLIKA — V metliški občini je žetev pšenice v polnem teku. Zgodnje sorte pšenice so začeli žeti že v začetku prejšnjega tedna, žetev pa naj bi bila končana do 20. julija. Medtem ko je za žetev po organizacijski plati vse dobro poskrbljeno in tudi pridelek bo po oceni dober, kmetje z žetvijo ne bodo zadovoljni. Zaradi prenizke odkupne cene, seveda.

V metliški občini je okoli 2600 hektarjev vseh njivskih površin, s pšenico pa je posejanih kakih 450 hektarjev. Kmetijska zadruga je s kmeti sklenila

234 pogodb za odkup pšenice, in to za pšenico na 158 ha oziroma za 474 ton; poleg tega je bilo še na svojih njivah pridelali kakih 100 ton, tako da bo letos, računajo, v tej majhni belokranjski občini kakih 570 ton tržnih presežkov pšenice.

Odkup oziroma prevzem pšenice se je začel včeraj na običajnih prevzemnih mestih. Kot je znano, letos ljubljansko žito ne odkupuje domače pšenice, ker jo lahko na tujih trgih dobi veliko cene-

je. Zato so se dogovorili, da bo tržne presežke odkupil Zavod za rezerve Slovenije. Zadnji dogovor je tak, da bojo pšenico plačevali po 2,5 din za kilogram prvoklasne, za drugi kakovostni razred pa po 2,4 din za kilogram; v tej ceni sta upoštevana tudi že premija in regres za semensko pšenico. Seveda s tako odkupno ceno kmetje ne morejo biti zadovoljni, saj po izračunih strokovnega inštituta proizvodni stroški za kilogram pšenice znašajo 2,8 do 3 din, odvisno od hektarskega pridelka.

V metliški zadrugi pravijo, da bi bila velika škoda, če ne bi storili vsega, da bi to proizvodnjo pšenice, ki se je z okoli 600 tonami tržnih presežkov ustalila v zadnjih letih, kar so dosegli težko in z veliko prepričevanja kmetov, obdržali. M. B.-J. in A. B.

V semiškem koncu spet toča

Najbolj je prizadela že tako oslabiljene vinograde

SEMIČ — Neurje, ki lansko poletje ni prizanašalo semiškemu koncu, se je letos 21. junija zopet zneslo nad Gradnikom, Sodnjim Vrhom, Krvavčjim Vrhom, Hribom pri Cerovcu, Cerovcem, Omoto, Rožnim Dolom, delom Streklejca in Črešnjeva. Največ škoda — ponekod celo do 80 odst. — je ponovno v vinogradih, kjer pa je sicer težko oceniti, ali gre za škodo iz letošnjega ali iz preteklih let.

V vinogradnih so namreč še vedno zelo vidne posledice toče iz lanskega leta, saj so trsi skoraj brez nastavka, mladice pa oslabiljene. Povrh vsega so po letošnjem neurju mladice še poškodovane, listi razbiti. Škoda pa bo zelo težko sanirati, saj so vinogradi prizadeti že od zimske in spomladanske pozebe v letih 1984 in 1985. Pšenica je bila ob letošnji

toči v mlečni do voščeni zrelosti, poškodovana pa je prav tako od 10- do 80-odst. Nekoliko bolje je jo odnesla koruza. Na ostalih rastlinah je bila škoda

• Na seji črnomaljskega izvršnega sveta so imenovali tudi nekoliko spremenjeno komisijo za ocenjevanje škoda v elementarnih nesrečah, v kateri so predsednica Marica Starešinič ter člani Andrej Fabjan, Jože Urh, Ana Kapele, Janez Totter ter en član iz prizadetega območja.

da skoraj neznatna, zato je komisija ni posebej ocenjevala.

Sicer pa znaša škoda, izračunana na podlagi triletnega povprečnega pridelka v občini in po doslej znanih cenah, dobrih 390 tisočakov, kar predstavlja 0,3 odst. družbenega proizvoda občine. Da bi lahko zaposlili za republiško pomoč ob naravnih nesrečah, bi morala biti škoda desetkrat večja. Kooperanti, pri katerih je škoda za 169.000 din, pa so upravičeni do denarja iz sklada za pospeševanje kmetijstva, ki bo za poravnano škodo namenil do 50.000 din. M. B.-J.

Brežiške grenke izkušnje

V prihodnje bo treba pred melioracijskimi posegi bolj temeljito premisliti in se manj ustiti

BREŽICE — Ko so zadnjič na seji izvršnega sveta obravnavali programe predvidenih vzdrževalnih del na melioracijskih sistemih v občini in tehtali višino prispevkov zanje, se je spet resno postavilo vprašanje o upravičenosti takih kmetijskih posegov.

V občini so pravzaprav lahko zadovoljni, da se v imenu pridobivanja plodnih kmetijskih zemljišč niso lotili še sekanja gozdnih površin. Posegali so predvsem na močvirnata zemljišča, ki jih na ravnini med Savo in Sotlo ne manjka. Statistike sicer kažejo, da se je kmetijska pridelava na melioriranih površinah precej povečala, a je še vedno veliko dvomov o tem, ali se tako poseganje zares izplača.

Znano je, da melioracijski posegi lahko zelo močno prizadenejo naravo, to pa je odvisno tudi od kakovosti opravljenih del. O njih pričajo tudi nekatere površine, kjer kljub posegom na zemlji še vedno zastaja voda, pridelek pa ni tako dober, kot so pričakovali. Poleg vsega se je pokazalo, da melioracijski sistemi zahtevajo veliko vzdrževanja, tem več, čim slabše so bili opravljeni posegi.

Kakorkoli, dediščino je pač treba prevzeti in odpravljati pomanjkljivosti iz preteklosti. Dobro pa bi bilo vztrajati na tem, da napake plača tisti, ki jih je povzročil. Prav nobene škode ne bi bilo, če bi občinski odbor za kmetijstvo koga pooblastil da bi nadziral strokovnost opravljenih del.

Vsekakor imajo Brežičani za sabo že dobro šolo s področja kmetijskih posegov, zato ni treba dvomiti o tem, da bodo v bodoče temeljito premislili, kaj se

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Kaj je biovino?

Z željo, da bi našim bralcem posredoval čimveč novosti iz vinogradništva in vinarstva, sem se tokrat odločil, da za začetek na kratko spregovorim o biovinu. Strah ljudi, porabnikov hrane, je vsak dan večji zaradi premočne kemizacije narave. Tudi kakovostno kletarjenje se ne more izogniti uporabi kemičnih pripomočkov. Kako je potem mogoče pridelati biohrano in biovino?

Je možno, ker vse kemikalije niso enako škodljive našemu zdravju. Da pa bi preprečili špekulacije, se je razviti svet, kjer je največje povpraševanje po biohrani, organiziral z mednarodno institucijo, ki daje pridelovalcem tudi ateste, da njihovi pridelki ustrezajo predpisanim tehnološkim. Kmetijski inštitut Slovenije se pripravlja na sodelovanje s to mednarodno organizacijo. Naš inštitut je sposoben prevzeti obvezno, da kontrolira pridelavo in predelavo grozdja ter kletarjenje vina po biopostopku. Ko bo dobil Kmetijski inštitut Slovenije pooblastilo za opravljanje kontrole, bomo opisali tudi natančno tehnologijo v vinogradih in vinski kleti. Prepričan sem, da bo šlo biovino bolj v prodajo tudi med našimi porabniki. Zato svetujem najbolj podjetnim in pogumnim, naj čakajo budni na startu. Gre za večji dohodek in bolj zdravo prehrano. Angleški trg močno povprašuje po biovinu. Naši sosedi Madžari ga pridno izvažajo v Anglijo, toda po informacijah, ki jih imamo, tega vina ni dovolj, ker je pridelava podvržena strogi kontroli. Danes še ne vem povedati, kakš-

ni bodo stroški kontrole za tržne pridelovalce. Mogoče bodo pokazale večje vinske kleti (zadržane, podjetja...) interes za odkup biogrozdja.

Seveda so tudi manjši vinogradniki, ki pridelujejo grozdje in vino za potrebe družine in mogoče za prodajo prijateljem, zainteresirani za postopke pri pridelovanju biovina. Na kratko povedano: v vinogradništvu so prepovedani nekateri pesticidi, ki jih danes uporabljamo, pa tudi gnojenje tal lahko vpliva na zdravje pridelka.

Pri kletarjenju se žveplu ne moremo odpovedati in tudi biovino ga sme vsebovati, vendar manjšo količino. Danes tako razširjena uporaba kalijevega metabisulfitu v biopostopku ni dovoljena. Toda ko bo znano vse, kar v vinogradu in vinski kleti smemo in česa ne, se bom ponovno vrnil k tej temi.

Trg bo vsekakor naredil svoje. Vinogradništvo mora najti večji interes za biovino. Pridelke grozdja bo verjetno manjši, ne bomo smeli škropiti z nekaterimi biotricidi proti gnilobi, manj bomo gnojili, zato bo grozdja manj, torej bo dražje. Občutek imam, da bo ta novost na našem trgu povečala smisel ljudi za pravo kakovost vina. Zato podpiramo novost, kajti čimbolj bodo ljudje izbirni pri naročanju vina, večji bo dohodek poštenega vinogradnika in kletarja. Ob tem razmišljanju mi je prišla na misel narodna pesem, ki pravi:

Kjer je pri hiši dobro vino, tam ljubijo resnico, in kjer ni dobrega vina, tam se nekaj skriva!

Mag. JULIJ NEMANIČ

KORUZA NA 600 HEKTARJIH

METLIKA — V metliški občini je približno 2600 hektarjev njivskih površin. Po oceni je pšenica posejana na okoli 450 ha, koruza na 600 ha, ječme na 130, oves pa na 60 hektarjih, skupej je z žiti posejanih 1240 ha. Krompir raste na 280 ha, ostale vrtnine na 66 ha silazna koruza na 200 ha, vse krmlne rastline s silazno koruzo vred pa na bližje 1000 hektarjih. 30 hektarjev pa je p o oceni ledine. Vinogradov v zasebnih las je 444 hektarjev, v njih pa je 1.321.32 rodni trt. V normalni letini naj bi vsa trta do povprečno kilogram grozdja. Sodobno urejenih je 405 ha vinogradov. V občini je skupaj 27.540 rodni sadnih dreves, od tega največ jabla — 10.500.

Evtipioza, nova nadloga vinske trte

Zdravila zaenkrat ni

Kot da že brez nje vinogradniki nimajo dovolj skrbi, tako se je — kot poročajo tuji časopisi — pojavila nova bolezen vinske trte, ki v resnici sicer ni nova in je zadnja leta le na novo začela ogrožati evropske vinograde.

Gre za evtipiozo ali sušico trsov, ki jo povzroča zajedavska glivica Eutypa lata, škodljiva ne le na trti, ampak tudi na sadnjem drevju. V strokovni literaturi je bolezen poznana že celo stoletje, vendar doslej ni delala večjih preglavic. Verjetno je bolezen tudi v naših vinogradih, vendar doslej ni bila deložna pozornosti. Zadnja leta je začela vse bolj ogrožati starejše trte, zlasti tiste, ki jih je oslabil pozeba in so bile potrebnejše korenitnejše rezi. Velike rane na trti olajšajo glivici razvoj, kaže pa tudi, da ima podobno vlogo premočno obremenjevanje trsov v želji, da bi bil pridelek čim večji.

In kakšni so znaki evtipioze? Sumljivo je že pozno odganjanje trsov; ko pa vendarle odženejo, so poganki kratki in zbiti, z majhnimi kodravnimi lističi rumenkaste barve. Ob cvetenju se napadena trta slabo oplodi, cvetovi so rdečkaste barve in se osipajo. Jagode, kolikor jih sploh še ostane, se ne debelijo in sčasoma odpadejo, tako da pridelka ni. Trsi oslabijo in so vse manj odporni proti pozebi.

Bolezen se zaenkrat ne da zatirati, treba jo je le preprečevati. V preventivno šteje izločanje starih trsov, mazanje velikih ran s cepilno smolo, ne pretirano nakladanje, skratka, tako kot nekatere druge nevarnosti tudi evtipiozo preprečuje dobro strokovno delo v vinogradu.

—n

ŽETEV V BELI KRAJINI — V metliški občini je s pšenico posejanih okoli 450 hektarjev. Strokovnjaki ocenjujejo, da bo povprečni hektarski donos 4 tone na hektar, tržnih presežkov pa bo v tej majhni belokranjski občini okoli 570 ton. Kmetje so nezadovoljni z odkupno ceno, saj je nižja, kot znašajo proizvodni stroški. Posnetek je z žetve v okolici Križevske vasi pri Metliki. (Foto: A. B.)

Kmetijski nasveti

Toplota — sovražnik mleka

Mleko je idealno gojišče bakterij, ki pa za naglo razmnoževanje potrebujejo toploto. Zato je toplota največji sovražnik kakovosti mleka. Mikrobiološko, kemično ali fizikalno poslabšano mleko se ne da več popraviti in je za človekovo prehrano izgubljeno ali vsaj oporečno. Kot ugotavlja ljubljanski mlekarški inštitut, se zadnja leta kakovost slovenskega mleka izboljšuje, je pa še naše mleko vedno slabo v primerjavi z mlekom, ki ga prodajajo v Švici, Zvezni republiki Nemčiji ali Avstriji. Lahko bi rekli, da je tri milijone bakterij v mililitru mleka, ki jim naša zakonodaja še pogleda skozi prste, sramota za naše mlekarstvo, vredna čimprejšnje odprave.

Brez dodatnega hlajenja ni kakovostnega mleka, pri tem pa je treba poudariti, da hlajenje kakovost lahko le ohrani, ne more pa je izboljšati. Torej je v vsakem primeru potrebna vsestranska higiena in skrb, ki se začne v hlevu in mora trajati vso pot, ki jo opravi mleko, preden pride kot živilo na mizo. Da se ne sproži fantastično naglo deljenje celic oz. razmnoževanje drobnorazv. v mleku, je treba pravkar pomolzeno mleko čimprej ohladiti na kake 4 °C. To se lahko naredi na različne načine, vsekakor pa obnavljanje ali potapljanje mlečnih posod v posodo s hladnejšo vodovodno vodo, kar so živinorejci prakticirali nekdanj, danes ne zadošča več, zlasti pa ne v vročih poletnih dneh.

Obstaja več različnih sistemov za hlajenje, ki pa si jih lahko privoščijo le večji živinorejci oz. hlev. Pri nas je največkrat v rabi hladilni sistem (bazen) z direktnim hlajenjem, ki deluje na načelu uparjanja in kondenzacije hla-

• **NASVETI PO TELEFONU** — Kmetijski zavod Ljubljana je uvedel telefonski odzivnik, na katerega lahko kmetovalci pokličejo vsak dan po delovnem času ter tudi ob nedeljah in praznikih. Prejeli bodo kratka in aktualna strokovna navodila, ko bo teh konec, pa bodo po telefonu lahko postavljali tudi svoja vprašanja. Spraševalci morajo seveda obvezno navesti svojo telefonsko številko, tako da bodo strokovnjaki zavoda lahko kasneje klicali nazaj. Telefonska številka odzivnika je (061) 219-387.

dilnega plina. Tehnika je na tem področju zadnja leta zelo napredovala, tako da hladilnike lahko hkrati uporabljamo tudi za ogrevanje vode in izgube energije niso tako velike, kot bi bile sicer. Pri hlajenju litra mleka od 35° na 4° C se sprosti toliko toplote, kot bi bile sicer. Pri hlajenju litra mleka od 35° na 55° C, in taka naprava se amortizira že v nekaj letih.

Inž. M. L.

Kravja blaznost vznemirja rejce po vsej Evropi

Zaenkrat je še omejena le na Britanijo

Z junijem sta francoska in zahodnonemška vlada prepovedali uvoz britanske govedine, ker obstaja resna nevarnost, da je okužena s »kravjo blaznostjo«, neznano boleznijo živalskih možganov ali encefalopatijo, ki je postala strah in trepet uživalcev mesa, včasih celo večji kot pri zloglasnem aidsu. Mednarodni spor so kasneje sicer zgledili in uvoz spet dovolili, vendar ob mnogo strožji veterinarski kontroli. Toda skoraj paničen strah pred nevarnostjo je ostal.

»Nore krave« že dalj časa vznemirjajo britansko javnost, k strahu pa pripomorejo še neznane okolnosti in neraziskana bolezen sama. Kot piše britanski tednik New Scientist, ni še noben znanstvenik videl povzročitelja skrivnostne bolezni, zaradi katerega krave živčno zbolijo. Nekateri trdijo, da gre le za »zlobno beljakovino«, ki izzove kravjo blaznost in kasneje pogin, drugi pa govorijo o delčku nukleinske kisline, ki povzroča bolezen praskavec pri ovcah, encefalijo pri govedu, pa tudi Jakobovo bolezen pri človeku. Kravja blaznost ima kot vse encefalopatije zelo dolgo inkubacijsko dobo in to še povečuje težave pri raziskovanju te bolezni.

Kravja blaznost, ki jo v Veliki Britaniji označujejo s kratko BSE, se je pojavila pred petimi leti in zavezma vse večji obseg. Skupaj so Britanci doslej izgubili že 14.000 krav, vsak teden pa jih zdaj zbolijo od 250 do 300. Zbolele živali »znorijo« in sčasoma poginejo, poškodbe njihovih možganov so neozdravljive. Zato je strah evropskih rejcev in evropskih vlad upravičen, poročajo tuji tisk.

—n

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so prodajali krompir po 10 do 15 din kilogram, solato po 25, zelje in korenje po 20, čebulo, kumare in peso po 30, grah po 40, pražičnik po 15, česen po 40, papriko po 50 in stročji fižol po 20 do 40 din. Kilogram skute je veljal 40 din in sira 80 din. Lonček smetane je stal 30 din.

• **SEJMIŠČE V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli na prodaj 157 do 3 mesece starih prašičev in 45 starejših. Prodali so 76 mlajših prašičev po 30 din kilogram žive teže in 14 starejših po 22 do 25 din kilogram žive teže.

Marelice so prodajali po 10 do 20 din kilogram, breskve po 15 do 20, višnje po 30, jabolka po 15 do 25, hruške po 15 do 20 in češnje po 35 din. Liter borovnic je veljal 100 din. Dobro prgišče lisičk je stalo 30 din.

VAŠKA POMOČ — Vidmarjevih v Jelšah pri Bregu v sevnški občini se kar naprej drži smola. Lani je sinu vlak odrezal ob nogi pod kolenom, mati boleha za hudo obrabo sklepov, na pobočjih nad kmetijo pa je čakala košnja. Kakšnih 10 do 13 članov loške krajevne organizacije Rdečega križa, sosedje in prijatelji ter sodelavci so sklenili vse pokositi, posušiti, zvoziti domov in tudi zložiti na pod. Pri Vidmarjevih je bilo predzadnji konec tedna živahno, kot že dolgo ne. Lani je loški Rdeči križ v taki akciji obnovil streho na hiši v Radežu. Skratka, ljudem radi priskočijo na pomoč tudi z delom. Na sliki: pri zgrabljanju sena. (Foto: A. Železnik)

Odškodnine že preprečujejo gradnje

Draga sprememba namembnosti zemljišča v stavbno ljudi odvrača od iskanja dovoljenj za gradnjo hiš — Več črnih gradenj? Vlada še brez rešitve

NOVO MESTO — Z letošnjim aprilom je začel veljati republiški zakon, ki je uzakonil mnogo večje odškodnine za spremembo namembnosti kmetijskega in gozdnega zemljišča v stavbno do dosežanih, seveda tam, kjer je gradnja sploh mogoča. Odškodnina za 500 kvadratnih metrov veliko parcelo znaša sedaj od 103.500 din za slabši travnik do 257.000 din za njivo. Odločbo o odmeri odškodnine izda pristojni upravni organ skupaj z lokacijskim dovoljenjem, plačana odškodnina pa je eden od pogojev za izdajo gradbenega dovoljenja.

Sredi junija pa je začel veljati še zakon, po katerem mora prav vsak novograditelj pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja za gradnjo, dozidavo, nadzidavo plačati stroške za opremljanje stavbnega zemljišča, ne glede na to, ali gradi v takem območju, kjer stavbna zemljišča urejajo, ali ne. V kraju, ki ima cesto, elektriko in vodovod, bo bodočega graditelja, ki namerava zgraditi dom s 160 kvadratnimi metri uporabne površine, ta postavka stala 65.000 din, glede na višjo ali nižjo stopnjo opremljenosti kraja pa še nekaj več ali nekaj manj.

Namena sprememb finančnih določil že veljavnih zakonov sta jasna. V prvem primeru gre za to, da bi v največji možni meri varovali kmetijska in gozdna zemljišča pred pozidavo. Zaradi visokih odšodnin za spremembo namembnosti zemljišča ljudje, ki so nameravali postaviti graditelji, že odstopajo od prošnji za pridobitev lokacijskega dovoljenja. Krajevna skupnost Sentej je pa je na primer odstopila od vloge za razširitev pokopališča, saj bi morala plačati nad 1,5 milijona dinarjev odškodnine za spremembo namembnosti zemljišča. V sekretariatu pričakujejo bistveno manjše zanimanje za nove lokacije za vse vrste gradenj. Za mnoge bo legalno pridobivanje dovoljenj za gradnjo v takih pogojih nemogoče in gotovo je povsem pravilna ocena, da se bo tudi v novomeški občini povečalo število črnih gradenj, posebno, ker inšpekcijske službe s sedanjo kadrovsko zasedbo ne morejo v celoti nadzorovati terena. In stanovanjske probleme naj bi si v bodoče v čim večji meri reševali sami, naše plače pa v vse več primerih komaj še zadostajo za golo preživetje. Kar okrog 80 (!) povprečnih slovenskih plač naj bi sedaj dal bodoči graditelj, še predno bi lahko na svoji parceli za svoj dom zasadil prvo lopato. To je druga plat neizogibne resnice, da nam je ostalo še tako malo zemlje, da je le-to treba skoraj za vsako ceno zaščititi.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

PREDVOLILNO KADROVANJE V ZSMS-LS NOVO MESTO

NOVO MESTO — V občinski konferenci ZSMS-LS Novo mesto so v ponedeljek pričeli s predvolilnimi kadrovskimi postopki za predsednika, podpredsednika, sekretarja, šest članov predsedstva, pet članov nadzornega odbora in sedmih članov komisije za pritožbe OK ZSMS LS Novo mesto. Člani ZSMS-LS v novomeški občini imajo do 9. avgusta možnost, da posredujejo svoje predloge (v pisni obliki), k čemur jih predsedstvo posebej poziva. Takrat bo predsedstvo OK ZSMS-LS Novo mesto oblikovalo osnutek kandidatne liste za vse funkcije, o katerem se bodo lahko izrekli vsi člani ZSMS-LS v novomeški občini, enako potem tudi o predlogu kandidatne liste, o kateri bodo končno odločali na volilni konferenci stranke v začetku septembra. Do takrat bodo delo opravljali dosedajni oz.časno imenovani funkcionarji.

Novomeška vlada je o vsekakor zares težki problematiki odmere visokih odšodnin za spremembo namembnosti zemljišča v stavbno in stroškov za opremljanje stavbnih zemljišč že razpravljala in bo še. Zanimljivo je, da bodo ljudje seznanjeni z višino tovrstnih stroškov že pred izdelavo lokacijske dokumentacije, da ne bodo imeli nepotrebnih stroškov.

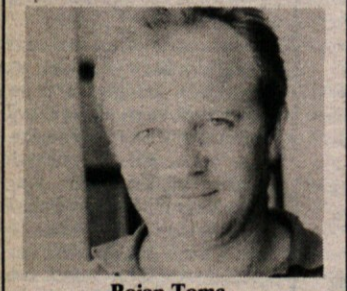
stev za komunalno urejanje in opremljanje novih in tudi že obstoječih naselij.

Nastavitev za varnost in prihranek

Sodobna delavnica mojstra Tomca v Križevski vasi

KRIŽEVSKA VAS — Avtoelektričarska in vulkanizerska delavnica mojstra Bojana Tomca v Križevski vasi pri Metliki je ena najbolj opremljenih tovrstnih delavnic ne samo v Beli krajini, ampak tudi na Dolenjskem sploh. Zato prihajajo k njemu ljudje iz cele Beke krajine, precej strank pa ima tudi iz sosednje Hrvaške, celo od karlovskega konca pripeljejo avtomobile k Tomcu.

V teh letih si je pridobil veliko stalnih strank, in to ne samo iz Metlike in bližnjih vasi, ampak tudi iz krajev, kjer imajo avtoelektričarje in vulkanizerje. Nekaj gotovo zaradi posrečene kombinacije dejavnosti, ki jo opravlja, saj vsak rad čimveč stvari opravi hkrati in na enem mestu, največ pa zaradi solidnega dela. »Za dobro opravljeno delo pa so danes neobhodni dobri in sodobni aparati in stroji,« pravi mojster Tomc. Vse stroje in aparate, ki jih potrebuje za svoje delo, je Tomc uvozil, in to od iste italijanske firme. »Tako imam zagotovljen tudi soliden servis in po potrebi takojšnje popravilo. Prej je italijanski servis tukaj, kot

Bojan Tomc

če bi imel naše stroje in bi klical domačega. To velja zlasti za stroje in aparate, ki jih potrebuje pri vulkanizerski dejavnosti. Nazadnje si je nabavil najsodobnejšo elektronsko napravo za optično nastavitev preme avtomobila. »Že dalj časa dobro sodelujem s kranjsko Savo in prodajam njene avtoplašče za osebnih avtomobilov, tovornjake in traktorje, poleg tega pa tudi obnovljene, nalite avtoplašče. Na občinskih seminarjih v Savi nam njeni strokovnjaki stalno ponavljajo, da bi morala vsaka vulkanizerska delavnica imeti tudi aparat za optično nastavitev preme. Pravilna optična nastavitev bistveno podaljša življenjsko dobo gume, k čemur pripomore tudi pravilno uravnoteženo kolo. Seveda se s tem izboljša tudi lega avtomobila na cesti in tako poveča varnost.« Prav zaradi tega novega aparata je mojster Tomc dobil marsikatero novo stalno stranko.

A. B.

HOČEJO DELOVNA MESTA — Blizu dvesto krajanov se je zbralo v torek, 3. julija, ob treh popoldne sredi Dvora in zahtevalo nazaj delovna mesta, ki so jih izgubili s tem, da se je obrat Novolesa preselil v Stražo. Res je, da sedaj še ni nobeden ostal na cesti, skrbi pa jih, da se možnosti zaposlitve umikajo čedalje dlje od njihovih bivališč. Zbranim je spregovoril tudi predsednik novomeške občinske skupščine Marjan Dvornik. (Foto: T. Jakše)

Praznovanje z grenkim priokusom

Jutri praznik krajevne skupnosti Žužemberk — Skrb za delovna mesta zatemnila veselje nad nekaterimi pridobitvami v kraju

ŽUŽEMBERK — Brez posebnega rompa in pompa bo minil 13. julij, praznik krajevne skupnosti Žužemberk. Za to je več vzrokov. Glavnega je na prostnem shodu krajanov, 3. julija na Dvoru omenil predsednik krajevne skupnosti Janko Skube. Suih krajini, katere metropola je Žužemberk, se ne pišejo dobri časi.

Delovnih mest je vse manj, manjka samo še to, da bo nekdo, z ljubljanske ali novomeške smeri — bojazen je menda dokaj stvarna — ukinil tovarniške prevoze, in bodo Suhokranjci ostali na suhem. Ob tem za tistega, ki je bil vedno pripravljen čakati na pomoč

fonske številke. Še bolj pa so priključevanja veseli tisti, ki imajo linijo že dolgo napeljavno, teh je kar 257, pa dosedaj sploh niso bili priključeni; to naj bi se zgodilo v kratkem. Še letos pa naj bi bile končane nove telefonske napeljave na ajdovski planoti za devet naselij ter v Grobljah, Jami, Podgozdu, Gornjem in

Gasilci iz Žužemberka bodo v počastitev krajevnega praznika pri gasilskem domu do sobote, 14. julija, ob 16. uri pripravili slovesno otvoritev obnovljenega gasilskega doma, potem pa še veliko vrtno veselico. Za hrano, pijačo in ples bo poskrbljeno.

od zunaj, zveni kot slaba tolažba apel novomeškega župana Marjana Dvornika, ki je na istem zboru odkrito povedal nekako v smislu pogovora: »Pomagaj si sam, in bog ti bo pomagal!« Črnogledim napovedim navkljub je treba vendarle omeniti nekaj pomembnih dosežkov v zadnjem letu. Enega so krajinani še posebej veselili, čeprav je bil že dolgo pričakovani: dosedanje naročnike priključujejo na novo telefonsko centralo, pri čemer vsi poleg boljše povezave z Novim mestom dobivajo tudi nove tele-

LETOVANJE OTROK

METLIKA — Zveza prijateljev mladine Metlika organizira na Malem Lošinju letovanje naših otrok in otrok z Metliko pobratenega avstrijskega mesta Wagnerja. Tako bo letovalo v Nerezinah od 14. do 28. avgusta štirideset otrok, katerih starši bodo za letovanje plačali 2.500 din. Z Wagnerja gre za izmenjavo najmlajših in letos bo odpotovalo v Avstrijo enajst metliških otrok. Občinski odbor Rdečega križa pa bo poslal na stroške socialnega skrbstva in zdravstva na Debeli Rtič petindvajset otrok.

ZA 80 LET — Priznanje OO ZZZB NOV je za letošnje leto ob svojem 80-letnem jubileju prejel tudi mag. Boris Andrijašič. (Foto: J. Pavlin)

Priznanja ob dnevu borca

NOVO MESTO — Ob dnevu borca je predsedstvo Občinskega odbora ZZZB NOV na predvečer praznika v Dolenjski galeriji pripravilo slavnostno sejo, na kateri so podelili vrsto priznanj in pohval jubilarantom, borcev NOV in delovnim organizacijam.

Zbrane je pozdravil in nagovoril sekretar te organizacije Tone Pirč in med drugim povedal: »Veliko se govori pa tudi pri naših članih se čuti zaskrbljenost, kaj bo z našo organizacijo v novih družbenih razmerah. Se vedno ostajamo organizacija ZB NOV posebnega družbenega pomena s svojim programom, ki ni drugačen od dosedanjega. Sodelovali bomo z vsemi, ki imajo pozitiven odnos do našega boja in po vojne graditve. Borci moramo biti čimbolj enotni, kajti le tako bomo kos nalogam, ki so pred nami.«

Letošnja priznanja te organizacije so prejeli jubilariti: Justina Faragona iz Orehovca, Justina Macedoni iz Ločine-Mačkova, Drago Rožemberger iz Birčne vasi, Franc Saje in Jože Skufca, oba iz Otočca, Jože Brudar, Anton Novak in Roza Perozzi, vsi iz Mestnih njiv, Robert Dular iz Straže, Franc Hribernik, Mimi Perc, Stojan Jakovljevič in Boris Andrijašič iz Centra, Viktorija Hočevar in Josip Tadič iz naselja Majde Silc, Milorad Milošević z Drške, Ivan Čampa, Franc Kopić in Boris Kos iz KS Kandija-Grm, Ivan Žabkar iz Škocjana, Anton Prosen iz Otočca, Anton Turk iz Bele Cerkve ter Jože Senica iz Birčne vasi. Pohvale pa so prejeli: Pevski zbor GD Šmihel, tovarna konfekcije Beti iz Mirne Peči ter Franciška Murgelj iz Otočca in Jožefa Zagorc z Javorovice.

J. P.

DOBRA STOTNIJA ODKLONJENIH

NOVO MESTO — Vrtci v novomeški občini so letos dobili 648 otrok za sprejem otrok v vrtec s septembrom 1990, kar je za okrog 80 otrok manj kot lani. Od tega naj bi 533 otrok sprejeli v vrtec v Novem mestu, 36 v vrtec v Straži in 79 v vrtec v Sentejnerju. Dejansko je komisija lahko sprejela 435 otrok v novomeške vrte, 19 otrok v straške in le 33 otrok v sentejerjskega, odkloniti pa je morala skupaj 161 malčkov, med katerimi kot navadno prevladujejo najmlajši do treh let. Obravnavali so tudi kar 95 otrok za preložitve iz enega vrtca v drugega, pri čemer je očitno predvsem pomanjkanje prostora v vrtni oz. novega vrtca na Drski, kjer je mlado blokovsko naselje. Od 87 otrok v novih prošnji so jih lahko ugodno rešili 34, 38 pa jih je na posebnem prednostnem vrstnem redu za sprejem v vrtec med letom, če bo za to kaj možnosti. Tako je dejansko ostalo pred vrati vrtca 127 otrok v novomeški občini ter še 116 tistih, za katere bodo starši potrebovali varstvo v vrtni prihodnje leto.

Z. L.-D.

Draščiči: da ne bo popotnik žejen

V Draščičih ni ne gostilne ne trgovine — Drugo leto pri Mavretičevih kmečki turizem? — Urejena kmetija bi morala dati zaslužek dvema

DRAŠČIČI — Draščiči so pojem belokranjskega vinogradništva. V tem kraju oziroma njegovi okolici, kar v celi krajevni skupnosti, so najboljše vinogradniške lege in tu vinogradniki »ridelujejo izvrstna belokranjska vina. Pa vendar si naključni izletnik v tem kraju ne more privoščiti kozarca draščičkega vina in mora žejen čez to najbolj znano belokranjsko vinogradniško območje.

Tako strogo tega sicer ne gre jemati, ker so ljudje izredno gostoljubni in obiskovalcu radi ponudijo kozarec domačega, a dejstvo, da v Draščičih in celi krajevni skupnosti, v katero spadajo še Vidošiči, Železniki in Krmačina, ni niti ene gostilne, ostaja. Ne samo to, v krajevni skupnosti s štirimi vasi, v katerih je 95 hiš, nimajo niti trgovine.

Pred leti je zraven svoje hiše na začetku vasi kmet Jože Mavretič postavil brunarico, v kateri je nameraval urediti bife, a so bile inšpekcijske zahteve zanj tako hude, da si je premislil in stvar opustil. Vendar se sedaj Mavretič spet ogreva, da bi v brunarici kaj naredil. »Sčasoma bi rad tudi uredil prostor za izletniško-kmečki turizem,« pravi. »Sprva sem mislil, da bom imel pri tem kaj olajšav in pomoči, a za sedaj tega nisem deležen, res pa je, da se vsaj bolj prijazno pogovarjajo z mano kot prej, ko

nje leto.« Mavretič je čisti kmet. Pred leti je bil v službi, ves zaslužek je vlagal v kmetijo. Obnovil je vinograd, in ima sedaj 4000 trt ter zasadil 2100 jablan. Vse to je novo, najstarejši vinograd je star pet let, najmlajši pa komaj dve leti, toliko je star tudi nasad jablan. »Ko sem vse to uredil, sem službo pustil, kajti kmetija zahteva človeka, poleg tega pa sem računal, da mi bo začela tudi vračati. A do sedaj od vsega tega razen stroškov nisem imel nič.« Mavretič računa, da bi del zaslužka od kmetije ustvaril z izletniško-kmečkim turizmom. »Ko bo stvar urejena, bom lahko sprejemal skupine do 60 ljudi. Svoje izdelke bi rad prodal brez posrednikov, ki pobirajo smetano in živijo na račun kemtovega truda. Sedaj na kmetiji, v katero sem vseskozi vlagal, delava z ženo in tudi že oba otroka, pa še ni za eno plačo.« Ko bosta začela vložiti denar vračati vinograd in nasad jablan in če bo stekel izletniško-kmečki turizem, bi po Mavretičevem mnenju taka kmetija morala dati zaslužek dvema človekoma.

Jože Mavretič

Novomeška kronika

SLALOM — Nič hudega in neprijetnega sluteč, sta se novomeška zakonca v nedeljo popoldne okrog 16. ure namenila z avtom po sicer zelo prijetni poti od gradu Otočec proti Ratežu in naprej proti Sentejerju. Razpoloženje je kmalu pokvarila bela stonka NM 168-80 s tremi osebki, ki je iz smeri Struge tako pridrla, da je komaj »ujela« prednostno cesto. Na srečo se je vse končalo srečno. Zakonca sta bila potem primorana spremljati stoenkin slalom po cesti proti Sentejerju, prehiteti se je ni dalo, saj je bila cela cesta njena. Zelenila sta si le miličnikov, da bi opozorila na nevarno vozilo oz. voznika v njem, seveda zaman. Avta sta se potem rešila v Mokrem Polju, kjer je osebke v stoenki očito tako močno zagrabil žela, da so odpirali vrata predno je šofer uspel dokončno ustaviti pred prvo gostilno. Pa se še kdo čudi, da je toliko nesreč!

DIREKTORJI — Novo mesto se je postavilo skoraj na čelo republiške akcije »pospravljanja« neuspešnih direktorjev. Zastavo nosi Novoteks, v katerem se sedaj rojeva optimizem, da so vendar rešeni, ko jih vodi direktorica, ki ji zaupajo, za povrh pa je še žena občinskega primera, kar naj bi se — razglablja jo še stare miselnosti in prakse navajene nerealne glave — konkretno poznalo v iskanju prihodnosti kolektiva. Govorice pa napovedujejo še druge spodmike direktorskega stolčka. Poučena ulica se privoščljivo hahla, le to ji ni jasno, kaj dela v tej družbi Krka. Se bolj poučeni pa vedo, da to uspešno podjetje menda diši »znanemu gospodarstveniku« od katerega si rane še vedno liježe v Tenelu.

DETEKTIVSTVO — Novo novomeško zasebno podjetje Protekt med vsem drugim ponuja tudi usluge po naročilu občanov, neke vrste detektivstvo. Tako, kot gledamo v filmih o razvitem svetu to verjetno ne bo zgledalo, časi za ljubitelje tujih postelj s partnerji, ki niso tako svobodnjaško razpoloženi, pa utegnejo postati zdaj še manj prijazni. Med lastniki lokalov, ki so najbolj pri roki za srečanje skrivnih ljubezni, se tudi že pase nemir v zvezi z bodočim prometom.

Ena gospa je rekla, da Ljubljanska banka lovi stik z razvitem svetom z novim delovnim časom. Se bodo Balkana preveč navajeni komitenti že navadili na opoldanska zaprta vrata.

POLETNA ŠOLA

NOVO MESTO — Že drugo leto zaporod je Zavod za šolstvo SRŠ enot v Novem mestu pripravil poletno naravoslovno šolo za učence 8. razredov osnovnih šol iz Dolenjske in Posavja. Od 26. do 29. junija je 24 izbranih učencev, ki so v lanskem letu dosegli najboljše rezultate v matematiki, fiziki in kemiji, bilo v Domu za učence Majde Silc v Šmihelu. Razdeljeni so bili v tri raziskovalna področja. V prvem so obravnavali področje astronomije in osnove računalništva, v drugem so raziskovali onesnaženost potoka Težke voda in reke Krke, tretja skupina pa je opravljala analizo voda. Zadnji dan skupaj obiskali Pleterje, si ogledali znamenitosti Kostanjevice in bili na obisku v jedrski elektrarni v Krškem. Sredstva za poletno šolo so prispevali raziskovalne skupnosti vseh sedmih občin in Zavarovalna skupnost Triglav.

Sprehod po Metliki

V ATELJEJU ZA UMETNOST OBRT na Mestnem trgu prodajajo poleg svojih izdelkov tudi abonmajske vstopnice za metliške poletne kulturne prireditve. Abonmajska vstopnica velja 100 din. prodajalni je moč kupiti tudi kaseto Indus baga, pesniške zbirke metliških literatov predvsem pa seveda lepe spominke, slike in okrasne kipce.

JANI BEVK, trgovec in pesnik, je prišel uresničevati svojo zamisel, da bi izdal zbornik, v katerem bi bili objavljeni prispevki metliških ustvarjalcev. Bevk misli predvsem na literate, ki so že izdali svoje pesniške zbirke, a novo napisanih stvari niso objavili še nikjer. Najstari oreh Janija bo gotovo denar, brez katerega ne da izpeljati še tako lepe načrt.

UMIRANJE NA OBROKE imenujejo nekateri metliški ciniki dejstvo, da morajo nekdanji poklicni družbenopolitični delavci najkasneje v dveh mesecih poiskati nova delovna mesta. Posamezniki so se vrnili v delovne organizacije, katerih so izšli, nekaterih le-te ne marajo spet tretji hočejo iz vsega potegniti daleč konec.

V KLETNIH PROSTORIH STARE PODZEMELJSKE OSNOVNE šole je odprla okrepčevalnica Jožica Kovač. Okolica in sam prostor sta lepo urejena, Kobetova pa ponuja poleg pijače jedajočo. Prvi obiskovalci so hvalili dobrot, spet drugi prijazno postrežbo. Kobetovo okrepčevalnico so dobili do mačini prijazen lokal, bolj oddaljeni pa kotečič, v katerem se da »skriti« pred budnimi očmi šefov tudi med delovnim časom.

V SOBOTO, 14. julija, bo ob 21. uri v grajskem dvorišču druga prireditev metliškega kulturnega poletja. Z multimedijalnim večerom bo predstavil Afriko svetovni popotnik Zvone Šeruga. Če bi večer slučajno deževalo, bo predstava v vhodnim obokom gradu.

KLJUČ — Vlomilci zadnjih nekaj mesecev predvsem radi obiskujejo prodajalne črnomaljske kmetijske zadruge. Množkrat pa je škoda, ki jo povzročijo z vlomom več, kot pa velja tisto, kar odnesejo s seboj. Zato so se v zadruzi odločili, da bodo v bodoče ključ puščali kar v ključavnicah ali pa ga obešali nekam v bližino, da si bodo ob obisku nepridipravov prihranili vsaj stroške za razbita vrata.

ODŠKODNINA — Nedavno je poklical na občinsko skupščino eden od prizadetih v lanskem neurju, ki je divjalo po semiskem koncu, in vprašal, kdaj mu bodo nakazali dinar odškodnine za povzročeno škodo. Sporočamo, da v Črnomlju prav sedaj zbirajo varnostnike, ki bodo varovali poštarja, ko mu bo odnesel zahtevani denar.

TOVORNJAK — Voznik, ki vozi živino v črnomaljsko klavnico, pušča tovornjak kar na pločniku (del pa seveda »vizi«) tudi na vstoku v bližini klavnice. Tam stoji celo ves vikend, mnogi mimoideci in vozeči pa sprašujejo, ali nima kmetijska zadruga kje primernejšega parkirnega prostora. In ne nazadnje: morda bi se lahko kdaj tudi tisti, ki zatikajo za brisalce lističe o nepravilnem parkiranju, potrudili na Ločko cesto. Marsikdo bi jim bil hvaležen.

LAPAJNE PRAVOBRANILEC

RIBNICA — Jani Uran, družbeni pravobranilec za občino Kočevje in Ribnico, je ob koncu lanskega leta potekel mandat in določeno je bilo, da do konca letošnjega junija skupščina občine imenuje novega družbenega pravobranilca samoupravljanja, s tem da se v dogovoru s sosednjimi občinami razširi delovanje tega organa. Glede na to, da je predvidena ustavna ukinitve te sistemske ustanove, te naloge niso uresničili. Zato je skupščina občine Ribnica sklenila, naj do konca tega leta opravlja delo na omenjeni funkciji France Lapajne, dosedanj predsednik SO Ribnica.

M. G-č

PRENOVLJENI PROSTORI NA KOČEVSKI POSTAJI

KOČEVJE — 7. julija so odprli prenovljene poslovne prostore na avtobusni postaji podjetja Integral-Stoja. Odsej jih bodo uporabljali za gostinsko dejavnost in turistično agencijo. Ob otvoritvi je bila krajša slovesnost, na kateri so navzoče seznanili z dejavnostjo podjetja. Podjetje Integral-Stoja zaposluje 44 delavcev, od tega 25 voznikov avtobusov. Upravljaajo s 24 avtobusi. Obsežno območje občine in redka naseljenost tudi temu podjetju povzroča težave, ker na podeželskih progah ni dovolj dohodka. V poletnih mesecih vozi tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih kopalni avtobus do Sela pri Crikvenici. Prireajo tudi izlete v druge kraje.

V. D.

RIBIČI OPQZARJAO NA NESNAGO

RIBNICA — Ribiška družina v Ribnici je večkrat opozarjala pristojne občinske organe o veliki onesnaženosti voda v Ribniški dolini in pri tem posebej poudarjala reko Bistrico, ki je najbolj umazana v središču mesta pri ribniškem gradu. Ribiči so večkrat tudi sami zavijali rokave in čistili reko. Opozarjajo, da je voda verjetno strupena tako za ribe kot za drug živi svet v tej vodi. Društvo je v prvem trimesečju tega leta obogatilo rečni fond z vložitvijo 1.650 kg različnih vrst rib.

KMALU RAČUNALNIKI

TREBNJE — Dolenjina blagovnica v Trebnjem širi program storitev, in sicer gre za krepitev v veleprodajnem smislu. Tako naj bi že v slabem mesecu začela redno posredovati kupcem pisarniško opremo, opremo za trgovine in računalnike. Blagovnica se je za omejen korak odločila potem, ko je tržišče pokazalo zanimanje zanjo kot prodajalca navedenega blaga.

Trebanjske iveri

TURISTIČNI UTRIP — Če se je po nedavnem tukajšnjem pisanju o trebanjskem turističnem utripu kdo namenil priti na križ krivca za nakazano zadrego ob srečanju motoristov, bo pač moral malo počakati ali pa od navedenega akta popolnoma odstopiti. Enega samega in edinega dejavnika, zaradi katerega naj bi »moral Motoklub iz Trebnjega gostiti na družabnem srečanju motoriste tako, kot se je pač znašel«, naenkrat preprosto ni niti na vesoljski Rimski cesti, niti ob avto cesti, niti v paradižu, niti kje drugje. Gre torej samo za cel splet okoliščin. Ta postavlja meje turizmu v Trebnjem, zato se opravičujemo vsem, ki smo jih obvestili, da turizem v Trebnjem ne pozna meja. Kar pa zadeva domnevno ignorantsko obnašanje motela v sklopu turističnega dogajanja, povejmo, da je motel dejaven, saj je nedavno sodeloval tudi na spornoturističnem »Trebanjskem kosu«.

O KRUHU — Po sporočilu o prodaji kruha v tukajšnjih trgovinah nam je ogorčena javnost izrazila protest, češ kako moremo objavljati tako nepopolne informacije. Tisto o načinu prodaje namreč ne velja prav za vsak dan, in sicer zato ne, ker kruha neredko zmanjka že kmalu popoldne. Kdor ima to nesrečo, da t. i. osnovnega živila ne more kupiti med »šitoma«, riba na omenjeni dni suhe zemlje ali pa hrustlja prepečenec.

IZ NAŠIH OBČIN

Preveč, a tudi premalo delavcev

V Črnomlju manjka šolanih ljudi, medtem ko prihaja vsak dan od drugod na delo nekaj sto nekvalificiranih — Kam s tehnološkimi presežki?

ČRNomeLJ — V črnomaljski občini ima skoraj vsak deseti delavec neustrezno izobrazbo, opravlja torej dela, za katera je potrebnih več šol, kot jih ima. Od tega je kar 39 takšnih, ki bi morali imeti višjo ali visoko šolo. To je toliko bolj zaskrbljujoče, ker se kar 76 delavcev s takšno izobrazbo vozi na delo v druge občine, predvsem v novomeško, medtem ko prihaja vsak dan v črnomaljsko na delo nekaj sto ljudi s komaj I. stopnjo izobrazbe.

Odliv izobražencev v Novo mesto je razumljiv, saj jim tam lahko nudijo več kot v Črnomlju, zlasti pa večje prejemke. A bi se nad tem v črnomaljski občini gotovo morali zamisliti, kajti kadrov z višjo in visoko šolo jim primanjkuje. Tako v Iskri sploh ne zaposlujejo več ljudi s končano srednjo šolo, tistih z višjo ali visoko tehnično izobrazbo, ki bi jih potrebovali, pa ni. Tudi takšnih, ki bi se odločili za študij ob delu, ne morejo najti, saj jih ne znajo pravilno stimulirati pri plačilu. V Beltu pa so, da bi se dokopali do izobražencev, uvedli kar nadaljevanje študija kot delovno ob-

veznost pod disciplinsko odgovornostjo.

Poleg nekaj več kot 300 prijavljenih na skupnosti za zaposlovanje je v podjetjih vsaj še 700 prezaplenih. Gotovo pa je ta številka še večja, kajti mnogi podatke o presežnih delavcih za zdaj še uspešno skrivajo. Okrog 10 odst. tehnoloških presežkov, kolikor jih imajo v Črnomlju, pa naj še ne bi bilo zaskrbljujočih, saj v republiki pravijo, da bo sistem dele prav deloval, ko bo prezaplen vsak tretji delavec.

In kako naj bi se odvečne delovne sile znebili? Z dokvalifikacijo, prekvalifi-

Kaj bi ponudili turistom?

Ribniška turistična ponudba dokaj siromašna — Kočevsko turistično društvo v skrbi za goste

KOČEVJE — Gradbena in komunalna dela pri revitalizaciji starega dela Ribnice so v mnogočem »pripomogla«) številnim mimoidecem, ki izberejo Ribniško in Kočevsko dolino kot pot za na Jadran ali od tam, da zaobidejo središče »dežele suhe robe«) in da se nekateri ustavijo in si ogledajo tako ali drugačno turistično ponudbo. Ta pa je iz leta v leto siromašnejša. Ribniški grad brez vodnika je edina svetla točka, medtem ko je trgovina s suho robo v sezoni zaprta. Če se dodamo, da tu ni nikakršnih perspektiv, ki bi popotnika usmerili do Nove Stite, Travnice gore, Francetove jame ali izvira Ribnice, je s tem izpolnjena turistična razglednica Ribniške doline, ki je veliko zanimivejša, kot sicer izgleda.

V sosednjem Kočevju je turistično društvo v zadnjih letih naredilo veliko za promocijo svojih turističnih točk, na katerih se ustavlja vse več obiskovalcev. Tukajšnji biro ob avtobusni postaji Nudi vse potrebne informacije in napotke, tako da obiskovalec v mestu ob Rinzi ni »izgubljen«. Sekretar društva Stane Jajtič je rekel, da je njihova ponudba znamenitosti na Kočevskem zares pestrna. Mestni vrh nad Kočevjem je vabljava izletniška točka, do katere je moč priti in se pripeljati. Ledena jama na Mestnem

vrhu je enkratna v evropskem merilu, sicer pa se je vredno ustaviti tudi v planinski koči. Svojevrsne zanimivosti nudijo kočevske jame (ne tiste v Kočevskem Rogu, ki imajo zaradi svoje novejšje zgodovine negativen prizvok) v dolini reke Kolpe in tamkajšnjih okoliških hribov. V Pokrajinskem muzeju si je vredno ogledati stalno razstavo in tudi številne druge likovne razstave. Rudniško jezero je v tem letnem času priljubljeno kopališče, razen tega pa je kot naročeno za jadrnanje na deski. Bližnja restavracija in prireditveni prostor izpopolnjujeta sliko lepega turističnega objekta. Naprej na poti proti Brodu na Kolpi je dolina medrepubliške reke Kolpe kot nalašč za odhiti. Svojevrsna turistična bisera sta vsekakor Oslinca in izvira Kolpe in Čabranke. Po besedah sekretarja Turističnega društva Kočevje Staneta Jajtiča bodo pripravili v vrhuncu turistične sezone v Kočevju zabavno-kulturne prireditve, med katerimi pripada glavno mesto »Dnevom piva«.

M. G.

Zgodba o izvirkih in kmetijah

Polglasne razprave o vaških vodovodih

TREBNJE — Čeprav zdaj nihče ne razglablja posebno glasno o težavah okrog 40 vaških vodovodov v občini Trebnje, to še ne pomeni, da takih težav ni. O problemu teh vodovodov je na eni od sej razpravljalo trebanjski izvršni svet, in če predpostavljamo, da se dnevni red vladnih zasedanj vselej nekako zasaja v žgoče probleme živih državljanov, se dajo v trebanjskih vaških, tovarniških ali kdove kako še drugače imenovanih vodovodih razločiti vsaj sence problemov, ki utegnejo sčasoma postati prav ostri.

Za veliko večino omenjenih vodovodov, a po nekaterih ocenah kar za vse, velja, da zanje ni nihče nikoli uredil potrebne dokumentacije. Gradnja brez papirjev je bila seveda cenejša, vendar so njene posledice hude. Gre namreč za to, kako užiti na voda teče iz omenjenih omrežij.

Kadar so v dosedanjih bolj ali manj prekinjenih pogovorih povzdignili vprašanje o kakovosti omenjene vode, so hipoma zadeli na nekaj težav ni. O problemu teh vodovodov je na eni od sej razpravljalo trebanjski izvršni svet, in če predpostavljamo, da se dnevni red vladnih zasedanj vselej nekako zasaja v žgoče probleme živih državljanov, se dajo v trebanjskih vaških, tovarniških ali kdove kako še drugače imenovanih vodovodih razločiti vsaj sence problemov, ki utegnejo sčasoma postati prav ostri.

M. LUZAR

V Ribnici so »izpopolnili«) vlado

Zasedanje vseh treh zborov ribniške občinske skupščine — Predsednik IS Janez Henigman upošteval predvsem strokovnost — Podprli Deklaracijo

RIBNICA — Delegati vseh treh zborov skupščine občine Ribnica so na skupni seji 3. julija končno »kompletirali«) novo občinsko vlado. Pred njo so, kot je bilo rečeno, zahtevne in konkretne naloge, ki od vseh izbranih posameznikov terjajo strokovno in profesionalno delo. Kot je rekel mandat in novi predsednik IS Janez Henigman, je pri izbiri članov IS upošteval izključno načelo strokovnosti.

Delegati so izvolili člane izvršnega sveta, imenovali predstojnike upravnih organov občine, izvolili sekretarja občine, sprejeli sklep o imenovanju komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in o imenovanju sveta za SLO ter izvolili pooblaščenice osebe za sklepanje zakonskih zvez. Na predlog Demosovega delegata so sprejeli izjavo v znak podpore Deklaraciji o suverenosti Republike Slovenije.

V izvršni svet skupščine občine Ribnica so bili izvoljeni za predsednika, kot rečeno, Janez Henigman in za podpredsednika Anton Tanko in Peter Levstek. Tanko je poverjen za komunalne zadeve, stanovanjsko politiko, gradbeništvo in urbanizem, medtem ko so Levstek zaupali področje gospodarstva. Člani IS so postali: Mirko Perušek (za varstvo okolja in za gozdarstvo in lesarstvo), Miha Umek (za delovanje KS in energetiko), Mirko Pirc (za kmetijstvo),

POLOVICA JE ŽENSK

TREBNJE — Iz občine Trebnje je bilo prijavljenih na novomeški skupnosti za zaposlovanje 1. junija letos 206 iskalcev zaposlitve. Od teh jih je prvič iskalo zaposlitev 61. Med prijavljenimi je 93 ljudi starih manj kot 26 let, poleg tega je novomeška zaposlovalna ustanova zabeležila, da je od omenjenih 206 iskalcev 54 težje zaposljivih. Med ostalimi ugotovitvami je med drugim podatek, da predstavljajo kar polovico celotnega števila iskalcev zaposlitve iz občine Trebnje ženske. Skupnost za zaposlovanje ugotavlja, da bi bilo lahko ob koncu letošnjega leta v občini Trebnje 269 nezaposlenih ljudi. Pri tem meni, da je med iskalci zaposlitve — glede na občinske potrebe — preveč družbo-lovcev, medtem ko manjka diplomiranih strojnih inženirjev in kemikov.

• Ženske igrajo šah slabše kot moški, ker je treba pet ur molčati. (Smislov)

kacijo ljudi ali prestrukturiranjem gospodarstva? V izvršnem svetu dvomijo, da bi katera od teh poti uspela, saj so vse povezane z velikimi vsotami denarja, tega pa ni. Delno so za to krivi tudi v občini sami. Zagotovo pa je, da za odvečne delavce ni rešitev v odpušcanju ali predčasni upokojitvah, saj bi tudi za te ljudi moral nekdo delati. V Črnomlju poudarjajo, da je edina možnost povezovanje s tujimi partnerji. »Delovne navade imamo, le organizirati se ne znamo prav«, pravijo, ob tem pa pripominjajo, da za vse izgube niso kriva podjetja sama, ampak tudi država, ki ne pobira davka od dobička, ampak obdavčuje tudi tiste, ki bolj životarijo, kot živijo.

M. BEZEK-JAKŠE

DVOMLJIVA OBLJUBA

ČRNomeLJ — Na delegatsko vprašanje, zakaj tako nizki preleti vojaških letal nad Črnomljem, so 3. julija na tukajšnji izvršni svet iz Cerkelj sporočili, da letala iz te baze opravljajo redne vaje na poligonu Paka in da ne morejo uporabljati druge poti. To pot so sicer uporabljali že prej, a s slabšimi letali. Obljubili pa so, da se bodo, če se bo le dalo, poskušali nekoliko izogibati Črnomlju. Toda prav istega dne, ko je bilo oddano sporočilo, so letala ves popoldan spet nizko preletavala Belo krajino. Če so se za nekaj metrov res izognila Črnomlju, s tal ni bilo moč ugotoviti.

BO KAJ VEČ DELA PRI OBRTNIKI?

ČRNomeLJ — Kljub temu da to ne spada več v njeno dejavnost, črnomaljska ZSMS-Liberalna stranka še vedno posreduje in išče počitniško delo za študente in dijakke. Letos se je v primerjavi s preteklimi leti interes mladih za zaposlitev med počitnicami močno povečal, žal pa so doslej ponudili delo le v Belgradu, kjer so že zaposlili 10 študentov, gotovo pa jih bodo še nekaj. Od drugod, kjer imajo že sedaj težave zaradi prezaplenosti, ponudb ni pričakovati. Zato pa bi poziv morda veljal obrtnikom, ki se doslej skoraj niso obračali na študentski servis.

Predsednik ne ve, kaj naj bi delal

Turistično društvo spi spanje pravičnega

KOČEVJE — Dela Turističnega društva Kočevje skoraj ni čutiti. Predsednika Angela Babiča, zasebne gostilničarja iz Šalke vasi, smo vprašali, kje je vzrok za trivilo in kakšna bo po njegovem bodočnost tega društva.

»Dolžnost predsednika TD sem sprejel, ker sem mislil, da bom lahko kaj izboljšal, pa ne gre. Društvo nima ne denarja in ne pooblastil, za nameček pa še nove zamisli ne nalezijo na razumevanje pri starejših članih vodstva TD. Menim tudi, da se je stari način dela TD preživel. Vse je potekalo v glavnem na amaterski osnovi, novi čas pa prinaša to novost, da se v neko delo vključuje le, če imaš od tega korist. To so spoznale zasebne in druge turistične agencije, ki nastajajo tudi v Kočevju, nekatere pa že uspešno delajo, seveda na komercialni osnovi.

Zaradi zasebnih turističnih agencij tudi ni več potrebe po turističnem društvu oziroma vsaj ne takem, kot je delalo doslej. Morda bi se moralo razdeliti na dva dela. Eden naj bi postal turistična agencija in se ukvarjal s komercialnimi posli. Tako bi bila zagotovljena tudi kakovost storitev, saj kakovost lahko zahtevaš le, če uslugo plačaš, v nasprotnem pa ne. Tudi bi morala imeti ta agencija sedež sredi mesta, ne pa neke na obrobju, kot ga ima naše društvo sedaj. Seveda bi moral agencijo voditi poklicni turistični delavec oz. animator, in ne ljubitelj, kot je zdaj pri našem društvu.

Druga dejavnost pa bi bilo olepševalno društvo, ki bi delovalo ljubiteljsko in bi spodbujalo akcije za olepšavo mesta in opozarjalo na morebitne pomanjkljivosti.

S sedanjim delom društva skratka sploh nisem zadovoljen, saj niti ne vem, kaj naj bi kot predsednik delal. Menim, da mora tudi v turizmu biti gonilo zaslužek,« je povedal Angel Babič.

J. P.

Še razbremenitev

Stokajo tisti, ki morajo denar dati, in tisti, ki ga (ne) bodo dobili

ČRNomeLJ — Aprila je črnomaljska občinska skupščina preverjala razmere na področju skupne in splošne porabe in, upoštevajoč republiške usmeritve, sklenila razbremeniti gospodarstvo za 15 odst. Vendar je takrat prispevne stopnje v Sloveniji zmanjšalo le 10 odst. Za črnomaljsko občino je to zniževanje stopenj pomenilo, da se je položaj družbenih dejavnosti in gospodarske infrastrukture še poslabšal. Toda kljub temu so se odločili, da od 1. avgusta naprej veljajo še nekoliko nižje prispevne stopnje, gospodarstvo pa bodo s tem razbremenili za dodatnih 5 milijonov dinarjev.

Predstavniki iz gospodarstva so na seji skupščine zagotavljali, da so še vedno preveč obremenjeni z davkami. Zato tudi predlog oz. naloga izvršnemu svetu, naj s svojimi službami, predvsem z upravo za družbene prihodke, »polovi«) zaradi nižjih stopenj manjkajoči denar tam, kjer še ni obdavčen, na primer pri šušmarjih. A je z odredka za družbeni razvoj prišlo pojasnilo, da bo kljub temu v večri enaka vsota denarja, kajti več ko ga zberejo v občini, manj je solidarnostnih sredstev z republike. Torej se šušmarjem in drugim, ki se izogibajo davkom, še ne obetajo slabši časi.

Precej negotovost je bilo zaradi otroškega varstva, kjer se prispevna stopnja sicer ni zmanjšala, a se tudi povečala ni, kar pomeni, da bodo starši pač morali plačevati takšne račune za varstvo otrok, kot jih dobijo v vrtcih, čeprav so doslej v Beltu in Iskri plačevanje blokirali.

Največ zapletov pa je bilo okrog prispevne stopnje za družbeno organizirano proizvodnjo hrane, kjer bo prispevna stopnja zmanjšana kar za 50 odst. Predstavnik Slovenske kmečke zveze je predlagal, naj bi tudi tu veljalo nekajodstotno znižanje kot pri družbenih dejavnostih. Ko pa so mu obljubili, da bo sklad za pospeševanje pridelave hrane razdeljeval odsej denar kmetom neposredno (doslej je bil posrednik kmetijska zadruga), porabili pa ga bodo lahko v kateri koli trgovini, ne le v zadrugi, je svoj predlog o višji stopnji umaknil.

M. BEZEK-JAKŠE

TURISTIČNI IZLET

Turistični podmladkari iz vse Slovenije smo se popeljali po blejskem festivalu še na izlet z muzejskim vlakom. Naš cilj, Kostanjevica, se je hitro bližal ob pogledu na Sočo. V Kostanjevici smo si v samostanu najprej ogledali grobnico Burbonov in izvedeli smo veliko o njihovi usodi. Povzpeli smo se na opazovalni stolp, in to po 144 stopnicah. Obiskali smo tudi turistično kmetijo, kjer nam je muzikant zaigral dobrodošlico. Po kosilu smo planili na češnje in brešve. Na izletu je bilo lepo in počutno. Škoda, da niste bili zavrani.

ANITA MATKOVIČ

OS Loka-Črnomeli

NA PREGLEDU

Z avtobusom smo se peljali v Trebnje. Šli smo v zdravstveni dom. Skozi čakalnico smo šli v laboratorij. Večina deklic iz našega razreda se je bala. Jaz sem dala že petkrat kri, zato se nisem bala. Zelo sem se dolgočasila. Fantje so šli s tovarišco ven, da v zdravstvenem domu ne bi razgrajali. Ko sem bila na vrsti, je sestra preverila, če dobro vidim in slišim, me stehala in me peljala k zdravnici. Ona me je pregledala in rekla, da moram k zobozdravniku. Ko sem se oblekla in stopila v čakalnico, so že vsi čakali in šli smo na avtobus in domov.

KATJA PODLOGAR, 3. r.

OŠ dr. Pavla Lunačka

Sentrupert

Bo nezanimanje nagrizlo zakon?

V trebanjski občini letos več zasebnih graditeljev stanovanjskih hiš kot lani — Presegli predvideno kreditno vsoto — Možnost za Veliko Loko

TREBNJE — Pričakovali bi, da se bo prebivalstvo v zaostrenih gospodarskih razmerah odreklo gradnji stanovanj, vendar praksa kaže, da vsaj deloma taka domneva ne drži. V trebanjski občini so med tistimi, ki individualno grade letos celo več kot lani.

Lani je 42 proslilcev naslovilo na takratno občinsko stanovanjsko skupnost svoje vloge za dodelitev posojila iz združenih sredstev za kreditiranje zasebne stanovanjske gradnje, medtem ko se je letos javilo s takimi prošnjami okrog 70 občanov. Stanovanjska skupnost — če ta hip ostanemo pri starem imenu — je ta številčni porast tudi nekako upoštevala, saj je z odobrenimi krediti za 670 tisoč dinarjev presešla skupno načrtovano vsoto, ki naj se razdeli proslilcem.

Večje zanimanje prebivalcev trebanjske občine za zasebno stanovanjsko gradnjo nikakor ni posledica morebitnih ugodnih predpisov, ki bi tako gradnjo spodbujali. O predpisih je namreč resnica verjetno prav nasprotna, in sicer, da je zakonodajalec z različnimi določili dobrega zavezal roke bodočim zasebnim graditeljem. Za graditelje namreč gotovo ni ugodnost, če po za-

konu smejo graditi praviloma le v takem območju, ki je komunalno v celoti urejeno, zatrjujejo v službi za stanovanjsko gospodarstvo pri trebanjski občinski upravi. Sicer uporabnost omenjene zakonodaje v praksi najbolj ponazarja trebanjska ugotovitev, da se občani ne zanimajo za komunalno urejena zemljišča, ker so predraga. Zaradi takega nezanimanja bi morala občina ubrati drugo pot, predlaga Jože Klemenčič, strokovni delavec v trebanjski občinski upravni službi za stanovanjsko gospodarstvo, naslednici bivšega stanovanjskega sisa. Po njegovem bi moralo biti na voljo dovolj zazidljivih zemljišč, na katerih bi ljudje zgradili hiše in sčasoma tudi komunalne naprave, in sicer slednje verjetno z manjšimi stroški, kot jih za podobne infrastrukturne gradnje izkazujejo gradbene firme. Tak način, ki ga bi lahko na Trebanjskem takoj vpeljali na dejansko že zazidljivem ob-

močju v Veliki Loki in kajpak še drugod, pa bi gotovo pomenil olajšavo občanu. Seveda skriva v sebi tudi nevarnost, da bi brez pravega reda gradili vseprek, a verjetno obstaja mehani-

• Določanje režima gradnje je seveda republiška pristojnost. Med naloge, ki se v zvezi s stanovanji dajo opraviti razmeroma samostojno na občinski ravni, pa gotovo sodi vzdrževanje družbenih stanovanjskih objektov. Oddelek za stanovanjsko gospodarstvo pri občinski upravi v Trebnjem je v sklopu takih nalog letos že obnovil pročelje stanovanjskega bloka na Goliovem trgu v Trebnjem ter si postavil v program do konca leta še podobne posege na Rimski cesti v Trebnjem in na stanovanjski hiši na Mali Loki ter prenovo kopalnice v blokih na Rojah na Mirni.

zem zoper tako domnevno prostorsko neurejenost.

M. LUZAR

Krški tretji mandatar je Franc Černelič

Tokrat po okusu Demosa

KRŠKO — V krški občini so se doslej izjavili že trije poskusi dveh mandatov, da bi oblikovali izvršni svet. Na ponedeljkovem zasedanju občinske skupščine so delegati stali pred novo odločitvijo o mandatarju za sestavo občinske vlade.

Tabor Demosa je za mandatarja predlagal Franc Černelič, trenutno zaposlenega v podjetju Videm. Njegovo kandidaturu je podpisalo 29 delegatov. Černeličev protikandidat je bil Jože Leskover, sicer direktor Rudnika Senovo, ki so ga predlagali člani stranke ZSMS s 14 podpisi delegatov. Oba kandidata sta se delegatom predstavila s svojim programom, nakar (to res ni običajno za krško skupščino) ni bilo nobenih vprašanj. Očitno je delegatom že dovolj brezplodnega zasedanja in občinskega brezvladja.

Glavovalo je 63 delegatov, od katerih je kar 40 glasov dobil Černelič, ki bo v desetih dneh oblikoval predlog za novo občinsko vlado. Vse kaže, da bo tokratni poskus uspešen, saj je izvoljen mandatar že v svoji predstavitvi napovedal, da bo »sestavil strokovno in odgovorno vlado v soglasju z Demosom«. Najavil je tudi, da bo vlado sestavil iz 13 članov, od tega jih bo pet svoje funkcije opravljal poklicno.

Delegati so poslušali tudi poročilo o poteku javnih razprav o zgraditvi začasnega skladišča za nizko in srednje radioaktivne odpadke. Člani komisije so smatrali, da morajo ponovno organizirati javne razprave po vaseh, kjer so že bile, kajti ljudje so bili premalo animirani. Predlagali so, naj bi v gradivo za razpravo vključili še stališča nove oblasti, sklepe občinske skupščine, ki so bili sprejeti, a se niso izvajali, in končno tudi možnost, da skladišče ostane trajno v Krškem. Metod Šonc, ki je v imenu komisije podal poročilo, je obenem dal pobudo, da bi republiški skupščini predlagali novo besedilo v programski usmeritvi vlade glede zapiranja NEK. IS naj bi po njegovem določil rok za zapiranje šele potem, ko bo skladišče že izgrajeno. V Krškem se namreč resno bojuje, da novega skladišča ne bo pravočasno, da bodo zato NEK morali ustaviti in bo vse skupaj ostalo na grbi te občine.

Pod pritiskom Demosa je sedanja vlada pripravila tudi predlog odlokov za znižanje prispevnih stopenj za družbene dejavnosti in za gospodarsko infrastrukturo, za katerim pa sama ni stala. V občini namreč še ni potrebnih analiz niti šestmesečnih rezultatov poslovanja, da bi se lahko odločili na bolj trdni osnovi. V dolgi razpravi se je skupščina razdelila na proizvajalce in potrošnike, kar so nekateri smatrali za nesprejemljivo. Eni so zahtevali takojšnje znižanje prispevnih stopenj, ki bo, če že ne toliko razbremenilo gospodarstvo, pa vsaj spodbudno vplivalo na delavce. Druga stran je zagovarjala, da se sprejem odloka pomakne na jesen. Do odločitve ni prišlo, saj zbor združenega dela na koncu ni bil več sklepčen.

B. DUŠIČ

ZBOR KRŠČANSKIH DEMOKRATOV

KRŠKO — Jutri ob 18. uri bo v kulturnem domu v Krškem zbor krščanskih demokratov te občine. Pogovorili se bodo o delovanju svoje organizacije pred volitvami in po njih. Po zboru bo še družabno srečanje, ob 20. uri pa vabi vse občane na koncert ameriške skupine Celebrandt Singers, ki pojejo črnsko duhovno glasbo.

Letos manj kadrovskih štipendij

Občine Brežice, Krško in Sevnica razpisale za šolsko leto 1990/91 skupaj 393 štipendij za pokrivanje svojih kadrovskih potreb — Pohiteti

SEVNICA — Potem ko je bilo doslej že izrečenih veliko ugotovitev in napovedi o rastoči brezposelnosti, mnogim pomeni upanje za zaposlitev razpisana štipendija. Kako kaže s štipendiranjem v Posavju, smo zvedeli v sevniški skupnosti za zaposlovanje.

Za šolsko leto 1990/91 so v občinah Brežice, Krško in Sevnica razpisale 393 kadrovskih štipendij, od teh jih je 222 v krški občini, kjer je z 62 razpisanimi štipendijami največ ponudilo podjetje Videm. Sevnška občina je razpisala 110 kadrovskih štipendij, medtem ko jih je bilo v Brežicah z razpisom na voljo 61. Strokovna služba sevniške skupnosti za zaposlovanje ocenjuje letošnji razpis kadrovskih štipendij za korak naprej, saj je več štipendij kot lani razpisanih za višje in visoke šole. Toda največ štipendij so podjetja tudi letos namenila za usposabljanje na četrti zahtevnostni stopnji.

Z omenjenim številom razpisanih štipendij, ki je dosti manjša kot v nekaj zadnjih letih, v Posavju ne bodo mogli ustreči vsem, ki so letos končali osme

Pred generalno stavko gozdarjev?

Zaradi prepovedi sečnje v družbenih gozdovih gozdarji nimajo dela niti dohodka — Bremana krivic iz preteklosti niso pripravljeni prevzeti

BREŽICE — Odločitev slovenskega parlamenta o začasni prepovedi sečnje v družbenih gozdovih je krepko udarila po slovenskih gozdarjih. Do konca tega leta (po nekaterih napovedih pa tudi še dlje) ne bodo smeli gospodariti z okrog 60 odstotki gozdov, kar bo vzel delo približno 3.000 zaposlenim v tej panogi gospodarstva.

Gozdno gospodarstvo Brežice gospodari z okrog 65 tisoč hektarov gozdov vse od Radeč do hrvaške meje. K sreči je samo 30 odstotkov teh površin v družbeni lasti, kar jim daje glede na ostala gozdna gospodarstva dokaj dober položaj. Kljub vsemu je 440 zapo-

• Naši gozdarji so še vedno precej osiromašeni zaradi pretiranega krčenja kakovitnega lesa takoj po vojni. Ob tem moramo upoštevati tudi dejstvo, da so bila gozdna gospodarstva v zadnjem času prepuščena samofinanciranju, kar je nedopustno s stališča varovanja naravnega bogastva. Logično je namreč, da bi posamezna podjetja v želji po čim večjem dobičku delala tudi na rovaš narave. Glede na sam sistem, po katerem je bilo urejeno gozdarstvo, je še čudno, da stanje ni slabše, kot je. Verjetno se imamo zanj zahvaliti — a tem vestnim gozdarjem, ki so po lastni zagnanosti skrbeli za gozdove. Tem gotovo ne bi smeli naprtili vse krivde za napake iz preteklosti, še manj pa bi smeli breme popraviljanja zvaliti na delavce.

slenih v gozdarstvu Posavja pred hudo zagato. Zaradi zmanjšanja obsega del je med njimi najmanj za četrtno delavcev preveč, poleg vsega pa se je še zmanjšal priliv sredstev. Ta je že itak okrnjen, saj lesna industrija vse manj redno plačuje dobavljene surovine.

Delavci GG Brežice so od tega ponedeljka sicer na kolektivnem dopustu, verjetno pa z velikim strahom pričakujejo, kaj jim bo prinesel novi zakon. Posavski gozdarji so v svojem sindikatu že podprli idejo o generalni stavki gozdarjev Slovenije. Pri tem so jim podpora izrazili tudi na občinskem svetu sindika-

NAPOVEDI ZA BOLJŠO VODO

SEVNICA — V tukajšnji Komunalni pričakujejo, da bodo lahko še letos s pomočjo zunanjih strokovnjakov opravili poskusno vrtnanje, s katerim želijo odkriti nove vodne izvirne za sevniški vodovod. Vrtalne stroje bodo poglali v povodju Sevnice blizu Podgorja.

tova v Brežicah, kjer so prepričani, da hitri popravki napak iz preteklosti najprej udarijo po delavcih.

Predsednik posavskega sindikata gozdarjev Tibor Palfy se sicer strinja s popraviljem krivic iz preteklosti, vendar ne v času treh dni, ampak v nekem prehodnem obdobju. Kot je povedal, so imeli gozdarski forumi (čez vikend) tri dni časa, da se odzovejo na predlog o moratoriju za sečnjo. Poslancev jim ni uspelo prepričati niti s podatki, ki so dokazovali, da glede na razmere vendarle niso tako slabo gospodarili. Povr-

šina gozdov se je v Sloveniji od leta 1945 povečala za 8 odst., lesna masa in prirastek na hektar pa kar za 30 odst. Res pa je, da se je moratorij pripravil že celo leto in da bi se morali »asfaltni gozdarji«, kakor pravijo gozdarji svojim šefom, prej odzvati.

»Razumem, da kmetije, ki so jim bili gozdovi po krivici odvzeti, čutijo prav vsako sečnjo kot kraj. Toda mi ne delamo mimo zakonov in z gozdovi gospodarimo na dolga obdobja, od 60 do 150 let. Zaenkrat ni v Sloveniji še niti enega primera zloglasnega goloseka, o katerem se toliko govori. Gozdno gospodarstvo si ne more privoščiti, da bi začelo sekati glavno ali nedovoljene količine letnega prirastka lesa,« je dejal Tibor Palfy.

B. DUŠIČ

Svet se vendarle ni ustavil

Na enem koncu Slovenije spravna slovesnost, na drugem pa praznik — Govoril je Ciril Zlobec

DOBOVA — Ločka godba na pihala je svojo sedemdesetletnico proslavila v družbi 11 gostujočih orkestrrov iz raznih krajev Slovenije, prisotni pa sta bili tudi godba iz Šmihela na avstrijskem Koroškem in »Limena glazba« iz sosednje Rozge na hrvaški strani.

Posamezne godbe so že v dopoldanskih urah nastopile po okoliških vaseh, kjer so jih gostoljubni vaščani tudi primerno pogostili. Popoldne so se vsi godbeniki združili v pisani povorki. Najtoplejši pozdrav so seveda poželi jubilanti, ločki godbeniki, ki so se pokazali v ličnih novih oblekah. Ob tem so poskrbeli tudi za prijetno presenečenje, saj so ob njihovi glasbi nastopile tudi majoretke. Skupino mladih deklic, ki vadijo pod okriljem dobovskega prosvetnega

Ciril Zlobec: Zreli narodi jemljejo življenje celovito, z njegovo žalostjo in z veseljem.

društva, vodi Bogomir Bogovič. Dobovčani so skupini še toliko bolj zaploskali, ker so si že dolgo leta želeli ustanoviti skupno majoretke.

Po povorki je godbenike in vse prisotne pozdravil predsednik brežiškega izvršnega sveta Ciril Kolešnik. Članom gasilske godbe na pihala Loče je čestital ob prazniku in jim želel uspeh. Slavnostni govornik na tej osrednji prireditvi ob prazniku KS Dobova je bil akademik in član republiškega predsedstva Ciril Zlobec. Usodo slovenskega naroda je označil za tragično, češ da so Slovence na izpostavljenem delu Evrope mučili drugi, za povrh pa smo drug drugega namučili še sami.

»Pred dnevi me je poklical nekdo iz tega kraja in dejal, naj ne hodim v Dobovo, ker tukajšnja slovesnost ne sodi skupaj s spravno slovesnostjo na Kočevskem. Razmišljal sem o tem ključu in prišel do sklepa, da zreli narodi jemljejo življenje v njegovi celovitosti. Znano biti žalostni in znajo se poveseliti, ko jim to narekuje notranja potreba. Ni razloga, da ne bi na isti dan na drugem mestu dali proste poti, drugačnemu razpoloženju,« je Ciril Zlobec obrazložil logičnost sovpadanja veselja in žalosti.

Slavnostni govornik je besedo obrnil tudi na spravo in dejal, da je bilo med Slovenci dovolj smrti in še jih bo, a naj ne bo več nasilnih smrti. V bodoče naj bi več skrbi posvetili našemu vsakdanjemu življenju, našemu delovnemu mestu in preživetju. »To, kar je bilo, niso pečat tistega časa, in tudi to, kar mi delamo, bodo prihodnje generacije sodelale bolj strogo kot mi danes. Vajeni smo vsega, zato ni razloga, da bi v jutrišnji dan vstopali potrti,« je še dejal.

Kot je že tradicija na takih srečanjih, so na koncu vsi prisotni godbeniki z igrali nekaj skupnih skladb. Dirigiral jim je Jože Rus, ki sicer vodi ločko godbo.

B. D.

Uniforme zamenjali za grablje

Tabor RKS v Zabukovju v treh enotah — Otroci radi pridejo

ZABUKOVJE — Še dober teden dni je do konca letošnjega Tabora Rdečega križa Slovenije v Zabukovju nad Sevnico in od 1. julija do danes so udeleženci že opravili marsikaj na območju nerazvite zabukovške krajevne skupnosti. Tako so dijakinje ljubljanske srednje vzgojiteljske šole organizirale brezplačen vrtec za otroke iz KS Zabukovje, v katerega z veseljem prihaja okrog 15 malčkov, med katerimi so nekateri doma tudi kar 6 km stran od tega poletnega vrtca. Članice t. i. zdravstvene enote tabora, ki pri delu sodelujejo s patronažno sestro iz Sevnice, so na več dosedanjih teren-skih obiskih pomagale domačinom pri hišnih opravilih, vmes pa so rade volje tudi kaj svetovale domačinom v zvezi z zdravjem. Podobno delo na terenu ima taborova socialna skupina, ki jo sestavljajo kadeti iz tacsenske šole za miličnike. Ti zlasti pomagajo domačinom pri spravlilu krmne, pripravljajo drv ipd. V sevnškem centru za socialno delo ugodno ocenjujejo zabukovski tabor, pri čemer izhajajo tudi iz razpoložljive prebivalcev omenjene krajevne skupnosti, katerim prihod mladih tabornikov tudi preganja osamo. Lani je bil ta tabor, prvi po vrsti, v več krajevnih skupnostih.

M. L.

Novo v Brežicah

BERGLE — V pisarni ZSMS smo naleteli na že precej izrabljene bergle. Ko smo se pozanimali, komu služijo, so odgovorili, da njihovi stranki. Nova občinska oblast jih je namreč tako zelo spravila na beraško palico, da zdaj, če se hočejo pobrati, potrebujejo kar bergle.

TRADICIJA — Delavci v tukajšnjem obratu IMV imajo že nekajletno tradicijo v stavkanju zaradi neurejenih razmer, slabe organizacije dela in nizkih osebnih dohodkov. S svojimi stavkami seveda že po običaju zelo malo ali pa nič ne dosežejo. A kljub vsemu, tradicija je le tradicija, zato so tudi na dan, ko so dobili novega vodjo obrata, stavkali. Kako pa bi sploh lahko drugače pozdravili prišleca, da bi bilo bolj domače?

NE BREZ NAPAK — Kaže, da v brežiški občini ne bomo dočakali naložbe, ki bi bila povsem brez napak. Tudi ob slovesni otvoritvi nove pripravljalnice peska v Dobovi je direktor mimogrede omenil, da tudi pri njih ni šlo brez napak. Na liniji za pripravo peska so izvajali vgradih hitrost 160 m/s namesto 60 m/s. Malenkost bodo v najkrajšem času odpravili.

PRAKTIČNO — Nova občinska skupščina in njen vrh se obnašata izredno praktično. Ko kaj zastane zaradi določil v sprejetem poslovniku, se odločijo in ga lepo spremenijo. Res pripravna metoda dela, a je vprašanje, za kako dolgo!

Z NEBA — Še dobro, da je zmajzar začel krožiti nad prireditvenim prostorom v Dobovi šele po opravljeni slovesnosti. Če ne bi bilo tako, je vprašanje, koliko obiskovalcev bi poslušalo govornika Cirila Zlobca, koliko pa bi se jih oziralo za zmajzarjem. Velike razlike med obema ni bilo: oba sta nekaj trosila, a bolj z neba.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 29. junija do 7. julija so v brežiški porodnišnici rodile: Nada Gramc iz Brežic — Kristino, Karmen Blažnovič iz Zagreba — Ana, Zlata Barčan iz Zaprčiča — Romana, Vera Prišel iz Ponikve — Tonija, Manuela Fridl iz Artič — Nino, Martina Bogovič iz Razeza — Daniela, Marija Grom iz Otoka — Borisa, Marija Trbovc iz Sevnice — Petro, Suzana Gramc iz Brežic — Klementino, Snježana Ševo iz Zdenec — Marina, Mojca Zakšek s Senovega — Karolino, Marijana Lazanski z Male Doline — Dejana, Tanja Jakovina iz Križa Brdovečkega — Helena, Albina Vodopivec z Razeza — Gregorja, Marjanca Colarič iz Krškega — Ana, Jadranka Karamarko iz Gornjega Kraja — Ivo, Dragica Cavlovič iz Male Jazbine — Marka, Ana Pavlovič iz Izvira — Petro in Suzana Novosel iz Brežic — deklico. Čestitamo!

Krške novice

LUKNJE — V Kostanjevici se gredo turizem. K sreči se je v zadnjih nekaj dneh Krka popravila in kar sama postala bolj zelena. Nikakor pa se nečijo popraviti ceste, na katerih je že luknja do luknje. Glede na to, da Kostanjevčani razmišljajo o gradnji igrišča za golf, nas je prešinila naslednja misel: »Kaj, če luknje na cesti hranijo v te namene? Navsezadnje golf igrišče ni poceni in kakšna zastoj luknja bi gotovo pral!«

KOT V STARIH ČASIH — Na seji vseh treh zborov občinske skupščine je bil, kot že za čas stare zasedbe skupščine, najbolj problematičen zbor združenega dela. Vedno znova in znova so se preštevili in na koncu morali vendarle ugotoviti, da so nesklepčni.

NELOČLJIVI LOČENI — Zbori so se na prejšnjih zasedanjih po dolgih razpravah odločili za skupne seje in tudi za to, da delegati ne bodo sedeli ločeno po posameznih zbora. Zdj se jim ta neprevidevna odločitev maščuje, saj se tako pomešani nikakor ne morejo prešteti. Končno je zmogla pamet in delegati so se razdelili. Ne samo po sedežih, ampak tudi v ločene prostore.

KDO KUPI? — Delavci podjetja Videm so na skupščinski zasedanje vnesli pravo borzno vzdušje. Ker so namesto regresa za dopust prejeli obveznice, so jih vespovprek prodajali med delegati. »Kdo kupi? Rad bi šel na morje, pa z obveznico tam ne morem plačevati!« so prodajali. A interensna ni bilo nobenega. Nekdo je celo pripomnil, da še celo fabrike ne bi vzel, če bi mu jo kdo ponujal.

Sevniški paberki

VIDEZ — Pravijo, da Sevnica da nekaj nase. Ker pa je vsakršno lepotičenje nekako delo tja v en dan, če nastale lepote nihče ne vidi, je kraj očitno sklenil, da bo razvijal turizem. Domneva se, da bi to mesto ob motni reki utesnjen časoma postalo pravcata turistična Meka. Če bo ali če ne bo in kako bo, če bo ter kako naj bo, da bi Sevnica turistom všeč, si belijo glavo tudi parlamentarci v skupščini občine Sevnica. In sicer: na prvi seji skupščine v tem sestavu je odbornik ZKS-SDP dejal delno vznejevoljen, naj sevnška opozicija še vendar enkrat sname svoj volilni transparent, ker želi biti Sevnica turistični kraj.

HOTEL — Neki čel iz Kranja je poklical, a ne, na telefonsko številko, ki mu jo je bil ob priložnosti dal kolega izpod Lisce. Gorenjec — bil je slučajno Gorenjec in ne gre za drugo — je po žici hotel naročiti za svojo gorenjsko družbo malico v sevnškem hotelu Ajdovec. Toda zvonil je v prazno. Skupaj s posavskim znancom sta pozneje razgovorila, zakaj je bil klicanec telefon gluh. Gorenjec prijatelji izpod Lisce je namreč omenjeno telefonsko številko krato malo prepiral s prtička navedenega hotela. Zaradi tega je obvestil znanca s severne narobe, saj so telefonsko številko v tem času spremenili. Toda: boljše, da so na jedrskih prtičkih napačne številke, kakor da bi si spagete brisali z brade z rokavom.

kultura in izobra- ževanje

Nebodigatreba?

Je samoprispevek pre- živel ali še nuj?

ČRNOMELJ — V letošnjem letu je bilo v črnomaljski skupščini že kar nekaj razprav o samoprispevku za naložbe v družbenih dejavnostih, ki se je iztekel konec preteklega me-
seca. Medtem ko je stara skupščina določila, naj o nadaljnji usodi odloči nov parlament, pa slednjemu na seji pretekli teden ni šlo v glavo, kako je takšno gradivo sploh lahko prišlo v razpravo, ko pa je samoprispevek vendar socialistični simbol in kot takšen preživel. Povrh vsega prav v šolstvu in zdravstvu, za kateri naj bi zbirali denar s samoprispevkom, obejajo spremembe, na katere velja počakati, preden se odloči nadaljnja usoda samoprispevka.

Kritike na račun samoprispevka so bile tako hude, da je na koncu obveljal sklep, naj se program zamrzne za nedoločen čas. S tem bo, po mnenju nekaterih, storjena manjša škoda, kot če bi začeli z javnimi razpravami, ki so jih ponekod že vnaprej obsodili na propad. Med drugim tudi zato, ker se zavedajo, da so s podpisom enega samoprispevka že obsojeni tudi na nasled-njega. Vedno namreč ostane nekaj neuresničenih nalog. Tudi tokrat je zmanjkalo 3 milijone dinarjev za dokončanje viniške šole, črnomaljska šola Mirana Jarca in semiški vrtec pa sploh nista prišla na vrsto. Dvomi, da so zahteve po šolskih prostorih, kakršne so navedene v bodočem programu, realne, so vse bolj zajedali v delegate. Ali so res potrebne tako prostrane površine pod šolskimi strehami, ko pa je jasno, da nataliteta v Beli krajini pada? Kaj pa v občinah, kjer samoprispevka sploh ne poznajo, otroci pa kljub temu normalno obiskujejo pouk?

V delegatih pa je ostalo nekaj negotovosti, ali so naredili prav, da so referendum o samoprispevku odlo-žili. Odlaganje problemov pomeni le njihovo stopnjevanje. In kje dobiti denar za vzdrževanje šolskih poslo-pij, ko samoprispevka ne bo? Ga bodo prispevala podjetja (nekatera med njimi so že sedaj precej suha) ali pa ga bodo morali plačati starši iz svojih žepov?

M. BEZEK-JAKŠE

Srebrni pevci iz Brežic

Ob jubileju so družno z domačim ženskim zborom in s tamburaši iz Artič priredili dva koncerta

BREŽICE — Prosvetno društvo voboda bratov Milavcev je moralo omenoviti koncertni večer ob 25-letnici našega pevskega zbora. Srebrni ju-bilej se je na koncertu predstavil skupaj z ženskim pevskim zborom, pridružili pa so se jima tudi člani tam-buraškega orkestra iz Artič, s katerim ve leet tesno sodelujejo.

Moški pevski zbor je v Brežicah pravzaprav zrasel iz okteta, v katerem o peli Vinko Kolan, Martin Lapuh, Jo-e in Franc Peterkovič, Jože Omerzo, Franjo Ivančič, Drago Savnik in Jože Umrek. S svojim dolgoletnim delom je pr prispelval k temu, da se je v mestu hranila tradicija moškega zborovske-petja. Karel Cerjak, Vlado Medve-ek, Jože Omerzo, Branko Avguštin in

MLADINSKI KULTURNI KLUB DOBIL PROSTORE

ČRNOMELJ — Tukajšnji izvršni svet je sklenil, da da prostore na bivšem trilešću v Črnomlju, ki se jih je ZSMS-beralna stranka odrekla, v uporabo mladinskemu kulturnemu klubu Bele rajine. Klubu, ki je utemeljeval svojo rošnjo za prostore z obširnim progra-om dela, pa je izvršni svet tudi pripo-čil, da ne sme zapirati vrata prostorov red ostalimi, ki se ukvarjajo z dejav-ostmi, ki združujejo mlade.

MATTEO FRATERNO V MALI GALERII

LJUBLJANA — V ljubljanski Mali eriji je od četrtega, 21. junija, na ogled zstava neapeljskega umetnika Mattea atrerna, in sicer pod naslovom Omag- o a Giulio Romano. Fraterno je več epremljal obnovitvena dela ene naj- epih celostnih umetnin vseh časov, ekture in poslikave Palazzo Te v antovi, delo Giulia Romana. Razsta- o na ogled do 29. julija.

Ponovno Jezikovne počitnice

Mladi Korošci ponovno v Novem mestu, da bi si v slovenskem okolju izpopolnili znanje slovenščine

NOVO MESTO — Pred letom dni se je v Novem mestu uspešno končal poskus prvih tritedenskih Jezikovnih počitnic za mlade z avstrijske Koroške. Lanski uspeh je organizatorje spodbu- dil, da so za letos ponovno pripravili Je- zikovne počitnice, ki se bodo začele to nedeljo, 15. julija, in bodo trajale do 4. avgusta. Novomeške družine bodo letos sprejele 25 mladih avstrijskih Koroš- cev, ki si bodo med bivanjem v Novem mestu izpopolnili znanje slovenščine.

Jezikovne počitnice so si organiza- torji zamislili kot izpopolnjevanje jezi- kovnega znanja na sodoben in prijeten način. Počitničarji si z bivanjem v slo- venskih družinah in slovenskem okolju, v druženju z vrstniki, pri spoznavanju okolja in ljudi ter s skrbno izdelanim, vendar ne obremenjujočim izobraže- valnim programom izpopolnjujejo osnovno znanje slovenščine.

Prvi poskus jezikovnih počitnic je da- leč prekosil upanja in pričakovanja or- ganizatorjev. »Brezhibna organizacija, vzorna angažiranost in visoka strokov- nost učiteljev, gostoljubnost in človeška toplota novomeških otrok in staršev so omogočili ne le izvrstno počutje koroš- kih otrok, temveč tudi njihovo izredno jezikovno napredovanje,« je v ponudbi za letošnje Jezikovne počitnice zapisala Krščanska kulturna zveza iz Celovca, ki je ob novomeški organizacijski enoti Zavoda RS za šolstvo in Slavističnem

Plakete, novi vtisi in sled skrbi

V Trebnjem končali tra-
dicionalni Tabor likovnih
samorastnikov

TREBNJE — Osmega julija so tu končali 23. tabor likovnih samorastni- kov, ki ga je obiskalo enajst ustvarjalcev iz Jugoslavije in tujine. Pred nedeljskim slovesom so zbrani umetniki opravili simbolično zaključno dejanje tabora že dan poprej, v soboto zvečer, ko so vsi udeleženci tradicionalnega likovnega srečanja izročili po ustaljeni navadi tre- bnanjski galeriji dela, ustvarjena v dneh letošnjega tabora. Vsem udeležencem so na tej zaključni svečanosti podelili plakete za sodelovanje, medtem ko raz- ličnih priznanj za posamezne dosežke likovnikom letos niso podelili.

V pogovoru, ki je tudi stekel v okviru sobotnega zaključnega slovesnega ce- remonijala, so zbrani nanizali vtise z le- tošnjega tabora. Dotaknili so se aktual- nih razmer, v katerih družba ni kdove kako naklonjena kulturi, zaradi česar so tudi likovniki-samorastniki prisiljeni razmišljati vse bolj, s čim in za koga lahko ustvarjajo.

L. M.

društvu Dolenjske organizator tovrstne jezikovne vzgoje.

Novomeške Jezikovne počitnice so finančno podprli starši otrok, Repu- bliški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, Krščanska kulturna zveza Celovec in novomeške gospodar- ske organizacije Tovarna zdravil Krka, IMV-Revoz in Gorjanci.

MiM

- Največja ideja je največja ne- varnost. (Gotovac)
- Ne vprašuj, kaj bi zate storila domovina, vprašuj raje, kaj lahko sam storiš zanjo! (Kennedy)
- Kdor se smeji slabemu vicu, je sposoben tudi drugih zločinov. (Fink)
- Hujši od komunizma je samo še antikomunizem. (Djilas)

Gost v Brežicah: Michael Grube

Spremljal ga bo priznan
pianist Igor Dekleva

BREŽICE — Zavod za kulturo je ponovno pripravil presenečenje za lju- bitele resne glasbe. Jutri zvečer ob 20.30 se bosta v slavnostni dvorani Po- savskega muzeja (brežiški grad) pred- stavila violinist Michael Grube in pia- nist Igor Dekleva. Oba sta v svetu priznana mojstra glasbene ustvarjalno- sti s številnimi najvišjimi priznanji.

Koncert bo ubran poletno lahkotno. Obsegal bo popularna in znana dela Bacha, Grubeja, Grossa, Cigliča in Pa- ganinija, kar polovica koncertnega ve- čera pa bo posvečena španskim avtor- jem. Ljubitelji dobre glasbe bodo vsekakor prišli na svoj račun, nekateri morda tudi zaradi posebnosti na kon- certu. Grube bo igral na eno najredkej- ših in najdragocenejših violin na svetu, za katero poznavalci menijo, da je še redkejša od znamenitih Stradivarijevih violin. Gre za Amatijevo violino.

Zaradi omejenega števila sedežev v slavnostni dvorani brežiškega gradu je vstopnice mogoče kupiti že v predpro- daji, in sicer v občinski matični knjižni- ci, Papirnici Brežice in v hotelu Terme Catež.

B. D.

Pregledna razstava del Janeza Boljke

V soboto imeniten kul-
turni dogodek v Kosta-
njevcu

KOSTANJEVICA — V prostori- h Galerije Božidar Jakac bo v so- boto, 14. julija, prvovrsten kulturni dogodek, s katerim se likovna do- lenjska metropola Kostanjevica še naprej vpisuje med tista slovenska mesta, ki po kvaliteti svojih kultur- nih prireditvev segajo v sam vrh.

Tega dne bodo ob 18. uri zvečer odprli pregledno razstavo akadem- skega slikarja in grafika Janeza Boljke. Razstavo bo odprl predsed- nik predsedstva Republike Sloveni- je Milan Kučan, o umetniku in nje- govem delu pa bo spregovoril direktor Mestne galerije v Ljubljani Aleksander Bassin. Posebej za to priložnost je skladatelj Darjan Bo- žič ustvaril novo glasbeno delo, In- trada 90, ki ga bo na otvoritvi pre- mierno izvedel komorni ansambel v sestavi: Sabira Hajdarovič, Jurij Reja, Tone Grčar, Tibor Kerekeš in Borut Lesjak. Komorni ansambel bo izvedel tudi Božičevo Pogansko hvalnico, ki jo je skladatelj zložil na verze pesnika, dolenjskega rojaka Toneta Pavčca.

B. DUŠIČ

CELEBRANT SINGERS TUDI V NOVEM MESTU — V soboto, 14. julija, ob 19.30 uri zvečer, bo v franciškanski cerkvi nastopila 25-članska ekumenska glásbena skupina iz ZDA. S sodobno duhovno glasbo, pesmijo in besedo bodo člani na svoj način spregovorili o znamenjih našega časa. Predtem bodo v četr- tek ob 20. uri nastopili v Termah pri Čatežu, v petek ob isti uri pa v kulturnem domu v Krškem.

pisma in odmevi

Za dobro šolo

»Le šola, ki ji je učitelj odgovoren in v kateri je strokovno suveren, bo lahko dobra šola. Za to bo treba urediti dvojce: to vnesti v zakonodajo za vse dele šolstva in urediti perma- nentno izobraževanje učiteljev ter seveda zagotoviti ustrezno plačilo učiteljevega dela. Permanentno iz- obraževanje učiteljev že poteka in upam, da bo zanimanje za razpisa- no izobraževalno ponudbo letos več- je od lanskega. V razpravi je tudi predlog pravilnika o permanentnem izobraževanju in napredovanju učiteljev. Uveljaviti bi ga bilo mogoče z januarjem 1991. Prej stvari najbrž ne bodo pripravljene.

Gospodarska stiska tišči k tlom vse, posebno tudi šolstvo, ki se že predolgo giblje na robu nenormal- nega. Glede na gospodarske razme- re žal ne vidim možnosti, da bi v tem letu lahko kaj bistveno izboljšali materialne razmere v šolah. Upam, da bo to prišlo na vrsto v bližnji pri- hodnosti. Prizadevamo si zadržati vsaj sedanje razmere. Po moji preso- ji je to minimum, ki ga je treba zagotoviti.«

Dr. Peter Vencelj v intervjuju za Delo

Zeleno ostaja še vedno zeleno

To in ono iz skupščine v Mariboru — Velik prispevek rojaka dr. Dušana Pluta — Sprejeta posavska pobuda: Slovenija brez jedrske elektrarne in rudnika urana

Zadnjo soboto v juniju je bila v Ma- riboru volilna skupščina Zelenih Slove- nije. Stranka ima poslej po decembr- skem zapletu na skupščini v Ljubljani tudi pravi statut. Med uvodnimi te- meljnimi določili in usmeritvami je bila sprejeta tudi posavska pobuda: Sloveni- ja brez jedrskih elektrarn in rudnikov urana.

Že s samim izborom Maribora za prizorišče skupščine, za razliko od osta- lih strank, ki prestižno vedrijo v Ljub- ljani, je bil dan poudarek regionalizmu, da ne rečemo s starim imenom s precej

- SPET POMOR RIB — Rudi Me- jak iz sevniske ribiške družine nam je povedal, da je bil zadnjo soboto v ju- niju spet pomor rib v Sevnici, in si- cer v dolžini 8 kilometrov. Pri Ocvir- ku, ki goji ribe za prodajo, so poginjale celo te. Sevnški ribiči so se seveda odpeljali k znanemu viru on- snaženj. Ker še nimajo v rokah rezul- tatov analize poginulih rib republi- kega Zavoda za ribištvo, lahko govo- rimo le o sumu tokratnega onesnaže- valca. To pa je ribičem dobro znani obrat Živinoreje šentjurskega Kme- tijskega kombinata, od koder odteka gnojevka v Sevnico. Če bo sum po- trjen — doslej je bilo že večkrat tako — čaka ribiče odškodninska tožba in pregon odgovornih. Bojda se sedaj enemu izmed njih lahko zalomi, saj ribiči zatrjujejo, da še ni minila pre- jšnja pogojna kazen. Ribiči bi seveda raje imeli čiste vode in zdrave ribe. Vsako leto vložijo v Sevnico po 1.000 do 1.200 kg potočnih postrvi.

slabšalnim prizvokom — s policen- trizmom. Zapišimo temu na rob še to, da Zeleni prav lokalnemu dajejo velik poudarek, zato novi statut ustoličuje ši- roko predsedstvo, v katerem ima za- stopstvo vsak občinski odbor.

Znano je, da je prejšnji predsednik Zelenih Slovenije dr. Dušan Plut postal član predsedstva Slovenije. Ne zgolj iz tega razloga ni želel ostati za krmlom stranke. Še na skupščini je nemalo dele- gatov želelo, da bi dr. Plut ostal na čelu tudi naprej, vendar je bil v svoji odloči- ti neomajen. Z izborom Mariborčana mag. Bojana Brumna za novega pred- sednika ima regionalni vidik še novo potrditev. Kot profesor na mariborski pedagoški fakulteti, po stroki pa psiho- log, je kot pomembno besednostno us- meritev že v zahvalni besedi omenil vzgojni vidik in osveščanje, ne nepo- membni nalogi za poslanstvo Zelenih.

SREČANJE V OSILNICI

OSILNICA — Turistično društvo Osilnica bo v nedeljo, 15. julija ob 15. uri priredilo zabavno-turistično priredi- tev Srečanje v zgornji Kolpski dolini. Na sporedu bo tekmovanje harmoni- karjev z diatonično harmoniko. Po do- sedanjih prijavah sodeč, bo nekaj nad 20 harmonikarjev. Nastopila bo plesna skupina Kulturno-sportnega društva Kostel iz Vasi, sodeloval bo tudi Video meh iz Ljubljane in še nekateri. Pekli bodo tudi vola na raznju, skratka, pre- skrbljeno bo za dobro hrano in pijačo. Če bo slabo vreme, prireditve ne bo.

V. D.

Iz literarne šole v Radencih

Dobro organiziran, a manj dobro obiskan seminar

Odbor za literarno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije je tudi letos organiziral poletno literarno šolo v Radencih, in sicer od 25. do 29. junija. Namenjena je bila vsem, ki se zanimajo za literaturo (uredniki literar- nih glasil ali revij v šolah ali delovnih organizacijah, mladi ustvarjalci, člani raznih lit. skupin v šolah, klubih itd., knjižničarji, bibliotekarji, slavisti z osnovnih in srednjih šol).

Seminar je potekal ves dan. Dopol- danksko delo je bilo zastavljeno tako, da je »za okroglo mizo« govoril (vodil de- lo) o določeni temi priznani strokov- njak. Naj navedem samo nekatere: dr. Meta Grosman nam je z vso svojo Siri- no, globino in razgledanostjo govorila o literarnem doživetju in ubesedovanju; dr. Drago Žagar je s psihološko prepi- clijvostjo nízal razvijanje ustvarjalnosti učencev; dr. Janez Dular pa je s pono- som slovenskega jezikoslovca in z viso- ko strokovnostjo govoril o odločanju med pravopisnimi stilnimi dvojnicami.

Popoldne smo se lahko odločili za delo po interesih, in sicer v dveh skupi- nah: prva je bila namenjena literarnemu ustvarjanju t. i. pisateljska delavnica, ki so jo vodili pisatelji Lojze Kovačič, Marjan Tomšič in domačin Vlado Ža- bot; druga pa je vabila zlasti mentorje bralne značke. O njeni prenovi, novih pristopih, metodi dela, o knjižnici in bralni znački idr. pa so soustvarjalno podajali svoje misli I. Longyka, M. Mohor, S. Vegri, J. in D. Zupan ter Be- njamin Gracer, ki nam je na posvem svoj način posredoval, kako odkrivati etično jedro v umetniškem delu in v zvezi s tem tudi, kako nastaja projektno delo z učenci tretjega in četrtega razreda (izdali so jih že več) v korelaciji s pu- ukom, knjižnico, literarnim krožkom in dodatnim poukom.

Ob večerih je bil organiziran ogled filma Umetni raj in pogovor z ustvarjal- cem Karpom Godinom in Igorjem Koršičem, literarni večer s pisateljema Marjanom Tomšičem in Vladom Zabo- tom ter za zaključek še gledališki večer z monodramo Milana Vincetiča v izved- bi Mikija Roša.

Tako se je iztekel dobro organiziran in malo manj dobro obiskan seminar poletne literarne šole (iz novomeške občine smo bili le štirje učitelji), ki nam je dala in nakazala veliko ustvarjalnih poti za v novo usmerjeno šolo, pred- vsem pa pokazala, da mora biti najprej učitelj dober, ustvarjalen in široko raz- gledan človek, da bo tak lahko postal tudi njegov učenec.

DRAGO VUICA

LJUDJE BREZ VESTI

Veliko pišemo o onesnaževanju okolja, a ekologija ljudem očitno še ni prišla v kri in meso. Kako si lah- ko sicer razlagamo, da je v Beli kra- jini še vedno veliko divjih odlaga- lišč odpadkov, da ljudje, ki se odpravijo v naravo na piknik, zapu- stijo za sabo pravo smetišče in da mnoge že sedaj »motijo« poljski pridelki (a to niso romi)? Kmetje se preveč mučijo z obdelavo zemlje, zato nima nihče pravice, da si pri- svaja plodove njihovega dela. Toda po njihvah je že izkopen krompir, populjene fižolovke. Se ljudje res premalo zavedajo, da je tisto, kar je delavcu plača, kmetu pridelek na polju? Kako bi se delavcu zdelo, če bi mu kdo iz žepa ukradel prislужeni denar? Kar bojimo se jeseni, ko bo zorelo grozdič.

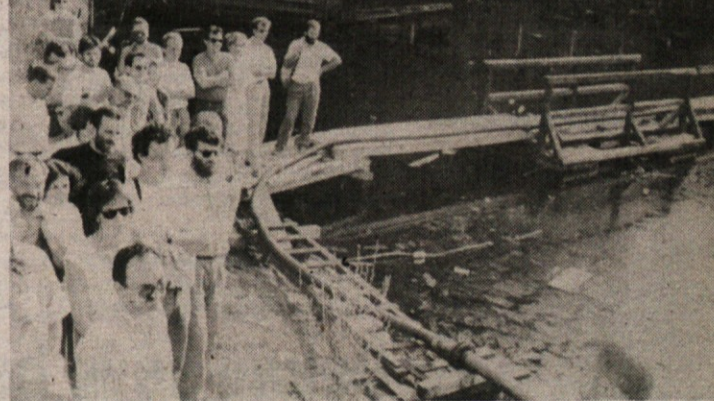
F. D.

Semič

Posavje je bilo na skupščini zastopa- no z delegati iz vseh treh občin. Žal nam niti po listi prisotnosti ni uspelo ugoto- viti vrstnikov iz Novega mesta. Ker je po dolenjskih občinah že nekaj sivih lis v delovanju Zelenih, bi bila koristna pomoč sosedov, da jih slednjič pre- barvamo. Maribor je bil izbran za kraj tokratne skupščine Zelenih tudi zavoljo številnih ekoloških problemov. Delegati in gostje so se proti večeru odpeljali na žalosten kraj, v gudronsko jamo v pesniški obči- ni. Minister za varstvo okolja inž. Miha Jakbinšek je pribil, da ne bo popustil, dokler ne bo imel na mizi vseh študij. Pravzaprav so prav ta jezera gudrona (nevšečne črne zdrazste snovi od preda- lave motornih olj) slabo spričevalo za naše strokovne organizacije od Petrola do Smelta in še koga. Pred leti so se gu- drona namreč že »strokovno« lotili z elektrofiltrskim pepelom iz Soštanja. A kaj, ko je ta pepel na gudronu kar za- plaval. Nadalje: v bližini stoji od 1,3 do 1,5 milijonov dolarjev vredna čistilna naprava, ki pa poglavitve nesnage ne či- sti, temveč nekako odceja le vodo ... Nova vlada je najela posebnega ame- riškega strokovnjaka iz Floride, ki je na številna vprašanja odgovarjal kot iz puške. Izjavil je, da gudron danes sploh ni tehnični problem, temveč v tem pri- meru le bolj organizacijski in adminis- trativni. On da bi ga rešil v tednu dni. No, ker to vendarle ni Amerika, ni pa tudi pravi Balkan, upajmo, da bo ta od- lagališča počistila nova vlada še v tem mandatu.

Delegati Zelenih so si nato ogledali predvideno traso avtoceste, oglasili so se tudi v zasebni trgovini Ajda. Ta v Mariboru že uspešno posluje z bio hra- no. Delegate skupščine so zalagali s so- kovi, predvsem pa sendviči iz pšeničnih, ne mesenih zrezkov, prav takim peci- vom in še marsičim. Morda so prav za- voljo tega domislelnega prateža tudi to- liko ur držali v tisti savni?

ALFRED ŽELEZNIK

ŠE NOVA EKOLOŠKA BOMBA — Gudronska jama (jih je več) kamor je Petrol spravjal odpadke od predelave olj, je velika nevarnost za okolje. Na sliki (prvi z leve): eden od podpredsednikov slovenske vlade dr. Leo Šešerko. (Foto: Železnik)

Z anketo izbiramo najboljše voditelje in voditeljice TV

1. NAJBOLJŠI VODITELJI

1. Črt Kanoni
2. Tone Hočevnar
3. Tomaž Terček
4. Matjaž Tanko
5. Janez Pirš

3. NAJBOLJŠE VODITELJICE

1. Miša Molk
2. Barbara Jerman
3. Nataša Bolčina-Žgavec
4. Nataša Dolenc
5. Marjeta Keršič-Svetel

2. NAJBOLJ SIMPATIČNI VODITELJI

1. Janez Pefelj
2. Mito Trefalt
3. Bogdan Barovič
4. Janko Šopar
5. Jože Hudeček

4. NAJBOLJ SIMPATIČNE VODITELJICE

1. Mojca Blažej-Cirej
2. Betka Suhel
3. Ajda Kalan
4. Saša Gerdej
5. Desa Muck

Klub prijateljev TV Slovenija Vinica in Dolenjski list vas vladno prosita, da sodelujete v naši anketi. S pomočjo vaših glasov bomo tudi letos razglasili naj- boljše in najbolj simpatične na TV Slovenija.

Razglasitev in podelitev priznanj bo 22. julija ob 16. uri v Kampu na Vinici v okviru »VINIŠKEGA POLETJA 1990«.

(Opomba: v posamični skupini obkrožite le po enega kandidata) Izpolnite ankete pošljite na TV-KLUB VINICA, 68344 VINICA (Jože Steg- ne), najpozneje do 16. julija 1990.

Izjava društva piscev zgodovine NOB Slovenije Spreminjanje simbolov?

Nashe društvo je nastalo zaradi spoznanja, da je bilo obdobje NOB najsvetlejšje obdobje v zgodovini slovenskega naroda. V njem so se strnili vsi napredni tokovi iz preteklosti, še zlasti pa stoletne težnje vseh Slovencev po združitvi in lastni državnosti, kar vse je dobilo svoj zunanji izraz v simbolih, grbu in zastavi. Ker se zadnje čase srečujemo s predlogi, da je treba te simbole odpraviti, češ da so ideološke (komunistične) narave (predlagatelj zahtevajo predvsem odpravo rdeče peterokrake zvezde, na tihem pa tudi podobo stiliziranega Triglava), se naše društvo čuti poklicano, da te z ogromnimi žrtvami uveljavljene simbole brani, in sicer:

1. Nasprotujemo zastavi brez rdeče peterokrake zvezde, ker je bila taka slovenska zastava onečastjena, saj so se pod njo domobranci bojevali za Hitlerja in proti lastnemu narodu, na rokavu pa so nosili znak črnega kranjskega orla, ki je zelo podoben črnemu panterju. Zato zastava brez rdeče zvezde in črni panter ne moreta biti slovenska simbola.

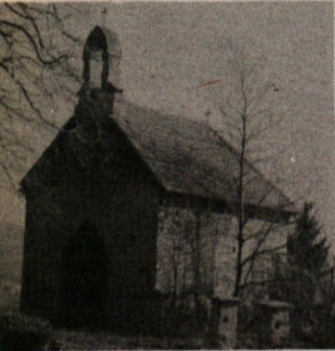
Rdeča peterokraka zvezda je simbol svobode, čeprav izvirno ni samo slovenska. Ohraniti bi jo bilo treba predvsem kot simbol OF, za katerega so se sporazumele vse ustanove in pridružene skupine, zarnile pa so srp in kladivo, ki je zares očiten komunistični simbol. Zaradi tega so bile na Slovenskem 11. avgusta 1942 ukinjene (prepovedane) proletarske udarne enote in proletarska zastava s srpom in kladivom. Odtlej je bilo uveljavljeno načelo, da je zastava udarnih brigad taka slovenska zastava, kakršno so nosile druge slovenske partizanske enote, politični komisariji pa so se ločevali od komandirjev in komandantov po črkah OF na sredini rdeče zvezde, ne pa tako kakor drugod po Jugoslaviji, kjer so imeli v zvezdi srp in kladivo. Odveč je poudarjati, da je prav narodna vojska največji izraz nacionalne suverenosti.

Vsak, ki mu je kaj do uveljavitve slovenske suverenosti, bi moral upoštevati kontinuiteto v razvoju državnosti slovenskega naroda, ki je od začetka na kočevskem zboru do dandanes povezana z rdečo peterokrako zvezdo. Slovenci druge državnosti razen te, katere simbol je zastava z rdečo zvezdo, nimamo. Samo pod tem simbolom OF smo si ustvarili lastno vojsko med NOB, si izborili svoj parlament in vlado, imeli pa smo tudi avtonomno gospodarstvo s tiskanjem lastnega denarja, da ne naštevamo še drugih državnostnih značilnosti, na primer izvirno razvitega zdravstva, partizanskega sodstva, šolstva, kulture in umetnosti. Brez dvoma bi se moral vsak pameten politik zavedati, kakšnega nepreocenljivega pomena je vsa ta moralna in pravna dediščina Osvobodilne fronte, na katero bi se morali naši predstavniki sklicevati v boju za slovensko suverenost.

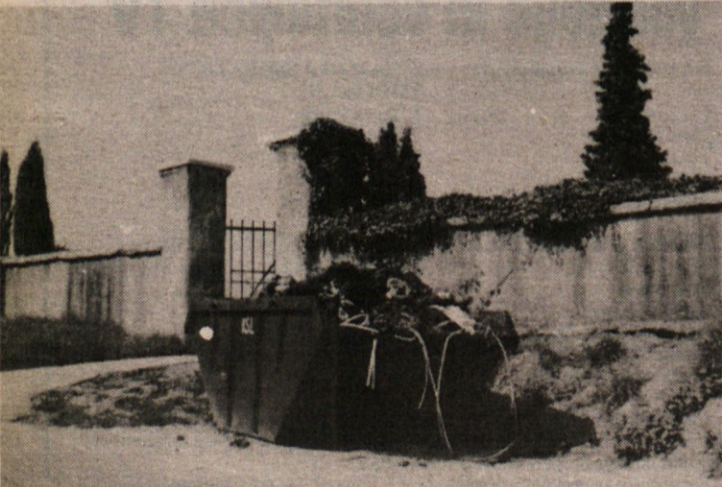
2. Simbol v obliki stiliziranega Triglava na valovih morja pa je tako in tako izvirno slovenski. Čeprav ga je uvedla šele OF, je bil narodni simbol že od prej, zlasti med narodnostnimi boji proti nemšču.

S tem je zavzemanje našega društva za ohranitev dediščine Osvobodilne fronte v državnih simbolih republike Slovenije utemeljeno. Pričakujemo, da ga boste državni in skupščinski organi upoštevali.

Predsednik društva: FRANC STRELE
Namestnik predsednika: TONE KEBE
Predsednik nadzornega odbora: LADO AMBROŽIČ-NOVLJAN

SKRIVA VELIČINE — Na fotografiji je najstarejša cerkev na Gradišču — Petrova cerkev, v kateri je grobnica bogensperških graščakov. (Foto: M. Ovnik)

ODPADKI — Pred nedavnim je KS Leskovec pri Krškem obnovila pri vходу na krajevno pokopališče smetišč, in sicer je tja postavila zabojnik za smeti. Če si kdo obeta, da bo zamisel posnemal še kdo kje drugje, ni znano, gotovo pa je, da niti tako »shranjene« smeti ne krasijo kdove kako pokopališča in okolice. (Foto: A. P.)

Zavestno oteževanje rešitve?

Sporočilo javnosti

Nenavadno je, da sindikat sam pripravlja kolektivno pogodbo, vendar je v naših razmerah, kot vse kaže, tudi to mogoče. Sindikat novinarjev Slovenije namreč še vedno ne ve, kdo je druga stranka pri njenem sklepanju. Na naš poziv sredi maja meseca slovenska vlada ni reagirala in sklepano, da na tem področju ni bilo narejenega ničesar. Zamujanje pri kolektivni pogodbi za novinarsko dejavnost, tako kot pri drugih kolektivnih pogodbah v Sloveniji in Jugoslaviji, si razlagamo kot posledico zavestne odločitve oblasti, da oteži (ali vsaj ne pomaga) uveljavljati kolektivne pogodbe. Razumljivo je, da razmere, ko se kolektivne pogodbe vse bolj oddaljujejo, medtem pa plače krojijo še naprej tisti, ki so jih že doslej, in ko se odločanje kopiči v rokah poslovođstev, najmanj ustreza delojemalcem.

Naš sindikat postavlja republiškemu izvršnemu svetu vprašanje, zakaj zamujanje s kolektivnimi pogodbami in kdo je za to odgovoren, ter pričakujemo javen odgovor. Podpiramo zahtevo za takojšen sprejem zakona, po katerem naj bi kolektivne pogodbe začele veljati s 1. julijem, in to brez omejitev. Ker se je sklepanje naše kolektivne pogodbe zavleklo in ni stvarno pričakovati, da bi prišli do nje pred septembrom, je smotno — in takšno je priporočilo Izvršnega odbora SNS novinarskim sindikatom, organiziranim po posameznih novinarskih hišah — da se nemudoma in z vso svojo avtoriteto vključijo v spreminjanje pravilnikov o plačah, ki je v teku, da dosežejo kar najprimernejše vrednotenje novinarskega dela. Razumljivo je, da bomo morali sklep naše skupščine, sprejet v maju, po katerem pobudo za splošno opozorilno stavko spravljamo v hladilnik, ponovno pretehtati.

VENCESLAV JAPELJ
predsednik SNS

Sindikat zahteva enega tajnika

Ob odprtem pismu: sindikatovega nastopa ne moremo razumeti kot stanovskega

V Dolenjskem listu z dne 7. junija so se lahko bralci seznanili z odprtim pismom Občinskega sveta zveze svobodnih sindikatov Slovenije Trebnje. V njem je sindikat navedel »zahteve po takojšnjem pristopu k razbremenitvi gospodarstva«, pri čemer je »pripravljen vsestransko pomagati z angažiranjem svojega članstva«. Sindikat »zahteva od občinskega parlamenta, da pomete pred lastnim pragom«, t.j., preveri organizacijo občinskih upravnih organov in ukrepa.

Na zahteve sindikata odgovarjamo ne zaradi njegovega pričakovanja javnega odgovora — javnosti dela smo se posluževali tudi v preteklosti z organiziranjem novinarskih konferenc, na katere je bil vedno vabljen tudi sindikat — temveč zato, ker menimo, da odprto pismo odpira vprašanja, ki so širša in kompleksnejša, kot so se imeli bralci priložnost z njimi seznaniti v članku.

1. Prepričani smo bili, da je sindikat sedaj, ko se je po svoji dikciji odpovedal oblasti (sic!) postal resnično stanovska organizacija, ki ima namen ščititi delojemalce pred delodajalci oziroma kapitalom, ne glede na to, kje so delavci zaposleni. Vendar njegove zahteve po racionalizaciji in reorganizaciji upravnih organov tega ne

potrjujejo. Da ne bo pomote: nedvomno je reorganizacija in racionalizacija državne uprave potrebna, vendar s strokovnim in celovitim pristopom, ne pa z ad hoc ugotavljanjem nepotrebnih delavcev. Popolnoma se tudi strinjamo, da je stanje na področju gospodarstva vznemirljivo in da je potrebno za oživitvev gospodarstva zmanjšati porabo, toda razbremenjevanje gospodarstva zgolj z zmanjšanjem uprave bo veliko premalo oziroma je lahko le začetek, nikakor pa ne rešitev.

Po besedah sindikata se ta sicer odveduje političnosti svojega dela, vendar njegovega nastopa ne moremo razumeti kot stanovskega, saj ne uveljavlja interesov preko etabliраниh političnih strank, ki so si izborile prostor v parlamentu, kot je praksa stanovskih sindikatov v zahodnih parlamentarnih demokracijah. Njegovo odprto pismo pa je izrazilo politično dejanje, za katero mu seveda nikakor ne mislimo kraťati pravice, ohranjamo si le svojo pravico o tem, s kom bomo vzdrževali in moramo vzdrževati parlamentarni dialog.

Menimo tudi, da si bo sindikat, ki ne bo upošteval socialnih kalkulacij zaposlenih, le težko pridobil simpatije in zaupanje delavcev.

Vsa resnica o slovenskih polkih

Še nekaj dopolnilnih podatkov o Slovencih v avstroogrski vojski

V Dolenjskem listu je bil 28. junija objavljen članek »Vsa resnica o slovenskih polkih«. V njem je izrečena cela vrsta stvari, ki zgodovinsko niso potrjene. Zato je nujen popravek oz. dopolnilo.

Gradivo je seveda zelo obširno (vmes je bilo tudi več velikih reorganizacij avstroogrskih oboroženih sil), zato bi se zadržal samo na glavnih vprašanjih, ki se tičejo Slovencev — avstrijskih vojakov.

Slovenski vojaki so služili oz. popolnjevali naslednje enote avstroogrške vojske, ki so se formalno do sredine preteklega stoletja: 7. pehotni polk, koroški, v Celovcu; 17. p. p., kranjski, v Ljubljani; 47. p. p., štajerski, v Mariboru; 87. štajerski p. p., v Celju, 97. obalski (tržaški) v Trstu in več drugih lovskih, topniških, konjeniških in raznih drugih enot po Avstriji. Seveda v teh enotah niso bili sami Slovenci, ampak tudi pripadniki drugih narodov, predvsem Nemci in Madžari.

Slovenski vojaki so sodelovali v avstrijsko-italijanski vojni 1848 v sestavi 17. p. p., naslednje leto pa v sestavi 7.

p. p., 17. p. p. in 47. p. p. Podobno je bilo tudi v naslednji vojni 1. 1859.

Pri okupaciji Bosne in Hercegovine 1. 1878 so sodelovale tudi naslednje enote, v katerih so bili tudi Slovenci: 7. p. p., 17. p. p., 22. p. p. in 47. p. p. in trije samostalni poljsko-lovski bataljoni. Delovanje teh enot je lepo opisal podpolkovnik Jernej pl. Andrejka, ki se je tudi sam udeležil bojev, v delu »Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini«, ki je izšlo v dveh knjigah pri Mohorjevi družbi. Starejši bralci se verjetno te knjige še spominjajo.

Pisec je očitno zamenjal te enote z obstojem takih imenovanih maršbataljонов. Med vojno so namreč za popolnitev izgub na fronti v zaledju obstajali dopolnilni bataljoni (znani kot maršbataljoni). V njih so se zbirali in vežbali rekruti-rezervisti, rekonvalescenti in drugi, ki so po končanem šolanju popolnjevali svoje matične enote na fronti.

Takšen maršbataljon je imel tudi imenovan 17. pehotni polk (kranjski), ki je bil nastanjen v mestu Judenbura. V tem bataljonu je maja 1918 pred odhodom na fronto prišlo do upora, ki pa je bil hitro zadušen.

V avstrijski vojski so bili tudi oficirji slovenske narodnosti, sicer jih je bilo malo, a bili so: naj navedem še prej imenovanega podpolkovnika Andrejka pa majorja Rudolfa Maistra itn. Kadetske šole so bile na Dunaju.

Napredovanje oficirjev — Slovencev v avstrijski vojski pa je bilo omejeno in se je končalo s činom podpolkovnika oziroma s položajem komandanta bataljona, za razliko od oficirjev hrvatske narodnosti. Kot je znano, je bil komandant soške fronte general Borojević, po rodu Ličan.

Uradni in poveljevalni jezik v avstrogrski vojski je bil nemški, zato nimajo prav tisti, ki danes trdijo, da smo Slovenci v tej vojski imeli svoje enote, s slovenskim poveljevalnim jezikom.

JOŽE ŽUKOVEC
polkovnik letalstva v pokoju

Kako gasiti in reševati

1. Postavite se v smeri vetra!
2. Trdne snovi pogasite tudi z ročnim gasilnim aparatom na prah, toda s kratkimi in ostrimi prašnimi curki.
3. Vnetljive tekočine in gorljive pline pogasite s polnim neprekinjenim prašnim curkom.
4. Previdnost! Plamen se lahko ponovi. Pripravite pravočasno rezervni aparat.
5. Pri razširjenem požaru gasite z več aparati in z najmanj dveh strani hkrati.
6. Če se vam je vnela obleka, ne tekajte sem in tja: povaljajte se po tleh, da na ta način zadušite plamen. Če pomagata drugim, vzemite odejo ali del obleke in dušite plamen!

Na fotografiji je kočevski nožar Anton Poje.

Mojster za nože

KOČEVJE — V sodelovanju z občinskim oddelkom za ljudsko obrambo se pripravljajo orodjar (strojni delovodja in instruktor praktičnega pouka v izobraževalnem centru Itas) Anton Poje, da bo odprl kot popoldansko obrt delavnico za izdelavo lovskih nožev. Del orodja in strojev za to dejavnost je kupil sam, plamenski varilni aparat pa mu je kupil oddelek za ljudsko obrambo. Potrebuje v glavnem le še boljše namenski polirni stroj.

Z izdelavo nožev se je Anton začel ukvarjati slučajno. Njegovi noži so vsi ročno izdelani, in to iz čistega, nerjavečega jekla, držalo pa imajo obloženo z roževino kočevske divjadi. To so torej noži najboljše kakovosti, ki jih lovci hvalijo. Prirejani so le za potrebe lovcev, saj imajo rezili, prirejani za izkoževanje in odpiranje trebuha divjadi, ter žago za žaganje medeničnih kosti. Izdeluje še zaklepne nože in bodala različnih oblik.

Zamisli za nove in še boljše nože dobiva pri lovcih in v nekaterih tujih revijah. Ogledal si je tudi sejum orožarstva v Nürnbergu, kamor je odšel kočevski oddelek za LO vse, ki se na Kočevskem ukvarjajo z orožarstvom. V zameno za usluge in pomoč oddelka za LO pa se je Anton Poje obvezal, da bodo imeli vojaki in miličniki prednost pri popravilu ali izdelavi nožev pri njem.

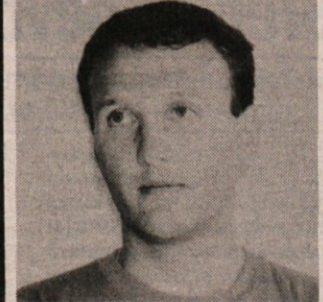
J. P.

Črnomaljec odprl avtošolo v Metliki

Obetaven začetek

METLIKA — Podjetništvo je tudi v Beli krajini začelo prodirati na vsa področja in ni usmerjeno zgolj na trgovino, kakor je bilo še pred nekaj meseci. Tako je Aljoša Satošek odprl podjetje Alja, v katerem je ena od dejavnosti tudi avtošola. Gre za prvo in za zdaj še edino zasebno avtošolo v deželi ob Kolpi, zanimivo pa je, da ima, čeprav je Črnomaljec, podjetje v sosednji metliški občini.

»V Črnomlju je že sedel avtošole pri AMD Bela krajina, ki pokriva obe občini, ker pa nisem hotel biti njen konkurent prav pred nosom, sem se

Aljoša Satošek

odločil odpreti podjetje v Metliki. Prej sem bil instruktor pri AMD in vem, da je bilo iz metliške občine kar 40 odst. vseh kandidatov za voznike, zato sem prepričan, da mi v Metliki, kljub temu da je majhna, dela ne bo zmanjkalo,« pravi Satošek, ki je avtošolo odprl šele v začetku julija, a bo sredi meseca že imel prvi tečaj o cestnoprometnih predpisih, medtem ko je kandidatov za vožnjo že veliko, prijavijo pa se lahko bodisi v Črnomlju ali v prostorih Pionirja ob metliški obvoznici, kjer ima Alja svoje prostore. Aljoša pove, da je ura vožnje z enim od dveh njegovih avtomobilov za 10 din cenejša kot pri konkurenci, tečaj pa je kar za četrtino cenejši. »Kmalu dobim nove avtomobile. Z instruktorjem se bova trudila, da čakalne dobe ne bo, če pa bo potrebno, bom zaposlil še tretjega. Sicer pa greva kandidatom že sedaj močno na roko: počakat jih prideva celo pred tovarno, tako da si vzamemo le uro dopusta za vožnjo, potem gredo delat naprej,« pravi o avtošoli Satošek.

M. B.-J.

pisma in odmevi

Kulturna in civilizacijska dolžnost

To, kar hočemo in moramo opraviti danes in tukaj, globoko v nedrjih roških gozdov ne le simbolno in navzven, ampak predvsem v naši zavesti z odgovornim dejanjem utrjevanja slovenskega občestva, bi se lahko ali bi se celo moralo zgoditi že prej ...

Morala so dozoreti splošna spoznanja, moralo je priti do novega duha časa, da se lahko, tako iskreno upam, brez sovraštva v srcih in pretreseni ob sprejemanju še ene boleče resnice zadnje vojne, spravimo s svojo lastno preteklostjo, da ji končno dovolimo, da postane zgodovina ...

Sprava z vsemi mrtvimi žrtvami vojne, ki nam jo je naloženo izpeljati, je preizkušnja narodove zrelosti, samozvesti in samospoštovanja. Je odpoved lažnemu upanju, da more to opraviti kdo namesto nas. Je zgodovinska nujnost in naša kulturna in civilizacijska dolžnost ...

Ko sprejemamo mrtve, ki so bili doslej nerazumno zanikani ali celo pozabljeni, in ko jih priznavamo za del svoje nacionalne zgodovine, ne smemo pozabiti tistih, ki smo se jih spominjali in smo jih priznavali že doslej in katerih dejanja so tudi omogočila, da je to pravno in pomiritevno dejanje po tolikih letih zdaj lahko v svobodni in suvereni slovenski državi. Da ne bi zamenjali ene krivice z drugo, da ne bi delali sile zgodovini in njenim resnicam ...

Kočevski Rog, spokojno urejen in miren, ostaja in postaja zdaj eden simbolnih pomnikov zgodovine in prihodnosti tega občestva. Čez te kraje, ki jih obdaja nepregledni slovenski gozd in ki so prevotljeni z nedostopno podzemeljsko skrivnostjo, so šli najhujši viharji naše bližnje preteklosti. Tu so nas pobijali. Tu smo se pobijali. Tu smo se borili in se skrivali pred nasiljem. Tu smo zmagovali in skrivali zlo, ki ga je povzročalo naše bojevanje in zmagovanje. Tukaj se je zmagala dostikrat sprevačala v poraz. Povejmo si: tu, kjer so posute kosti vseh, ki so se borili za takšno ali drugačno resnico, s takšno ali drugačno mislijo, je pravi kraj za tisto spravo, ki jo kot narod, zazrt v prihodnost, potrebujemo. Kar se je zgodilo, iskreno obžalujemo! Končujemo, zdaj in tukaj. Bilo je.

Je čas ljubezni in je čas sovraštva, je čas vojne in čas miru ... Zdaj je čas miru.

(Iz govora predsednika Predsedstva RS Milana Kučana)

Na kakšna tla je padlo seme sprave?

To nedeljo se je ob množičnem grobišču pobitih domobrancev pod Krenom zbralo več kot petindvajset tisoč Slovencev, da na tem tragičnem kraju opravijo dejanje sprave, pokopljejo svoje mrtve in odkrito pogledajo v preteklost, da bi lahko oni sami in njihovi potomci šli neobremenjeni skozi sedanost v prihodnost. Prišli so na žalno mašo in na simbolni pogreb, ki ga je ob pomoči številnih duhovnikov opravil nadškof dr. Alojzij Šuštar, in prišli so tudi prisluhniti besedam svojega predsednika Milana Kučana, ki je v imenu slovenske države poudaril izjemnost tega trenutka za slovenski narod.

Slovesnost na Rogu je bila zares nekaj edinstvenega v novejši zgodovini Slovencev. Njen pomen bomo najbrž odkrivali še dolgo in vse globlje. S spravo in pomiritvijo je slovenski narod opravil težak izpit zgodovinske zrelosti, kulturni in civilizacijski izpit, hkrati ko je stopil tudi na pot moralnega očiščenja.

SKOPA GOVORICA ZNANIH DEJSTEV

Zadnja vojna je krvavo zarezala v narodovo telo. Ne samo da je Slovence trpinčil, uničeval in dušil okupator — zaradi razmer in zgodovinskih silnic, ki jih bodo zgodovinarji še raziskali, se je slovenski narod v teh usodnih trenutkih razdelil. Kot bi nanj padla temna senca prekletstva, Slovenci niso enako videli prelomnega trenutka vojne, niso ga enako dojemali in znašli so se na dveh bregovih. Posledice so bile tragične. Krvava vojna je že sama po sebi terjala veliko žrtev, dodatne je pobiral bratomorni boj. Veliko življenj pa je bilo ugašenih tudi potem, ko so se buke že končale. Res: gorje premaganim! Vendar, ali je bilo treba premagance množično in tajno pobiti? In če se je to že dogodilo, ali je bilo treba poboj zaviti v nerazumljiv molk, živim pa prepovedati objokovanje in pokop svojih mrtvih? Danes bi težko našli človeka, ki bi na to vprašanje dal prirediteljen odgovor.

Po podatkih, zapisanih v gradivu, ki je bilo ta dan na voljo novinarjem, je nespornih nekaj dejstev. Britanska vojska na Koroškem je sprejemala predaje jugoslovanskih kvizlinških enot do 14. maja 1945 in je kasneje njihove predaje zavračala. Do takrat so britanske enote sprejele v dajo okoli enajst tisoč slovenskih domobrancev, osemnajst tisoč hrvaških kvizlingov ter še nekaj tisoč drugih. Zavezniški glavni stan za Sredozemlje je sklenil, da kvizlinške oddelke, ki so se vdali britanski vojski, izročijo jugoslovanskim oblastem. 16. maja 1945 je bil sklep sporočen Titu. Dva dni kasneje so krenili prvi transporti ujetnikov v Jugoslavijo. Po britanskih vojaških podatkih so prek meje poslali 10.500 slovenskih domobrancev in okoli 600 civilnih beguncev. Za hrvaške ustaše in domobrance se ne ve, koliko in kdaj so jih prepeljali. Tudi za slovenske domobrance uradnih virov zaenkrat ni, so pa znana številna osebna pričevanja in spominski zapisi, po katerih naj bi domobrance prepeljali v sprejemna taborišča Teharje in Sentvid nad Ljubljano.

Na našem območju, se pravi v kočevskih gozdovih, sta povsem zanesljivo ugotovljeni dve množični grobišči, in sicer brezno Pod Krenom in Brezno pri Macenovih gorici. Domnevni množični grobišči sta na novo-meški strani Roga še Brezno pri Cinkovem križu ter Jama v Rugarskih klancih. Po domnevah poznavalcev je bilo v dneh konec maja in začetku junija 1945 pobitih od 7 do 8 tisoč slovenskih domobrancev. V taboriščih so zaslišali večino vrnenih domobrancev, del so jih izpustili, del pa je bil poslan na prisilno delo oziroma na sojenje. Vse ostale so odpeljali v Kočevski Rog, kjer so bili usmrčeni.

DESETLETJA NEZACELJENE RANE

Takšna je zaenkrat slika dogajanj, če jo gledamo v luči znanih dejstev. Kako je bilo v resnici, kaj se je dogajalo, koliko življenj je v resnici izginilo, pa bo treba še z natančnim znanstvenim delom ugotoviti, če bo to sploh kdaj mogoče.

Toda že sedaj je jasno, da je končno vseeno, kakšna je natančna številka pomorjenih. Naj bo taka ali taka, jasno je, da gre za posameznike, neponovljive osebnosti, za konkretne ljudi, ki so bili pobiti. Konkretni ljudje niso sovražniki in ideološki fantomi, pač pa Janezi in Jožeti, Franceti in Tineti, konkretni ljudje imajo domove, starše, otroke, sorodnike, znance. Tem pa številke niso važne, zanje velja le, da njihovih ni več.

Ko sva stala ob breznu Pod Krenom na nekakšni žalostni novinarski straži in morala zaradi poklicne dolžnosti vendarle zmotiti ljudi v prebujeni žalosti, sva iz drobnih pričevanj naključnih sogovornikov zaslišala, da desetletja ran še niso zacelila. Toliko manj, ker jih do sedaj nihče ni smel niti pokazati. Kaj bi sicer večjo skupino vaščanov iz Zaplane prignalo v te odmaknjene roške gozdove? Zaplana je vas tam nekje v notranjskih hribih za Cankarjevo Vrhniko. Ko sva se z njimi zapletla v pogovor, so se zgrnili okoli naju in pripovedovali o svojih številnih mrtvih. Če verjamete ali ne, ta vas je ta dan zalovala za 72 vaščani.

Tudi Rudi in Vera izpod dolenskih vinskih gorik sta prišla sem. Čeprav njun dom ni tako daleč kot Zaplana, sta vendar privikrat lahko pogledala na grob pogrešanih svojcev. Slonela sta na ograji in strmela v kup kamena na dnu zminirane globeli. »Ali je tu grob mojih treh bratov?« se je spraševala Vera. Rudi pa je bil skoraj povsem prepričan, da je njegov brat Lojzek našel svoje zadnje počivališče prav tukaj. Že na kamionu so ga zverinsko pobili s kolom in mrtvega vrgli v jamo, kot so povedale redke preživle priče. Ni manjkalo dosti, pa bi tudi Rudi ne slonel 45 let kasneje na ograji nad jamo, ampak bi njegove kosti trohnele skupaj z bratovi, če ga ne bi rešilo naključje in mladost.

Ivica z ženo je prišel sem celo z Reke. Po rodu je pravi Hercegovec. Spraševal naju je, če veva, kje so bili pobiti hrvaški domobranci. Kot je slišal, naj bi bilo njihovo grobišče nekje v bližini Macenovih gorik. Rad bi vedel vsaj približno za kraj zadnjega počitka svojega brata. Brat se ni iz vojne nikoli vrnil domov. Ivica pa je imel nekaj več sreče. Bilo mu je šestnajst let in pol, ko je bil pri Pliberku zajet in so ga Angleži izročili jugoslovanskim oblastem v skupini kakih 15 tisoč drugih hrvaških ujetnikov. Kolona je peš krenila na skoraj 600 kilometrov dolgo pot od Pliberka do Pančeva. Na cilj jih je po enem mesecu pešačenja prišlo samo kakih dva tisoč, pripoveduje Ivica.

Bert Pribac je doma v daljni Avstraliji, kjer živi že skoraj trideset let. Tam je slovenski kulturni delavec, aktiven v društvih in na slovenskem radiu. Nanj sva naletela na veli-

ki gozdni poseki, kjer je petindvajsetišočglava množica spremljala pravno dejanje. Povedal nam je, da se naši ljudje živo zanimajo za vse, kar se v zadnjem času dogaja v Sloveniji. Zlasti jih veseli tokovi demokratizacije. Bert bo s pravnega srečanja ponesel sporočilo miru rojakom v Avstraliji. S ponosom pa je poudaril, da so se Slovenci tam že spravili in da sodelujejo ne glede na politične barve.

K nama je pristopil tudi Franc Susman iz Nemčije, sicer Štajerec po rodu. Med vojno je bil vezir pri domobrancih in kot tak v borbah aktivno ni sodeloval. Je pa ob koncu vojne vseeno zbežal, kajti sicer bi, kot je povedal, tudi on končal v teh jamah. Zatrjuje, da je doktor zgodovinskih znanosti in da si zelo prizadeva, da bi Sloveniji priskrbel strokovno in finančno pomoč iz tujine.

BREZ LAŽI IN SPRENEVEDANJA

Še veliko ljudi sva srečala, vsakega s svojo usodo, na tak ali drugačen način tesno povezano s temi kraji, ki jih do sedaj niso poznali. Le v morastih sanjah so se jim prikazovali kot nejasna podoba, polna temine in bolečin. Govorica je izdajala Primorce, Notranjce, Štajerce, tujce, najvpej pa je bilo seveda Dolenjcev, kar je razumljivo. Za pokrajina je slovenski medvojni razkol najbolj živo občutila in ga tudi krvavo plačala. Izgubila je veliko število fantov in moč v najlepših letih in pri najboljših delovnih in ustvarjalnih močeh. Dolgo se od tega udarca ni pobrala. Sedaj naj bi ga s pravno mašo tukaj pod Rogom prebolela.

Najvišja slovenska cerkvena in posvetna voditelja sta pokazala pot. Stvar moči, volje in pripravljenosti ter zrelosti vsakega posameznika pa je, da spravo v sebi tudi uresniči. Sprave namreč ni v velikih besedah in v velikih gestah ne v veliki enoumnosti množici, sprava dozori v tihoti človekovega srca, v njegovi najbolj skrivni kamrici, kjer ni ne laži in ne sprenevedanja.

TONE JAKŠE
MILAN MARKELJ

Edina pot v življenje

Današnja nedelja je edinstven dan v zgodovini slovenskega naroda ... Zbrani smo na kraju smrti in smrtnega molka, ki je trajal dolga leta v zamlanosti dogodka in nedostopnosti kraja. Danes javno opravljamo simbolični krščanski pogreb domobrancev, ki so tu ali drugje našli svojo smrt. S tem simboličnim krščanskim pogrebom in mašo zadušnico stopajo v javnost in enakopravnost v slovenskem občestvu mrtvih in živih. Krščanski pogreb, maša zadušnica in molitve za mrtve pa opravljamo tudi za vse druge žrtve iz vojnih in povojnih let, tu v Kočevskem Rogu in drugod, za slovenske partizane, ki so padli v boju, za vse druge žrtve vojne, Hrvatce, Srbe in pripadnike drugih narodnosti, ki so kakor koli in kjer koli našli smrt. Bog daj vsem večni mir in pokoj ...

Prilika o pšeničnem zrnju ima na tem kraju in ob spominu na te žrtve prav poseben pomen. Dobesedno so padli v zemljo in umrli, da bi obrodili sad. Upamo, da so zase že našli mir in plačilo pri Bogu. A tudi za slovenski narod so zrna že obrodila sad doma in po svetu in prepričani smo, da bo ta sad vedno bogatejši.

Kaj nam govorijo mrtvi, ki jim danes izkazujemo spoštovanje in molimo zanje? Prvo, kar nam pravi, je: Opuščajmo vsem ... Drugo, kar nam govorijo mrtvi, je: Rotimo vas, storite vse, kar je v vaši moči, da se nikdar več ne ponovi kaj takega, kot se je dogajalo v Kočevskem Rogu! In tretje: Izpolnite vrzeli, ki so nastale z našo prezgodnjo smrtjo; gradite boljšo prihodnost slovenskega naroda, naše skupne domovine in celotne Evrope in človeštva na trdnih temeljih resnice, svobode, pravičnosti, spoštovanja, prijateljstva in ljubezni; podajte se na pot sprave med živimi, na dolgo in težko pot, ki pa je edina pot v življenje! ...

Žrtve in grobovi v Kočevskem Rogu in po vsej slovenski zemlji govorijo o življenju. Sprejmemo to sporočilo življenja. Z mašo zadušnico in s simboličnim cerkvenim pogrebom smo naredili, kar smo bili dolžni in do česar so imeli mrtvi pravico. Sedaj pa se podajmo na pot naprej. Življenje ima svoje zakone in svoje zahteve. A pšenično zrno, ki je padlo v zemljo, že kali, že poganja, že prinaša sadove. Bodimo drug drugemu dobri in plemeniti in pošteni sopoltniki in iskreni prijatelji. Bog je z nami!

(Iz pridige nadškofa dr. Alojzija Šuštarja)

Bilo je premalo zemlje in preveč mrtvih

V času, ko v Sloveniji in sosednji Hrvaški odkrivamo množične grobove, hoče resnico odkriti tudi Krakovski gozd. Ravniškega in zamočvirjenega sveta, ki leži med Dobruško vasjo in Krškim, se kmetje bolj izogibajo, saj je z vozovi tja mogoče le v hudi zimi, ko je zemlja zmrznjena, ali v suši. Ves povojni čas pa je ljudi iz teh krajev še ena stvar odvrčala od krakovskega pragozda. Še posebej so se izogibali tistega dela gozda, ki meji na Kostonjeve in leži ob glavni cesti in vodi do Križaja in Podbočja. Prve dni svobode se je tu zgodil velik pokol in v zamočvirjeni zemlji je za vedno ostalo najmanj 4500 ustašev, njihovih žena in otrok.

Vseh petinštirideset let se je o tem pokolu kaj malo govorilo. Le včasih je kateri od starejših Kostonjevcov bolj na uho povedal to ali ono o pokolu, da stvar ni šla povsem v pozabo. Zadnje čase se je ob odkrivanju grobišč v Kočevskem Rogu in Jazovke začelo na glas govoriti tudi o Krakovskem gozdu. Kostonjevec Slavko Sintič se je resno zavzel, da bi govorilam in ugibanjem na

Silvo Mojstrovic: »Zemlje za zasipavanje trupel ni bilo.«

svojo pest naredil konec. Nekajkrat je odšel med stare hraste in buke, vendar pravega mesta ni našel. Spraševal je ljudi, vendar nihče ni vedel ali ni hotel izdati natančnega kraja, kamor je tiste dni šla nepregledna množica ljudi na svojo zadnjo pot. Na koncu se je obrnil še na Lojzeta Komljanca iz Križaja, ki je najbolj natančno opisal kraj.

»Po tej informaciji grobišč ni bilo težko odkriti. Za Ponikvarjevo domačijo v Sajevcih je bilo treba stopiti le nekaj korakov v hosto. Ko si bil zraven, grobišč ni bilo potrebno iskati in odkopavati ostankov umorjenih, bilo je premalo zemlje in preveč mrtvih. Marsikje so bile človeške kosti kar na površini. Prizor je bil strašen. Dvignil sem star okovan čevlji, v njem so bile še vse kosti. V enem od množičnih grobišč je bila skopana jama, mislim, da je bilo to delo lisic. Orumenele golenice so bile zložene, kot bi nekdo pripravil taborni ogenj, vmes pa je bilo polno čevljev. Kot kaže, so v to grobišče žrtve pokladali z glavo navzdol,« opisuje prvo srečanje z grobišči v Sajevcih Slavko Sintič.

Minuli teden smo se tudi sami lahko prepričali o tem. Na površini 200 kv. metrov je deset velikih grobov, ki so še danes dobro vidni. Kaže, da so s streli, puškinimi koptiti in noži pomorjene kar na površini zložili kot drva v skladovnico, dolgo 15 metrov, in nanje nametali nekaj lopat zemlje.

Slavko Sintič: »Hotel in trudil sem se, da tudi žrtve iz Krakovskega gozda ne bodo pozabljene. Grobove smo našli, kako pa naprej?«

Slavko Sintič, ki se mu je kasneje pri odkrivanju pridružil še Andrej Gazvoda, ni potreboval za odkrivanje ne lopate ne krampa, zadostoval je že žepni nož. Kjerkoli na gomili je odgrnil nekaj centimetrov zemlje, se je pokazala kost. Sintič nam je pokazal tudi kovinski gumb z napisom NDH, ki ga je našel že med prejšnjim obiskom. »Toliko kosti na kupu, da kar nisem mogel verjeti, da so vse človeške. Eno sem odnesel naši medicinski sestri in potrdila mi je, da nisem v zmoti,« pripoveduje Slavko.

Drugo grobišče je 500 metrov daleč v Colaričevih hosti. Osem grobišč je lepo vidnih in Andrej je prvo gomilo odkril kar z rokami. Pokazali sta se podlaktnici, zvezani z žico. Ko je brskal naprej, je žica dvignila še dve kosti, kar pomeni, da so bile žrtve zvezane med seboj.

Danes, po toliko letih, Kostonjevičani še vedno neradi govorijo o dogodkih v krakovski hosti. Pa ne, da so pozabili na tiste dni grozote, temveč kar ne morejo verjeti, da lahko svobodno spregovorijo. Sintič ni takšnega mnenja: »Sedaj je čas, da si povemo, kar nas je toliko let tiščalo. Tudi sam se dogodkov še dobro spominjam. Tisoče ljudi je bilo na hribu Cizlju nad Kostonjevo. Prišla je partizanska brigada in jih nagnala na velik travnik za Krko. Tu so jih nekaj pregledovali, potem so jih zvezali s telefonsko žico in jih pognali v hosto. Domačini si nismo upali blizu. Več dni so regljale strojnice. Bilo je veliko kričanja in vpija. Kasneje smo videli, kako so iz hoste odpeljali nekaj vozov ustaških kap. Spominjam se, da so s hriba Cizelj otroci še dolgo po odhodu ustašev in njihovih spremljevalcev našli v zemlji zakopane ure in druge drobnarije.«

V Colaričevi hosti so bile žrtve pokopane zvezane s telefonsko žico.

Levko Colarič, ki je lastnik gozda na druge grobišče, je pred petnajstimi leti s smrekicami želel označiti posamezne gomile, pa so mu to prepovedali tako gozdarji kot miličniki.

• O odkrivanju množičnih grobov Judij Podgornik, konzervatorica in zgodovinarica pri Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, meni, naj bi ljudje po teh jamah in grobiščih ne stikali že zaradi pietete do mrtvih. Najprej bi bilo potrebno dokazati, čigavi pomembni ostanki so tam, saj povsod le ne gre za domobrancel, ustaške četnike in druge, ki so v zadnji vojni sodelovali z okupatorjem. »Do sedaj nobena zakonodaja ni opredeljevala teh grobov, saj jih pravično ni bilo. Zakon o pokopališčih pa, doslej prepovedoval označevanje grobov domobranstva. Če kdorkoli najde kosti ali druge človeške ostanke, mora to prijaviti pristojni milici. Naš zavod je predlagal začasno razglasitev za kulturnozgodovinski spomenik dve jami na območju krajevnega skupnosti Dolenjske Toplice. Prva je dvojno brezno v Cinkovem križu in druga jama v Rogerskih klancih. Menimo, da je obe potrebno razkati in dokazati, da so ostanki v njih resnično iz časov streljanja domobrancel in drugih Kočevskem Rogu. Podobno bi morali storiti tudi z drugimi grobišči, pred obiskovalci pa bi bilo potrebno te prostore primerno zaščititi in tako preprečiti brskanje po njih,« je povedala Judita Podgornik.

Silvo Mojstrovic se nerad spominja tistih dni. »Videl sem vse črno ljudi med transformatorjem Krko. Potem je bilo nekaj dni slišati pokanje. Nekaj dni so prišli iz krajevnega urada in nas deset odpeljali v krakovsko hosto. V Colaričevi hosti je bilo polno krvi, fotografij in drugih dokumentov. Dali so nam lopate in nam ukazali, naj gomile mrtvih namečemo zemlje. Močno je udarjalo, zato so nekateri bruhal in odšli domov. Drugi smo zdržali tudi s pomočjo mojega soseske, ki je z neko tekočino blažil smrad. Nekaj trupel res zmetali v strelske jarke, povečini pa so bili mrtvi zloženi kar na površini in prekriti z zemljo. JANEZ PAVL

Slavko in Andrej — Grobove sta odkrila s žepnim nožem in rokami. Odkrito sta pokazala nazaj.

Sporočilo brežiškega mostu

Svet že skorajda ne pozna več takih mostov, kot je železni most čez Krko in Savo ter čez Vrbino pri Brežicah. Objekt je v vseh pogledih zastarel in je vse kaj drugega kot primeren za sodobni promet. Toda Brežičani so tako navezani nanj, da ga želijo obnoviti. Obnova bo zelo draga; če bi namreč denarju, ki ga bodo potrebovali za obnovo, dodali še tretjino, bi lahko zgradili povsem nov most. Svoje zahteve pristavlja tudi spomeniško varstvo, kajti most je eno izmed značilnih obeležij starega mestnega jedra Brežic, poleg vsega pa sodi med tehnične spomenike Slovenije.

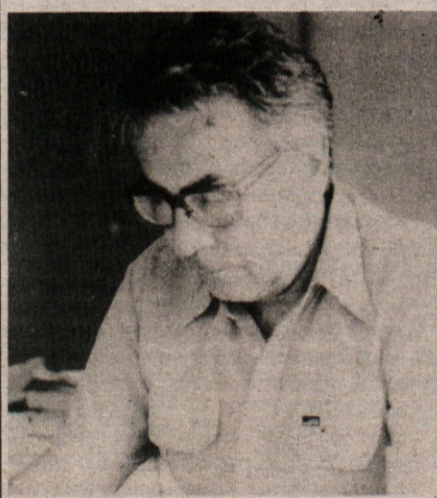
Zadnjih nekaj let je most zaprt za promet, že dolgo ga ni nihče prepleskal in asfaltni sloj na cestišču je razpokal. Železni most čez obe reki pri Brežicah so v letih 1906 do 1908 gradili Avstrijci. Širok je 5 in dolg 527 metrov. Konstrukcija nosilec je še danes trdna in inž. Mimir Matijević iz Inštituta za metalne konstrukcije v Ljubljani, ki je most pregledal in izdelal projekt za popravilo, pravi: »Še sreča, da Avstrijci niso poznali mehanskih lastnosti in zmogljivosti jekla. Če bi takrat vedeli toliko, kot vemo danes, ne bi gradili tako močnih mostov in bi jih morali mi že zdavnaj popravljati. Medtem ko so včasih največje obremenitve predstavljali težji vozovi in večji topovi, so danes obremenitve tudi dvakrat do trikrat večje.«

Inž. Matijević je ugotovil, da brežiški most ni v tako slabem stanju, kot so nekateri trdili. Pri pregledu in zasnovi projekta ni upošteval samo uporabnosti konstrukcije, vrste materialov, predpisov in prometovarnostnih zahtev, temveč je uporabil tudi svoje dosedanje izkušnje. Teh mu ne manjka, saj se je že kot študent odločil za študij jeklenih konstrukcij v gradbeništvu. Delal je kot asistent in za diplomsko nalogo prejel Prešernovo nagrado. Njegov profesor, sicer ustanovitelj Inštituta za metalne konstrukcije, ga je napotil v Nemčijo in mu dal priporočila.

Matijević se je zaposlil pri slovitem podjetju Krupp. Želel je pridobiti nova znanja, delal je v oddelku za mostove vseh vrst — cestne, železniške, tudi vojaške. Njegovo delo je bilo ozko specializirano, zato pa so od njega zahtevali kakovost, saj slabih projektov v podjetju niso potrebovali. V tujini se namreč običajno razpiše natečaj za projekt in nato izberejo najbolj primerne. Dober projekt je zunaj še toliko bolj pomemben, ker dobro vedo, da največ lahko prihranijo ravno z dobrim inženirskim delom.

Delal je projekte za mostove po vsem svetu in se pri tem marsikaj naučil. Še danes je prepričan, da se dober inženir uči predvsem pri delu, od svojih kolegov. Na žalost pa ugotavlja, da pri nas manjka dobrih prijateljskih odnosov med inženirji. Vsak dela samo zase in redki so tisti, ki so pripravljeni pomagati drugemu ali ga podučiti. To je spoznal kaj kmalu potem, ko se je vrnil v Ljubljano in se zaposlil v inštitutu.

Brežiški most mu ni prva izkušnja. Takoj poveže z njim kandijski most v Novem mestu. Ko ga je

Inž. Mimir Matijević

pregledoval, je ugotovil, da je v izredno slabem stanju. »Avstrijci so ga zgradili leta 1896 in naredili veliko napako. Železno ploščo za cestišče so namreč zalili z malto, ob tem pa zelo slabo uredili odtok vode. V hudih zimah, ko so zaledenelo cesto čez most solili, je slana voda zatekala v notranjost mostu in pospeševala rjavenje. Zato so bili vertikalni deli ob pregledu povsem uničeni. Ko je za to izvedla uprava za notranje zadeve in pregledala fotografske posnetke poškodb, so me poklicali na razgovor. Niso mogli verjeti, da je sol lahko povzročila tako močne poškodbe, zato so me spraševali, ali dopuščam možnost sabotaže. Po njihovem naj bi nekdo zil na konstrukcijo kakšno kislinu,« pripoveduje inž. Matijević.

Podobne izkušnje ima tudi iz Želina pri Cerknem. Ob nekem pregledu je namreč ugotovil, da tamkajšnji most ni stabilen. To je bila resda dokaj nenavadna ugotovitev, saj je konstrukcija brez težav zdržala celih 40 let. Zato je bilo potrebno vse ponovno preveriti, a je na koncu sklep še vedno ostal enak, namreč, da most nima predvidene nosilnosti. Čeprav je odgovorne ljudi opozoril, ga niso jemali najbolj resno. Čez dve leti, ko je neki voznik s kamionom in z mostom vred skorajda zgrmel v 20-metrsko globino, se je pokazalo, da je imel prav.

»Bistvo vsega je, da mora biti železo na mostu dostopno za vzdrževanje. Avstrijci so tu grešili. V Brežicah na primer so nanj dali makadamsko cestišče, tako da ni bilo železo niti zaprto niti dostopno za vzdrževanje. Zaradi tega so imeli probleme z mostom že pred vojno. Železo je tako propadlo, da so ga morali konec tridesetih let očistiti in obnoviti cestišče z arirano betonsko ploščo. Ta je povsem zadoščala za tedanje potrebe. Beton je bil izredno gost, tako da mu niso mogli do živga težki tanki, še manj pa huđe zime. Sam sem mnenja, da bi ta plošča lahko ostala, a v tem primeru bi bilo izredno težko vzdrževati železo,« meni inž. Matijević.

Njegovo trditev o kakovostni betonski plošči so potrdili delavci Gradisa, ki so jo v preteklem mesecu začeli odstranjevati. A na žalost tudi pred vojno niso naredili primernih odtokov, zato je slana voda še vedno otekala na spodnje dele konstrukcije. Pri tem je razžirala drugi glavni nosilec, nekatere prečne dele pa je povsem uničila. Vendar marsikje most ni tako poškodovan, kot so mislili sprva.

Zgornji deli konstrukcije brežiškega mostu so čudovito ohranjeni, čeprav že dolgo niso bili prepleskani. Pred vojno so uporabljali za zaščito kovine oljne minije, ki so zelo dobro varovale pred rjavenjem. Ravno zaradi tega jih sedaj ne bo treba čistiti s peskanjem.

Po vojni je bilo izdelano več študij o rekonstrukciji mostu. Inž. Matijević je z zadnjim projek-

tom dokazal, da niso potrebne tako velike količine jekla, kot so predvidevali. Z izboljšavo med projektiranjem je prihranil okrog 35 ton jekla (če računamo kilogram po 40 din, je to okroglih 1.400.000 din). »Do take izboljšave me je privedla poklicna radovednost. Kljub vsemu pa nisem hotel biti Tesla, ki je bil zares »tesla«, ampak sem hotel biti Edison. Predlagano izboljšavo in prihranek sem poskušal vnovičiti,« je dejal Matijević.

O ureditvi prometa na mostu zaenkrat še ni nič dorečenega. Po eni izmed različic naj bi na primer cestišče samo zožili in ga uporabljali za enosmerni izmenični promet, za pešce in kolesarje pa bi uredili posebne hodnike. Del mostu, ki poteka preko Save, naj bi obnovili že letos, medtem ko bo preostali del prišel na vrsto prihodnje leto. V zimskem času, ko bodo dela ustavljena, bo most spet odprt

za kolesarje in pešce, drugače pa bo popolnoma zaprt za ves promet.

Brežičani bodo spet lahko ponosni na svoj most ne ve se pa še, kako dolgo. To je odvisno predvsem od tega, koliko denarja bodo pripravljeni odšteti za vzdrževanje. Življenjska doba take jeklene konstrukcije je odvisna tudi od podnebnih razmer, a najpomembnejše je redno vzdrževanje. Na mostu bo potrebno vsaj vsaka štiri leta opraviti vzdrževalna dela, čemer bo najbolj težaven spodnji del. Na svetovni cer poznamo konstrukcije, ki so se ohranile sto let, a ne brez truda in denarja. Francozi na primer, vzdržujejo svoj znameniti Eiffelov stolp kar s posebno poklicno ekipo. Na žalost pa Brežičani niso Pariz, zato je oreh, v katerega so ugrizli še toliko bolj trd.

B. DUŠIČ

Betežni brežiški most

Knjižna OZORJA

VELIKA ČRNA MAŠA

To Debeljakovo delo stoji na čelu cele vrste knjig, ki so za njo izšle v slovenski argentinski enklavi, kar je svojevrsten kulturni fenomen. Izdaja te knjige v matični Sloveniji tako ne pomeni le, da je padel dolgotrajni vsebinski in tematski tabu, marveč predstavlja simbolno vključitev odtrganega dela slovenskega slovstva v slovensko literaturo, ki je šele tako celota.

M. MARKELJ

ŽIV

Željko Kozinc je ime, ki ga tudi površni poznavalci slovenskega filma gotovo poznajo, saj je izpod njegovega peresa poleg dveh zbirk poezije, številnih novinarskih prispevkov in televizijskih iger prišlo tudi nekaj dobrih filmskih scenarijev. V enem od njih, v scenariju za film Christophoros, se je Kozinc lotil tematike, ki je ta čas zelo aktualna in je v središču zanimanja in razmišljanja slovenske javnosti. Gre za vprašanje sprave, za problem pomiritve sovražnih ideologij, vcepljenih v živo tkivo neponovljivih človeških življenj.

Filmski scenarij je Kozinc literaliziral, dodelal in preoblikoval v literarno delo, ki je zasnovano Christophorosa razširilo in besedilo sporno izbrusilo. Pripoved, znano iz filmskega scenarija, o nepomirljivem in vedno znova prebujanjem sovražstvu med nekdanjim belogardistom in partizanom, ki ga ne more zabrisati niti globoka navezanost na isto žensko, na zemljo in na domačo vas, je Kozinc nadgradil tako, da je zgodbo nadaljeval v naslednjih generacijah, vse tja do časov, ki so zdaj še v bodočnosti. Takšen poseg je bil pisatelju potreben, da je lahko razrešil konflikt. Čutiti pa je, da je osrednji pripovedi, ki na

bralcu pušča najmočnejši vtis, ostalo nekako dodano.

Kozinčev roman je izšel kot prva knjiga zbirke Modra ptica, s katero je založnik Dušan Cunjak popestril svoj že tako bogat založniški program.

M. MARKELJ

BIZARNE OSEMVRSTIČNICE

Ljubljanski založnik Dušan Cunjak je v svoji Emonici izdal že 34 knjig izvrjne slovenske literature. Med njimi prevladujejo pesniške zbirke, in to tudi takih avtorjev, ki bi bili v ponos najuglednejšim založbam. Eden takšnih je mladi Novica Novakovič iz Ljubljane, pesnik, ki po izvoru ni Slovenec, in vendar je njegova prva pisava v poeziji — slovenščina. Pesniška zbirka Raztegljiva tetovaža, ki jo je te dni izdal Emonica, je Novakovič letos prinesla na znani Goranovi pomladi 1990 nagrado »Goran« za mlade pesnike.

Novica Novakovič je torej nov avtor, kar pomeni, da ga bo širša javnost spoznala šele iz omenjene knjige. Spoznala pa ga bo bržkone zelo hitro, saj je njegova Raztegljiva tetovaža ena tistih, resda redkih zbirk, ki kar silijo k branju. Kot je svojčas hitro zaželel Alojz Ihan, ki je presenetil z govorico, kakršne pred njim še nismo brali, tako bi si upali zdaj reči tudi za Novakovičev poezijo. Ena sama svežina je je, in naj se ji bližamo kakorkoli in od koderkoli, jo bomo začutili kot nekaj, česar se nam misel še ni dotaknila in nam čustvo še ni dobilo v pozivanje. Vsekakor nekaj ne navadnega. Kajti ta poezija si je naložila, da z grotesknimi in obenem skrajno bizarnimi podobami (npr.: »Vodoravni madež nemirno valovi, / saj motoristi ležijo v fontani / in hranijo stakajoče golobce«) nenehno razbija miselni okvir, v katerem hoče bralec posrkati vsako od teh osemvrstičnih pesmi. »Nastaja vtis,« piše Alojz Ihan o tej poeziji, »da so pesmi klovnovski paketi, iz katerih ob vsakem dotiku nekaj zabrne, zaprdi, eksplodira, udari. Res, nekaj, kar je premišljeno nepredvidljivo, ble-

steče nelogično, kar sproža v bralec še nesproženo. Sicer pa, ali ni prav to poezija?

I. ZORAN

KAŽUNI

Marjan Tomšič se je vpisal v slovensko literaturo kot Istran, čeprav po poreklu to ni. Lahko pa zapišemo, da so Istran in njeni ljudje njegova literarna domovina. To je najprej potrdil z zbirko novel Šavrinke, ki je z novo tematiko in svojevrstnim pisateljskim slogom prinesla nekaj prvinske svežine v od velikih duhovnih naporov zadušno slovensko literaturo. Kot literat Istre in Krasa se potrjuje tudi z najnovejšo zbirko novel Kažuni, ki je pred kratkim izšla pri Kmečkem glasu.

V nji je Tomšič zbral petnajst novel, v katerih razgrinja svet preprostih Kraševcev in njihove življenjske usode, tragične in komične, kot je tragično in komično življenje na sušni kraški zemlji. Tomšič riše kmečki svet, ki se v stiku z mestom in novim časom izgublja in propada, hkrati ko se izgubljajo in propadajo ljudje. A ne izginjajo le kačete, baladurji, kunčiči, stare vinje (v lokalnem narečju, ki ga Tomšič v svojem pisanju pogosto uporablja, so to: kočice, leseni balkoni, pračiški, vinogradi), s starim svetom izginjajo tudi skrivnosti, magična vedenja in stvari.

Svet v Tomšičevih Kažunih je svet, ki se neusmiljeno prazni, svet, ki izgublja svoje staro duhovno jedro. S tem sporočilom pa novele o preprostih kraških ljudeh segajo prek, recimo ji, lokalne tematike v občečloveško.

M. MARKELJ

TRIJE NOVI VRBINI POGANJKI

Prešernova družba je kupcem in bralcem svojih knjig pripravila pester paket poletnega branja iz svoje vse bolj priljubljene zbirke Vrba, ki se uveljavlja in potrjuje kot zbirka dobre domače literature, kakovostne, a ne odmaknjene od širšega bralstva.

Marjeta Novak se predstavlja s svojim že četrtem romanom, v katerem podobno kot v prejšnjih nadaljuje svoje pisateljsko raziskovanje problematike izseljenstva, naj bo to dejansko ali zgolj duhovno. Z raznorodnimi pisateljskimi prvini pa je v romanu POSEBNE NEŽNOSTI ob usodi disidentske pisateljice, ki živi zunaj svoje domovine, občuteno izrisala mrežo medčloveških odnosov, kot jih oblikujejo politika, razmere in notranji vzgibi junakov pripovedi. Roman ima značilnosti politične kriminalke in fantastike, po temeljnem občutju, ki pripoved preveva, pa je v njem tudi nekaj orwellovskega.

S petnajstimi zapisi našega znanega alpinista **Marjana Manfrede**, zbranimi pod skupnim naslovom LEDENO SONCE, smo dobili novo delo v sicer pestri in bogati tovrstni slovenski literaturi. Manfredova knjiga se uvršča v zgornji razred podobnih del, saj jo odlikuje pisateljev občutek za nazorno, skorajda potopisno prikazovanje krajev in prostorov izbranih planinskih podvigov iz gorstev treh kontinentov sveta ter razmišljanjska nota, ki zapisovanje spremlja. Pripovedi je Manfreda izbral in razvrstil v smiselnem loku, ki sega od prvega, še otroškega spopada z goro do doživetja »praga večnosti« ob smrtni nesreči bratranca. Pri izboru pa ga je bolj kot spektakularnost podvigovala intenzivnost doživljanja. Besedilo spremlja več dobrih barvnih fotografij.

Pustolovec, ubežnik, lovec v divjinah deževnega tropskega gozda, trgovec in nemirni duh **Pavel Šimac** ni neznan ime ljubiteljem potopisnih knjig. Pred nekaj leti smo ga spoznali po knjigi Na divjih rekah Bolivije, ki je bila hitro razprodana, tokrat pa se predstavlja slovenski javnosti s knjigo LOV ZA KOMETOVIM REPOM. Knjiga ima svoj izvor v obsežnih Šimacovih osebnih zapiskih, ki jih je pisal od tragične smrti svoje žene in ves čas samotarskih plovb po bolivijskih rekah, le da iz te knjige diha že drugačen odnos do narave in ljudi. Šimac, sedaj že ded, je bolj globok in razmišljajoč opazovalec sveta in ljudi okoli sebe. Za tisk je zapiske priredil Ivo Zorman.

M. MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Založba Karantanija je izdala knjigo VROČA POMLAD 1964, ki prinaša dvoje besedil: znano dramo TOPLA GREDA **Marjana Rožanca**, katere uprizoritev je bila na silo prekinjena in je še danes prepovedana, ter družbenokritično poročilo **Andreja Inkreta** o tem dogodku.

— Pogovori z deseterico znanih slovenskih osebnosti, od Milana Kučana do pleterskega priorja, ki sta jih opravila **Miša Molk** in **Bogi Pretnar**, so natisnjeni v knjigi NA OČEH, ki so jo izdali Stop, Emonica in TV Slovenija.

— O hollywoodskem filmu v zadnjem desetletju piše **Marcel Štefancič** v svoji knjigi PRIŠLI SO PONOČI, ki jo je izdal ZKOS.

— Pri Moderni organizaciji iz Kranja pa je izšlo strokovno delo PLACILO ZA USPEŠNOST V SODOBNI DRUŽBI dr. **Marcela Bolle de Bala**. Knjiga govori o sistemih povezovanja plačila z uspešnostjo in je ta hip pri nas res aktualna.

Novomeška proštija v praznje opravljena

Že precej časa je okoli novomeške proštije stavbe ob Kapiteljski cerkvi živo zaradi gradbenih del in prenavljanj. Pred več leti so se v proštiji odločili, da se lotijo prepotrebne obnove od zoba časa že popotrebno izdelane stavbe, h katere žalostnemu videzu in delu, stanju so pripomogle tudi številne stranke, ki so se po svetovni zvrstili v proštijah prostorih ter bolj ali manj dali prav nič odgovorno ravnale z njimi. Obnova je stekla postopoma. Najprej so se lotili strehe in nujnega urejanja notranjih prostorov, šele potem je prišlo na vrsto tudi lice proštije. Ob stavbi so zrastle gradbeni odri, poleg delavcev pa so se po njih sprehodili tudi strokovnjaki za kulturno dediščino, ki so pod omejenimi iskali sledove starih in sprememb, ki jih je stavba v svoji dolgi zgodovini doživljala. Poglavitni obseg del gre zdaj h koncu in ta pomembni kulturno-zgodovinski spomenik je iz meseca v mesec bolj svežega in praznjega videza.

Bliža se namreč pomembna obletnica; leta 1993 bo minilo natanko pol tisočletja od takrat, ko je **Frederik III.** izdal ustanovno listino, s katero je bil ustanovljen kolegialni kapitelj s predstojnikom, prostom

in dvanajstimi kanoniki. Od takrat naprej štejemo leta obstoja novomeške proštije. Vsekakor je prav, da se takšna častiljiva obletnica počasti tudi s primerno ureditvijo spomenika in da jo novomeška proštija dočaka prenovljena.

Obnova proštije poteka pod strokovnim nadzorstvom in ob svetovanju ustreznih strokovnih ustanov. Projekti raziskav na Kapiteljski cerkvi in proštiji je Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto prijavil Kulturni skupnosti Slovenije že leta 1986 in dobil tudi del sredstev za izvedbo potrebnih raziskav. Vendar so zaradi bližajoče se petstoletnice proštije raziskave s kapiteljskega stolpa, kjer so bile najprej predvidene, prenesli na proštijo stavbo.

Konsevatorica — dokumentaristka Dunja Gerič iz novomeškega Zavoda je naredila arhitektonski posnetek obstoječega stanja. Zagrebški zavod za fotogrametrijo je izdelal posnetke vseh zunanjih fasad. Opravljeno pa je bilo tudi sondiranje vhodne ter dvorišnih fasad. Vse te raziskave so potrdile, da ima proštija za seboj kar zanimiv stavbni razvoj.

Kot je mogoče povzeti po skopih zgodovinskih virih in po rezultatih raziskav, ima stavba za seboj dve leti gotskih, srednjeveških faz in faze baročnih predelav in dopolnitev. Stavba je namreč postopoma dobivala sedanjí videz; od prvotne gotske stavbe so jo skozi stola preoblikovali in dograjevali v sedanjo

zgradbo, ki je arhitekturno sicer preprosta in nerazčlenjena, a vendar monumentalna.

Najstarejši je vzhodni trakt, ki so ga zgradili ob ustanovitvi. Za ta del proštije so slogovno značilni okenski okviri in kamniti gotski portal. Drugi veliki požar, ki je leta 1576 opustošil Novo mesto, je prizadel tudi proštijo in cerkev. Takrat je zgorel leseni cerkveni strop in vsa notranja oprema z listinami vred. Obnove proštije in kasneje še cerkve so se lotili, ko je vođenje proštije 1582. leta prevzel prošt Polydor de Montagnana. V zgodovino proštije in Novega mesta se je Montagnana vpisal kot prenovitelj in obnovitelj, gre mu pa tudi zasluga, da je Kapiteljska cerkev pridobila največji umetniški zaklad, kar jih ima dolenska metropola, slovito oltarno sliko sv. Miklavža, ki jo je naslikal renesančni slikar **Jacopo Robusti Tintoretto**.

Pod prostom Markom Khunom so v začetku 17. stoletja dokončali prezidavo Kapiteljske cerkve in prezidali tudi proštijo po novem okusu in potrebah. Stavba je dobila široko fasado in arkadne hodnike okoli kvadratnega dvorišča. Dokončno podoba pa je proštija dobila leta 1623 pod prostom Germanikom iz rodbine Thurn de Vallis Saxinae. O tem pričujeta sklepni kamen proštije glavnega vhoda z vklesano omenjeno letnico in kamnita plošča nad njim (zdaj je na njenem mestu posnetek, izvornik pa je shranjen). Na plošči je vklesan dvoglavi orel s cesarsko krono ter na levi kapiteljski grb, na desni pa rodbinski grb prošta Germanika. Latinski napis pravi, da je leta 1673 papež **Klemen X.** po posredovanju cesarja **Leopolda I.** podelil proštu Thurnu in vsem njegovim naslednikom palico in infulo (visoko, dvoroglobo obredno pokrivalo), torej simbole visokega cerkvenega predstojnika.

Strokovnjaki so se odločili, da pri obnovi vrnejo stavbi nekdanje dvorišne arkade, ki so bile zazidane v začetku 19. stoletja. Odprli in zasteklili se vse pri-

lične arkade, niso pa odprli vseh arkad prvega nadstropja. Za »okus« podobne nekdanje arkadne dvorišča so odprli samo dve. Ostale so pustili zazidane. Pri zazidavi so jih namreč preoblikovali v okna s kamnitimi okvirjem in razdeljena s stebričkom, te bifore pa so po mnenju poznavalcev vredne ohranitve. Zanimiva podrobnost dvorišnih fasad proštije so tudi sončne ure. Sprva so menili, da gre za tri, a se je po čiščenju izkazalo, da gre le za dve sončnih ur, eno pa je bila freska dvoglavca orla z grbom na prsih. Fresko je obnovil akademski slikar, restavratski specialist **Majda Vilar**. Zdaj je na vrsti še določitev barvne skale za prepletkanje dvorišnih fasad in ustrezno tlakovanje dvorišča.

Seveda obnavljanje ni poceni. Denar, ki ga je prispevala kulturna skupnost za dela in raziskave, še zdaleč ne bi zadoščal. »V glavnem smo odvisni od prostovoljnih prispevkov faranov in drugih dobrotnikov. Pri tem posebej velja pohvaliti nekatere farane, ki so doslej opravili veliko prostovoljnih delovnih ur pri obnovi,« je povedal prošt Jože Lap.

Ne bo odveč, če se bo na poti čez Kapitelj razen občasnih turistov in ljubiteljev starin za nekaj minut ustavil pri proštiji tudi prebivalec našega mesta, si jo ogledal, stopil morda na dvorišče ter začutil diha stolič, ki ga mesto hrani in kamnitim naročju mogoče proštije.

M. MARKELJ

Ko je bila narava še rajska

»Bil sem 7-leten fantič, ko mi je mati potisnila v roke zajtrk, ki bi ga moral odnesti koscem. A v Lahinji prav pod našo hišo sem v plitvini zagledal vse polno rib. Jed sem vrgele pod stopnice in stekel k reki. Med šašem sem kar z rokami lovil ribe in jih metel na breg. Mislim, kako bom bil pohvaljen, mati pa me je pretelepa, ker so kosci zaman čakali na zajtrk. Čeprav je od tega že sedem desetletij se še dobro spominjam, da se je takrat z mojimi ribami mastil ves okoliš,« začne svojo dolgo pripoved ribič, lovec, preparator, čebelar, vinogradnik **Vojko Kvas** iz Črnomlja.

Četudi je bil njegov ribiški krst nekoliko boleč in je bil zaradi tega, ker je raje hodil v ribižijo kot v

šoto, tudi pozneje mnogokrat tepen, se ribištvo ni izneveril vse do današnjih dni. Nekaj časa si je prav z ribami služil debel kos kruha. »V Kandiji sem se pri Kastelcu učil za trgovca, a ko sem postal pomočnik, se mi je zdelo neumno, da bi delal za 400 din na mesec. Pustil sem službo in šel raje lovit ribe, pa sem v enem dnevu zaslužil 800 din. Tudi na lov sem hodil, a kot divji lovec, ker še nisem dopolnil 21 let in nisem mogel dobiti orožnega lista. Paško sem si naredil kar sam, za cev pa sem uporabil vodovodno cev.«

Ko je odslužil vojsko, je Kvas sicer odprl trgovino, a mu je bil bolj pri srcu lov. Na licitaciji sta z dr. **Rastom Tusulinom** leta 1934 dobila v zakup 1.500 hektarov veliko črnomljsko lovišče, zanj pa vsako leto odštela vsak po 300 din. »Glede na to, koliko koristi sva imela, je bil ta denar drobiž, obveznosti do lovišča pa je bilo tudi bore malo.

Kdaj pa kdaj sva morala vložiti jerebice, streljala pa sva, kolikor nama je srce dalo. V enem letu mi je uspelo ustreliti celo 186 lisic, pa najmanj 70 zajcev, medtem ko je bilo srnjadi takrat v gozdovih manj kot danes,« pravi Vojko. Divjačina je odkupovala podjete v Čakovcu, tističe kože je sušil in prodajal v Ljubljano, Zagreb in še kam. Včasih jih je bilo toliko, da je bilo kar težko najti kupce. Najbolj srečen je bil, če so se za nakup odločili bogati židovski trgovci iz Zagreba, ki so ponudili najboljšo ceno.

Vojko izhaja iz družine, kjer se je lovška tradicija desetletja in desetletja prenašala iz roda v rod. Pri hiši pa se je skozi stoletja ohranjalo tudi preparatorstvo. Že Kvasov pradedek je bil preparator, tega dela je izučil svojega sina, Vojkovega dedka **Luko Ahačiča**, ki je bil nadlovec in gozdar grofa **Borna** pri Trzinu. Luka ni skrival preparatorskih veščin pred ukažnim vnukom Vojkom, ki se je prvič preizkusil v tej spretnosti že kot dvajsetletnik. Bil je dober in natančen učenec, a pozneje tudi učitelj svojemu sinu in zetu. »V nekaterih državah so se preparatorji lotili sodobnejših metod, pri nas pa, če odštejem nekaj poenostavitve, še vedno delamo tako kot pred drugo vojno. Naše delo je vse prej kot zdravo, saj na primer kožo živalim premežemo s prašom arzenika, pomešanim z vodo. Hlapi so zelo škodljivi in gotovo je prav zaradi

njih moj sin zbolel na želodcu in se ni nikoli več pozdravil,« potarna Kvas. Koliko živali je prepariral, niti sam ne ve, zagotovo jih je bilo nekaj tisoč.

soč. Po vsej Evropi in celo v Ameriko so jih raznosili ljudje.

Ko Kvas kot lovec primerja čase pred kakoj desetletji z današnjimi, se prime za glavo. Nekoč nramno človek uničuje svoje življenjsko okolje! Še pred vojno so bile v Lahinji sredi Črnomlja vidre, a so zaradi umazane vode pobegnile. Lisic skoraj ni več, še tiste redke so garjave ali stekle in celo pižmovk se že loteva steklina. Vse to Vojka močno žalosti, zato takrat, ko mu je najhuje, sede med svoje nagačene živali, vzame v roke album s fotografijami in obuja spomine na vedne dni, ko ekoloških problemov skoraj še ni nismo poznali. Vse polno fotografij z ribami velikankami ima, zasmeji se ob fotografiji divjega prašiča, ki ga je pripeljal domov kar na kolesu, a se hitro zresni, ko se spomni, da bi ga prav takšen prašič kmalu ugonobil, ko sta se lovila okrog bukve. Lovskih dogodivščin je bilo nič koliko, ena bolj nenavadnih pa, da je ponoči padel s preže 8 metrov globoko, zbudil pa se je, ko je bilo sonce že visoko na nebu. Toda Kvasu je bilo življenje s priokusom nevarnosti bolj pravilo in navada kot izjema. In temu se kljub letom še vedno ne želi odpovedati. Načrtuje, da si bo prostrane gozdove, ki jih je nešteto krat prehodil, ogledal še iz zraka, in to z — motornim zmajem.

M. BEZEK-JAKŠE

OBRAZI

Vseh Bregarjev le niso postrelili

Še danes živijo štirje Bregarjevi bratje s Čateža: Ivan, Tone, Slane in Rajko, svoje družine imajo in nič posebnega ne bi bilo, če bi si kar trije od njih ne poiskali neveste pri isti hiši v Moravčah. To pa je že nekaj posebnega, vendar tokrat ne dovolj, da bi zbrali vse sorodstvo skupaj in napravili posnetek za našo družabno kroniko. Morda se bo kdaj to še zgodilo, toda z Ivanom, najstarejšim od njih, teče beseda tokrat o drugih stvareh. O tem namreč, kako je bilo takrat, ko je komaj dvanajstleten, bilo je to pozne jeseni leta 1943, svoje tri mlajše brate — najmlajšemu, Rajku, je bilo takrat šele šest let — med pokanjem pušk in ropotanjem nemških tankov iz gotove smrti popeljal v življenje.

»Pokanja smo bili v naši vasi vajeni,« pripoveduje Ivan, sedaj gospodar na domači kmetiji. »Partizani in Italijani so imeli stalne praske med sabo, vendar smo od obeh dobili propustnice, da smo lahko vozili mleko v Sentošlenc. Ko sem se vračal iz Sentošlence, pa je bilo nekajkrat tako vroče, saj so našli iz vseh strani, da sem moral kar izpreči konja in se vrniti. Sicer pa smo fantje

uživali ob tem, in če le ni preveč živžgaljo okoli glave, smo si napasli radovednost. Če je bil en teden mir, je bil že kar dolgčas.«

Vse drugače pa je bilo po italijanski kapitulaciji, ko so se na ozemlje, na katerem so se partizanske brigade že počutile kot gospodarji, pričele valiti nemške kolone. Takrat bitke niso bile le praske, ampak je šlo za kruto resničnost. Smrt pa je veliko bolj kot med vojskujoče se posegla med civiliste, ki so se nemočno zatekali v zaveja kleti, kamor zabodele krogle niso segle. Niso pa mogli ubežati pred nemškim srdom in krvočelnostjo. Tudi v skrivne kleti so Nemci planili z naperjenimi brzostrelkami in pokosili, kar je bilo živga. Tako so se maščevali nad nedolžnim prebivalstvom zato, ker so partizani od daleč, iz varnega zavetja hribov, užigali po njihovi koloni in jih nekaj menda tudi pobili. Nemci, ki niso dohiteli hitro umikajočih se partizanov, so planili na tiste, ki se niso imeli kam umakniti. Zločin je imel takrat na Čatežu in v okoliških vaseh svoj dan. V Bregarjevi kleti je v krvi obležalo šest ljudi: Ivanova babica, oče in mati ter tri sestre, od katerih je imela najmlajša komaj tri leta.

Ivan tisto jutro k sreči ni držal doma. Z mlajšimi brati in s se enim sosedovim fantom so odšli po vasi pa naprej v sosednje vasi. Povsod je pokalo, v kletih so slišali moliti prestrašene ljudi, vendar se jim niso pridružili. Izogibali so se Nemcem in tako prišli na Veliki in Mali Videm ter v Sentošlenc. Tu pa tam so dobili kaj za pod zob, saj so bili videti kaj žalostna družina. Najmlajši so bili še v srajčkah. Ko so se hoteli že vrniti, so srečali starejšega bratranca, ki je prišel iz domače smeri. Ta je že vedel, da doma nimajo več kaj iskati, da je vse mrtvo in požgano, vendar jim tega še ni povedal. Napotil jih je na Malo Loko, v grad, kjer so bile nune. Tam so se dva dni stiskali v hlevskih jastih, nune pa so jim na skrivaj prinašale hrano. Če bi jih takrat dobili Nemci, bi jih morda še postrelili. Počasi je resnica o dogodkih v domači vasi pronicila tudi v jasli na Mali Loki. Deklice, ki so bile tisti čas v varstvu nun, so že vedele, da so v hlevu sirote. Na skrivaj so si jih hodile ogledovat. Med njimi je bila tudi Pavla iz Moravč. Takrat je prvič videla Ivana Bregarja, svojega sedanjega moža. Ivan se tega prvega srečanja ne spomni, preveč drugih skrbi se mu je motalo takrat po glavi.

Vrnitev na dom je za Bregarjeve fante pomenila priti v prazen, hladen svet. Hiša je bila na pol požgana, na pol izropana. Vsenaokoli so ležale smrdeče kože domačih živali in odsekane glave perutnine. Na vaškem pokopališču pri cerkvi, v jami, ki jo je prej skopala nemška avionska bomba, so bila skupaj s številnimi drugimi žrtvami pokopana tudi trupla njihovih najbližjih.

»Pričeli smo pospravljati. Pobirati raztresene žeblice in jih urejati. Tako smo bili navajeni. Kar nekako otopeli smo in nihče ni niti zajokal. Vojna nas je napravila take. Pa kaj bi, povsod naokoli sama žalost,« se spominja tistih časov Ivan. Saj skoraj ni bilo srca, da bi mu sirote potožile svojo bol.

Počasi so se stvari le uredile tako, da so za fante poskrbeli sorodniki, Ivan pa je postal gospodar na domači kmetiji. Vzel je Pavlo iz Moravč, tisto, ki ga je videla kot siroto v jaslih na Mali Loki. Šest otrok se jima je rodilo, imata pa že tudi osem vnukov. Pavlini sestrji Mariji in Francka pa sta zlobi Toneta in Rajka. Bregarjev rod ne bo kar tako izumrl.

T. JAKŠE

Elektrika oživila Njivice

Človek kar ne bi mogel verjeti, da je to še mogoče, vendar je v novomeški občini še nekaj naseljenih domačij, kamor ni posijala električna luč. Eno smo pred kratkim že omenili, to je Kovačičeva ali po domače Lajbkova v Smolenji vasi, tako rekoč na pragu Novega mesta, danes pa bo beseda tekla o domačiji, ki jo je prav tako težko najti kot Kovačičevo, saj leži visoko v gorjanskem pobočju, nedaleč od najvišje ležeče dolenske vasi Javorovice. Ko pa jo enkrat najdete, vam truda, ki ste ga imeli, da ste se po slabih potih pripeljali sem gor, gotovo ne bo žal.

Tako je, kot bi stopili v drug čas. Pred vami se odpre prostrana jasa, na njej pa domačija, lesena hiša, nekaj lesenih gospodarskih poslopj, zadaj njive, travniki, nato pa pobočja Gorjancev, do katerih vrhov res ni več daleč. Na levo se pobočje zložno spušča v dolino potočka Globoko, na desno pa preko grebena v solesko potoka Kobile. Njivice je ledinsko ime za samotno kmetijo, hišna številka pa spada v vas Vratno.

Skrivnostna lega osamljene kmetije kar kliče v spomin stare zgodbe o gorjanskih tolovajih in skrivajcih, vendar 72-letna gospodinja Jožefa, ki se je sem prisožila pred nekaj več kot pol stoletja, ni slišala, da bi se kdaj tukaj okoli dogajalo kaj takega. Prehodi preko Gorjancev so preveč odmaknjeni, da bi bil kraj primeren za prežo na samotne popotnike. No, za skrivališča pa že morda. Zato pa, se spominja, je bilo tukaj med vojno kar precej prometa in le čudežu se je zahvaliti, da se ob vojskah, ki so vršale tukaj mimo, domačija ni spremenila v pepel. Jožefa je imela takrat štiri hčerke — najmlajša je bila še dojenček — ko je ostala pri petindvajsetih letih sama. Moža je dolgo skrivala pred vojaštvom, če je bilo treba, tudi v slamljaci, pa vendar ga je odnesel vojni val in ga po nekaj dneh mrtvega izpljusnil tam nekje pri Mirni Peči. Takrat se je tukaj gori čas ustavil.

Dobro, bi dejal človek, kajti res bi težko našli tako lepo ohranjeno leseno domačijo, kot je na Njivici. Prava paša za oči, zarzre v idilično preteklost, je. Človeku, ki pa mora leto in dan živeti tukaj gori, ob slabem dostopu, brez vode, brez elektrike, brez telefona, pa je take idile kmalu dosti, zlasti ko vidi, kam čas pelje v dolini. Zato ni čud-

no, če je svoje bivanje tukaj gori postavil na tehnično tudi Slavko Žulič, Jožefin sin, ki je edini od njenih otrok še vztrajal na domačiji. Ko si je pripeljal domov deklet, je postalo še težje. Saj veste, pridejo otroci pa plenice, veliko pranja in vse drugo. V mestnem bloku je vse to veliko bolj enostavno. Toda v tem primeru bi se še ena lesena kočica vdala zobu časa in še eno gorjansko jaso bi počasi zarašel gozd. In Slavko je poskusil.

Konec lanskega leta je na novomeški izvršni svet poslal prošnjo, v kateri je opisal svoje tegobe. In razumeli so, pravzaprav razumeli ni bilo težko, vprašanje je bilo le pripravljenost za pomoč. Minili so namreč časi, ko smo obežali na veliki zvon revolucionarne pridobitve, kot so elektrifikacija. Dandanes bi bilo to pravzaprav sramota, saj bi s tem priznali, da so še taka naselja brez elektrike. Po drugi strani pa gre za zaščito nekega kulturnega okolja, za katero je jasno, da bo kmalu izginilo.

Jože Drganc, član novomeškega izvršnega sveta, Slavko Žulič, njegova mati Jožefa in tajnik krajevne skupnosti Šentjerneje Jože Bregar pri vstopu v leseno domačijo, v kateri je ta teden prvič zagorela električna luč.

TONE JAKŠE

Srce je ostalo v domovini

Eden številnih rojakov, ki jih je letos slovenska pomlad priklicala iz diaspore v staro domovino in so v nedeljo, 8. julija, doživeli zgodovinski spravi dan pri grobišču domobrancev v Kočevskem Rogu, je tudi 44-letni duhovnik Franc Slobodnik, dušni pastir v slovenski fari v Hamiltonu nedaleč od Toronta v Kanadi.

»Za nas, ki smo po svetu, vsa ta dogajanja v Sloveniji resnično veliko pomenijo,« mi je dejal

dva dni pred potovanjem h grobišču pod Krenom. »Čutim, kako me ob vsem tem navdaja neizmerno veselje in veliko upanje, da bo to, kar prihaja z novimi časi in razmerami, tudi uresničeno,« je nadaljeval. »Vse se spreminja tako naglo, da ljudje tukaj, kot vidim, to komaj dojemajo kot nekaj resničnega.«

Pogovarjala sva se v kavarni na novomeškem Glavnem trgu. Tja je prišel od brata, ki živi v Novem mestu. Rekel je, da je že kar nekaj časa v rojstni domovini. Čas mu tu hitro mineva, in čeprav bo šele konec julija sedel v letalo in se vrnil v Kanado, se mu zdi, kot da bo to že jutri. Kar je v

Novem mestu, vedno kam potuje, po opravih ali na pogovore, tudi med najinim pogovorom je omenil, da bi rad šel še dopoldne v Ljubljano.

Franc Slobodnik je belokranjske gore list. Doma je iz Bojanje vasi pri Metliki. V družini je bilo deset otrok in je devet še živih. Skoraj vsi so šli z doma, po svetu. »Štirje smo v Kanadi,« je omenil, »sestra v Nemčiji, eden v Švici. Ko mi je to pripovedoval, sem se spomnil Župančičeve Dume. Vsaj nekaj tistega, o čemer poje poema slavnega rojaka iz Vinice, se prepleta tudi z usodo Slobodnikov. Šli so po svetu kot mnogi pred njimi.

Franc se je odločil za duhovniški stan. V srednjo šolo je hodil tudi na Hrvaškem. Vstopil je red salezijancev. Bogoslovje pa je končal v Ljubljani. Ko je postal novomašnik, je šest let služboval v raznih krajih Slovenije. Štiri leta je opravljal dušnopastirsko službo v Sevnici. Potem je šel za notranjim klicem čez Atlantik in letos poteka že deseto leto, kar je v Kanadi.

Slobodnik deluje v Hamiltonu v slovenski fari, ki je lani praznovala 25-letnico ustanovitve. Fara je seveda še mlada, kakor je razmeroma mlado tudi slovenstvo v tej prostorani deželi Severne Amerike. V Kanadi živi danes okoli 30.000 slovenskih izseljencev in njihovih potomcev. Večina jih je, v Kanado prišla sredi petdesetih let in kasneje.

»V Hamiltonu je okoli 400 slovenskih družin in vse povezuje naša fara, ki ima tudi nekaj podružnic. Slovenci ne živijo strnjeno, v naši fari so si,

denimo, tudi po 150 km narazen. V Sloveniji to pomeni hudo veliko razdaljo, v kanadskih razmerah pa je taka daljina nekaj vsakdanjega. Naši ljudje so se v glavnem dobro znašli in je več takih, ki imajo večje število trdnih podjetij. Ženske v glavnem ne delajo ali pa so zaposlene le po nekaj ur, morajo pa delati otroci, zlasti med počitnicami, in to po posebnih programih, ki jih firme prilaga-

jajo nalašč zanje. Hamilton je industrijsko mesto in naši ljudje so pretežno zaposleni tu.«

In kako ohranjajo slovenstvo? »Slovenci so povsod, kjer so se naselili, takoj zgradili dvorane za kulturne in družabne prireditve. Kot družabni in po naravi veseli ljudje veliko dajo na družabnost. Tako se kar naprej srečujejo. Brez tega bi se težko ohranili tako daleč od matične domovine. Pravo slovenstvo pa se ohranja okoli cerkve.« In Slobodnik je takoj obrazložil, kako in zakaj.

Pri župniji, kjer je dušni pastir, deluje slovensko kulturno društvo, v okviru tega pa so slovenska šola, kjer dobivajo otroci dopolnilni pouk iz slovenščine (država to posebej podpira), pevski zbori, folklorna skupina, najrazličnejše dejavnosti in mladino in seveda športno-rekreativne aktivnosti. Pevski zbori gojijo največ ljudske pesmi, nekatere pa segajo tudi po umetnih, težjih skladbah. »Imamo namreč kar pet pevskih zborov,« je poudaril Slobodnik, »in če bo šlo vse po sreči in načrtu bomo prišli čez dve leti gostovat v Slovenijo. Pripravljamo se že nekaj časa in bi se radi rojakom domovini solidno predstavili.«

Slobodnik je povedal, da veliko ljudi razmišlja o vrnitvi v domovino. Novi časi in nove razmere v Sloveniji jih vzbujajo nazaj. Tudi sam je eden iz njih, ki si Kanado niso izbrali za svojo stalno domovino. »Še nekaj let, tako si pravim, pa nazaj za stalno. Doma je le doma!«

I. ZORA

ITAS

INDUSTRIJA TRANSPORTNIH SREDSTEV IN OPREME, p.o.

Po sklepu DS — licitacijske komisije ITAS, p.o., KOČEVJE

razpisuje javno licitacijo za prodajo naslednjih predmetov:

Zap. št.	Naziv	Kom.	Izključna cena
1.	kombi TAM 75 T 5 F	1	24.800 din
2.	kombi IMV — 1600	1	14.900 din
3.	rušenje zgradbe Trdnjava		4.000 din
4.	prikolica ADRIA 450	1	21.500 din
5.	prikolica ADRIA 380	4	27.500 din (kom.)
6.	varilni agregat	5	700 din (kom.)
7.	stružnica R 100	1	96.424,20 din
8.	stružnica VS 51	1	6.763,60 din
9.	stružnica PA 45	1	3.941,10 din

Odprodajo se tudi elektromotorji, varilni transformatorji, zračni vrtni in brusilni stroji in druga oprema ter drobni inventar po seznamu, ki je na oglašni deski v podjetju ITAS Kočevje. Javna licitacija bo v soboto, 14. 7. 1990, ob 10. uri na sedežu podjetja, Reška c. 13, Kočevje. Predmeti licitacije so po obratih. Ogled je možen na dan licitacije od 8. — 10. ure. Udeleženci morajo pred začetkom licitacije plačati varščino v višini 10% od izključne cene (ček ali gotovina). Predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastilo. Prodaja bo po načelu videno — kupljeno. Prometni davek plača kupec. Blago se prevzame šele po dokazu plačila.

Komisija za delovna razmerja pri Gimnaziji Novo mesto, Cesta herojev 5, 68000 Novo mesto,

razpisuje prosta dela in naloge:

— učitelja nemškega in angleškega jezika za določen čas, s polno učno obveznostjo

Pogoji: — profesor ustreznih smeri.

Kandidati naj oddajo pisne prijave in dokazila o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA NOVO MESTO Ragovska ulica 18 68000 NOVO MESTO Razpisna komisija

vabi k sodelovanju 2 delavca, ki želita uveljaviti svoje izkušnje in znanja pri PEDAGOŠKEM VODENJU VZGOJNO-VARSTVENEGA DELA 1. 9. 1990 bo novo izbranim pedagoškim vodjem pričel štiriletni mandat. Če izpolnjujete kriterije 73., 74., 75., 76. in 77. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, priložite prijavi za navedena delovna mesta potrdilo o izobrazbi in vaš program dela! Vašo ponudbo pričakujemo v 10 dneh po dnevu objave.

KNJIGOVODSKI CENTER p. o. ČRNOMELJ, KOLODVORSKA CESTA 34 RACUNOVODSKE, RACUNALNIŠKE STORITVE

Zbor delavcev Knjigovodskega centra Črnomelj

razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. direktorja podjetja, 2. računovodja za gospodarstvo.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in določili veljavnih splošnih aktov, izpolnjevati še naslednje pogoje:

pod 1: da imajo visoko oz. višjo izobrazbo ekonomske smeri s 3 oz. 5 leti delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih področjih; pod 2: da imajo višjo oz. srednjo izobrazbo ekonomske smeri s 3 oz. 5 leti delovnih izkušenj z računovodskimi posli.

Za opravljanje razpisanih del in nalog bodo delavci imenovani za dobo 4-ih let.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »ZA RAZPISNO KOMISIJO« v 8 dneh po objavi na naslov:

KNJIGOVODSKI CENTER ČRNOMELJ, Kolodvorska c. 34, ČRNOMELJ.

METER	IZOBRAZENOST	PARAŠKA UNIVERZA	SEV	AVTOR J. UDRI	TRENE	RISTO SAVIN	STREŽNIK	FR. KNAŽEVNIK ZOLA	SNOV V PUNASTEM STANJU
				NERODA					
PRAČE CLOVEŠTVA				IZOLACIJA					
TRTNI HROŠČ				STAROPER					
TROPSKI HRST				HIDROELEKTRARNA NA DRAVI					
ZO				PREDPIS					
									DL
DL	PRESTOLNICA SENEGALA	DEL TERME	VMEŠNA STENA OTOK V SPORADH	GLAS SPOŠNA SMER			STUJENEC	DIŠČE MAZLO	FILOZOF IN PSIHOLOG TRISTENJAK
ZASTOPNIK				GORSKI VRH OTOK V TROMOR ARHPELAGU TUAMOTU					
PRESTOLNICA GRČE				MUSLIMANSKI POST AM. M. ME					
VARNOŠTNA ZAPORA ZARADNALEZLJIVH BOLEZNI							ORDELANA ZEMLJA OB HSI		
VULKAN NA OTOKU MINDANAO			DENARNI GRAZ BLAGOVNE VREDNOSTI			KOPALISCE PRI BENEKRAH			
ETIOPSKI KNEZ			LEVI PRITOK PADA			JEZ			

ŠITEV 24. KRIŽANKE

avilna rešitev 24. nagradne križanke, brano po vodoravnih vrstah, MSTA, AGAR, ATENAGORA, JALEN, ŠLEVA, OKA, ZAJUBA, KAL, ATAR, SRAM, HRAM, PEDANT, VH, ONA, ALIA RAMIZ, KATEDER, ANA, ANIMATO, BERAČ.

MISLI

Orala je kralj brez kra-

I. CANKAR
rčava pa laže v vseh
dobrega in zla; in naj
govori ne vem kaj, laže
in naj ima ne vem kaj, vse
akradla.

F. NIETZSCHE
žniva usta umore dušo.
Biblija

alostnih časov ni, samo
je so žalostni.

R. ROLLAND

Rockerske podeželske idile

gati britanski zvezdniki kupujejo drage podeželske dvorce in se vživljajo v življenje angleskega podeželskega plemstva

ngleško plemstvo in podeželski
ci so zapisani v zavest Angležev kot
vrednega, pa naj se Otočan rodi v
tudi družini ali pa v kletnem stav-
nju katerega od industrijskih pred-
ji. Temu se ne morejo odreči tudi
zvezdniki, pa čeprav so pred več
svojih pesmih zametali bogat-
in »prašičje življenje«
dov. Nepoznavalca bi vsekakor
metilo, da je med lastniki velikih in
podeželskih dvorcev kar naen-
koliko nekdanjih jernih rockerjev
in imen pop glasbe. A se ni do-
Pravni prvi, da so se življenje in besede

srednik pri prodaji nepremičnin
Wardell, ki je prodal že kar
podeželskih dvorcev omenjenim
em, je za revijo Newsweek pove-
Ti ljudje so najprej Angleži in šele
sti zopet zvezde. Misel o življenju na
je zakopana v duši Angleža, in ko
obogati, se preseli na deželo.
podeželski dvorci so postali zanimivi
stike zvezde pop glasbe že v šeste-
letih. Tom Jones in Engelbert
perdinck sta si prva kupila pode-
dvorce. Njima pa so kasneje sledi-
drugi. Posel je postal očito za-
vi, saj so nastale posebne posredo-
ce za nakup in prodajo podeželskih
dov. Ena od njih, agencija Pereds,
od leta 1976, ko je bila ustanov-
ukvarja izključno s prodajo in
pom podeželskih dvorcev za zvezd-
gasbenega in igalskega neba.
mi je misel, da na ta način ohran-
stavbe, pravi Perry Press, vodja
stanovitelj agencije Pereds. »Pre-
nejo jih bogati, mladi in energični
e.«
endar vse ni steklo gladko. Govori-
orgijah, skrivnih obredih, drogah in
em, kar ljudska domišljija bolj ali
upravičeno povezuje z življenjem
ih zvezdnikov in v zvezdnici, so sprva
nale prodajo. No, ob pravem denar-
stvari le stekle. In nekaterim čla-
Beatlov, Rolling Stonesov, Led

V tem podeželskem dvorcu živi nekdanji član Beatlov George Harrison.

Prej ali slej so jih prisiljene oddajati ali celo prodati. Pri tem pa se obrnejo veliki denarci. Cena podeželskemu dvorcu, odvisno seveda od njegove velikosti in opremljenosti, se vrti vse od 800.000 do 10 milijonov britanskih funtov, to je od 16 do 205 milijonov konvertibilnih dinarjev. Večina cen se vrti okrog 40 milijonov dinarjev za srednje veliko domovanje, ki obsega kakih 8 spalnic, 4 sprejemnice, sobe za služinčad, toaletne in druge prostore, teniško igrišče in morda še plavalni bazen.

To nikakor ni malo denarja. Vendar s samim nakupom velikih stroškov ni konec. Vsako leto je treba odšteti še lep kupček denarja za redno vzdrževanje. Vzdrževanje manjšega dvorca, ki je pri nakupu vreden kakih 30 milijonov dinarjev, stane lastnika vsako leto še dodatnih 820.000 din. »To je ena od tistih

reči, za katere velja: če sprašuješ, koliko stane, potem si je že ne moreš privoščiti,«
pojasnjuje vodja agencije Pereds.

Večina novopečenega rockovskega in igalskega »podeželskega plemstva«
se je osredotočilo v pokrajini Home Counties blizu Londona. V velikem in živopisnem dvorcu Friar Park živi George Harrison, Pete Townshend živi v Tennysonovi hiši, blizu domujejo tudi John Entwistle, Chris Rea, Elton John in številni člani bendov Bad Company in Deep Purple. Ansambel Genesis si je za svoje središče izbral staro farmo v Chiddingfoldu, Eric Clapton in Phil Collins domujeta v West Sussexu, Paul McCartney pa v vasi Peasmarsh. To je le nekaj najbolj znanih imen.

Nova gospoda tako uživa podeželski mir in se ravna po starih običajih podeželskega plemstva, vsaj kar se zabave in pregajanja dolgčasa tiče. Igrajo kriket, ribarijo, hodijo na lov, igrajo polo, se zbirajo na skupnih srečanjih in poslušajo glasbo, občasno pa se posvečajo tudi vrtnarjenju, kot Harrison, ki si je svoj vrt omislil v slogu arhitekta Iniga Jonesa iz 17. stoletja. Njihovi otroci se ne tiščijo v klopih navadnih šol, kot so jih drgnili njihovi očeti, ko so bili mladi in polni zaničevanja plemstva in zasebnih šol, pač pa obiskujejo prav te drage in slavne zasebne šole. Skratka, od nekdanjih družbenih upornikov ni ostalo skoraj nič, morda le kakšna uporniška misel, skrita v besedilu zljajanih popevk.

Rodil se je nov srednji sloj bogatašev, ki mu nekateri zelo posrečeno pravijo rokrokacija. Zvezdniki so se pač tako odločili živeti. In to ni težko. Vse, kar potrebuješ, ni ljubezen, kot so prepevali v znani popevki All you need is love, temveč kup denarja.

Kava in spočetje

Veliko kave manjša možnost oploditve

Čez kavo je bilo že toliko slabega povedanega, da bi se morali pravzaprav čuditi, če kdo sploh še popije skodelico tega poživila. A kaže, da je tisto, kar kava svojim ljubiteljem nudi, močnejše od strahov, ki se spletajo okoli nje. Zapišimo torej še eno od nevarnosti, ki jih redno uživanje prave kave prinaša.

Zdravstvena študija, ki je raziskovala vpliv nekaterih poživil na človekov organizem, je pokazala, da redno uživanje kave lahko vpliva na sposobnost zanositve. Več ko ženska, ki želi zanositi, popije kave, manjša je njena možnost, da bo spočela novega potomca, v primerjavi z žensko, ki kave ne uživa. Pri ljubiteljih črnega napitka se možnost zanositve razpolovi. Pri velikih oboževalkah kave pa je še slabše. Možnost spočetja se začne zmanjševati že pri užitih rednih dveh skodelicah kave na dan.

Strokovnjaki sicer pravijo, da študija ni bila dovolj obsežna in temeljita, da bi znanstveno verodostojno podprla zvezo med kafeinom in neplodnostjo, kljub temu pa svetujejo, da ne bo odveč, če ženske, ki načrtujejo naraščaj, zmanjšajo običajno dnevno količino kave.

Še tak lisjak kupi ženo kot mačka v žaklju.

F. NIETZSCHE

Rekord je padel

Po 38 letih izboljšan rekord — Prek Atlantika

Trofeja Hales, ki jo predstavlja 18 kilogramov težki globus iz čiste srebro, je že od leta 1952 v ameriškem pomorskem muzeju v Kings Pointu v zvezni državi New York. Vse pa kaže, da bo ta dragocena trofeja po več desetletjih morala s polic muzeja, pa naj se Američani še tako zgražajo in protestirajo.

Srebrni globus namreč podeljujejo tisti preokeanski ladji, ki ji uspe najhitreje prepluti Atlantik. Leta 1952 je preokeaniki S. S. United States uspelo, da je 4505 kilometrov dolgo pot prek Atlantika preplula v rekordnem času: 3 dnevi, 10 urah in 40 minutah. Rekord je ostal vse do pred kratkim, ko je končno padel. Največji katamaran na svetu, 74 metrov dolgo dvotrupno plovilo Hoverspeed Great Britain, je Atlantik preplulo 2 uri in 46 minut hitreje od dosedanjega rekorda. Srebrni globus je torej pripadel Hoverspeedu.

Američani ostro protestirajo zoper odvzem trofeje. Pravijo, da katamaran ni prava preokeanska ladja, saj je bil narejen z namenom, da vozi potnike le preko Kanala. »To je tako, kot bi se Wimbledon pokal dali zmagovalcu v namiznem tenisu,«
je slišati jezne in duhovite glasove, ki pa najbrž ne bodo obdržali srebrnega globusa v vitrinah ameriškega muzeja. Selil se bo prek Atlantika.

Krpanje nevarnih lukenj

Mednarodna prizadevanja za varovanje ozonskega plašča rojevajo uspehe — Za varstvo vsega živega

V Londonu so predstavniki 92 razvitih in nerazvitih držav, ki so se udeležili posebne konference Združenih narodov, sprejeli pomemben mednarodni sporazum, ki za moniterskim protokolom iz leta 1987 pomeni novo prelomnico v varovanju ozonskega plašča v zemeljskem ozračju. Londonski sporazum določa, da se bo svetovna proizvodnja klorofluoroglikov do leta 1995 zmanjšala za polovico, nato do leta 1997 za 85 odstotkov in do leta 2000 naj bi to nevarno snov povsem prenehali proizvajati. S tem naj bi preprečili uničevanje ozonske plasti.

Zakaj taka skrb mednarodne javnosti za ozonski plašč?

Pomen te plasti v stratosferi je namreč za življenje na Zemlji enkraten: ščiti živa bitja pred škodljivim ultra vijoličastim sevanjem, ker preprečuje, da bi prevelika količina škodljivih žarkov prodrla do površja. Izpostavljenost ultra vijoličastemu sevanju sproža vrsto poškodb v živih organizmih. Če bi na površje Zemlje stalno prodiralo močnejše ultra vijoličasto sevanje, bi se z vsemi oblikami življenja dogodile velike spremembe, za človeštvo pa bi bile skrajno usodne.

Prej takšno nevarnostjo smo se dejansko znašli. Satelitski posnetki so pred leti razkrili zelo neprijetno dejstvo, da se ozonska plast nevarno tanjša, na nekaterih mestih pa da občasno zazevajo v njih celo ogromne luknje. Znanstveniki so kaj kmalu našli krivca. To so klorofluoroglikji (CFC), ki se uporabljajo v hladilnikih in klimatskih napravah, v pršilih (sprejih), za proizvodnjo penaste gume in polistirenske embalaže ter za čiščenje računalniških čipov. Proizvodnja in uporaba snovi je ogromna, iz razvitih držav pa se širi tudi v svet v razvoju, ki pač sledi razvitim in pobira od njih tudi slabo.

Da bi lahko proizvodnjo nevarne snovi kar se da omejili in jo sčasoma

odpravili, je bilo potrebno mednarodno dogovarjanje. Steklo je mukoma in težavami, a sila kola lomi. Interes za nadaljnjo uporabo CFC je namreč zelo velik, posebno v državah, ki stopajo na pot razvoja ter višjega življenjskega standarda. Proizvodnja in uporaba hladilnikov močno narašča, to pa pomeni večje onesnaževanje in uničevanje ozonskega plašča. Zato države, kot sta Kitajska in Indija, zahtevajo, da jim razviti svet denarno pomaga pri nakupu tehnologije za proizvodnjo snovi, ki lahko nadomestijo CFC. V ta namen so v Londonu ustanovili poseben sklad v višini 240 milijonov dolarjev, iz katerega bodo prejemale pomoč nerazvite države in države v razvoju.

Jugoslavija Londonskega sporazuma še ni podpisala. Slišali pa smo že nekaj spodbudnih novic od naših velikih proizvajalcev hladilnikov, da uvajajo v proizvodnjo spremenljiveje nadomestne snovi namesto zloglasnega CFC.

MINI ZANIMIVOST:

AMAZONSKI PRAGOZD IZGINJA

Satelitski posnetki, ki so jih naredili nad obširnimi ozemljem poročja Amazonke, so potrdili pesimistične ocene strokovnjakov. Zelena pljuča sveta, kot pravijo širsim amazonskim pragozdovom, se še naprej krčijo. Uničenih je že 8 odstotkov gozdnih površin. Vsako leto se izkrci kakih 46.000 kvadratnih kilometrov gozdov. Ogromne poseke in požganine so odkrili tudi na območjih, ki so bila pred dvema letoma še nedotaknjena.

Koristni vampirji

Nova zdravila za ljudi iz njihove sline?

V Srednji in Južni Ameriki žive netopirji, ki jim zaradi njihove navade, da se hranijo s krvjo toplokrvnih živali, pravijo vampirji. V žival gostiteljico zagrizejo drobno ranico, spustijo vanjo svojo slino, nato pa liježo kri iz ranice. Hranjenje lahko traja tudi do 20 minut. V tem času bi se v normalnih razmerah ranica kaj hitro zaprla s strjeno krvjo. Vendar ima vampir v svoji slini posebne encime, ki to preprečujejo. Prav ta posebnost je pritegnila pozornost raziskovalcev; takšne encime bi se namreč dalo uporabiti v boju proti srčnim boleznim pri ljudeh.

Večino srčnih obolenj povzročijo zamaški, ki se tvorijo v krvnih žilah in preprečujejo normalen pretok krvi. Medicina najhujše oblike zamašitev rešuje kirurški o, v novejšem času pa je že tudi razvila nekaj zdravil, ki delujejo na osnovi encimov za razkrajanje krvnih strdkov. Med najbolj obetavnimi je plazminogeni aktivator, ki v nekaj minutah razgradi fibrine, poglavito snov strdkov. Vendar ima to slabo lastnost, da razgrajuje tudi fibrinogen in tako za dlje časa onemogoči tvorbo novih strdkov. Človek bi po uporabi zdravila zaradi manjše rane lahko izkrvavel.

Biokemik Stephen Gardell meni, da to slabost lahko odpravi encim iz netopirjeve sline, ki ima to lastnost, da povzroči delovanje, ko se razgrubi, ne prizade ne nadaljnje sposobnosti tvorjenj potrebnih strdkov.

Ana:

NOVI DOM

4

»Lepa je, prav tako kot v pravljici,«
sem ugotovila in stekla k mami in vrt.

»Mamica, ali si ugotovila, da je naša hišica prav takšna kot tista v pravljici,«
sem jo hotela razveseliti.

»Da, prav takšna, samo ta je velika, draga, težko sva jo dogradila. Oh, ko bi se lahko vsaj kmalu vselili, da bi urejala en dom! Tako pa imam najprej tukaj veliko čiščenja in popraviljanja, potem pa še v stanovanju,«
je utrujeno potožila.

»Saj se bomo kmalu selili, saj je hiša zgrajena.«
»Da, hiša je zgrajena, a prostori so prazni. V stanovanju je malo pohištva pa še to je načela vlaga. Novo je drago, vse sva vložila v gradnjo,«
je bila spet zaskrbljena.

Zdaj sem resnično postala jezna na hišo. Ves čas gradnje sva morala biti sama, koliko otroških želja je ostalo neizpolnjenih, zdaj pa se še preseliti ne moremo, ker ni denarja za pohištvo. Čuden je ta svet. Delaš, da nekaj imaš, pa spet nič nimaš.

Blžji so bili dnevi selitvi, daljši so se mi zdeli. In stanovanje, kjer smo samo še jedli in spali, se mi je zdelo tuje in hladno. Le mamica mu je še

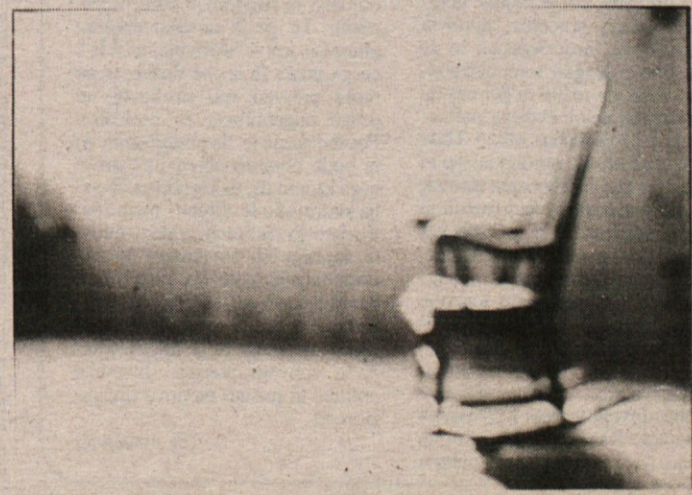
vedno posvečala vso skrb in nego. Prišel je čas selitve. Ta tako težko pričakovani dan. Praznili smo stanovanje in urejali prostore v novi hiši. Ni bilo veliko opreme, a v hiši se mi je zdelo lepša, okusnejša razporejena. Dve sobi, kuhinja, kopalnica. O, koliko prostora! Beline in svežino teh prostorov bi najrajši objela, pa čeprav sem bila tolikokrat žalostna zaradi hiše. Jezna na očka in mamico, ne nanju, na hišo, ki nama ju je vzela, kadar bi se

najrajši igrala z njima. A odšla sta k hiši, ker ju je potrebovala bolj kakor midva z bratcem.

»Nocoj bomo prvič spali v novi hiši. Imejte lepe sanje, da vam bo tukaj vedno lepo,«
se je pošalil očka.

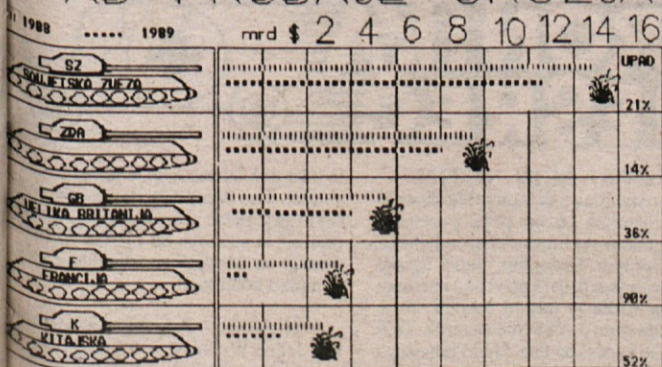
»Vedno bo lepo le, če bo vsak od nas skrbel za red in pospravljati svoje stvari,«
je bila prepričana mamica.

Bila sem neskončno srečna, saj je hišica iz pravljice resnično postala naš novi dom.

svet v številkah

UPAD PRODAJE OROŽJA

Trgovci s smrtjo, kot pravijo prodajalcem najrazličnejšega orožja, so lani zabeležili občuten padec v svojem poslu. Kot so izračunali, je predvsem močno upadel izvoz orožja v države Tretjega sveta. Konec vojne med Iranom in Irakom, hudi dolgovi in revščina, ki peste Tretji svet, morda tudi kanec pameti, vse to je zmanjšalo prodajo orožja za 24 odstotkov v primerjavi z letom dni poprej. Graf tedna kaže nekaj velikih izvoznikov orožja, njihov izvoz v milijardah dolarjev za leti 1988 in 1989 ter v zadnjem stolpcu še odstotek upada prodaje.

OB AVTORADIO — Med 2. in 4. julijem je nekdo v skupnih garažah na novo-
meški Cesti herojev stopil v odklenjen
osebni avtomobil 28-letne Zdenke Pav-
kovič in zmaknil avtoradio, vreden okoli
600 din.

OB AKUMULATOR — Neznani storilec je med 1. in 3. julijem na šentjernej-
skem živalskem sejmišču zmaknil s tam
parkiranega delovnega stroja akumulator,
vreden tri tisočake. Lastnik stroja je Anton
Šiško z Lešnice.

IZGINILA LESENA BRUNA — Tat-
jana Potočar iz Straže, ki ima v Prečni tra-
govino z gradbenim materialom, je bila
pred dnevi ob domala 16 kubikov lesenih
brun za obijanje brunaric. Lesnina je bila
vredna preko 5.400 din, zmikavta pa še
iščejo.

IZ GOSTILNE PEŠ — 38-letni Bran-
ko Kobetič z Dolnje Suhorje se je 5. ju-
lija okoli 21. ure pripeljal do gostilne Bal-
kovec v Malem Nerajcu na kolesu z
motorjem. Toda brizganeč ga je drago
stal; ko je stopil iz gostilne, vozilca namreč
ni bilo več. Kobetič je najmanj ob 10
tisočakov.

VLOM V AVTO — Med 3. in 5. ju-
lijem je nekdo v skupnih garažah na novo-
meški Cesti herojev vlomil v osebni avto
Angele Dragan in odnesel akumulator,
vreden 1.000 din. Predrznih ni znan.

SMRT MED PREHITEVANJEM

MOKRICE — 52-letni Mihajlo Lazič
iz Zagreba se je 4. julija ob 14.20 peljal z
osebim avtomobilom od Ljubljane proti
Zagrebu. Vozil je v koloni vozil in pri
Mokricah pričel prehitevati osebni avto.
Ko je bil na levi strani ceste, je nasproti s
tovornjakom pripeljal 27-letni Stojan Bar-
tolj z Velike Loke pri Trebnjem. Bartolj je
sicer zaviral, vendar silovitega čelnega trč-
enja ni mogel preprečiti. Mihajlo Lazič je
bil mrtev na mestu nesreče.

B. BUDJA

POLITIKA IN KRIMINAL

Nemara se bo komu, ki danes bere in posluša to in ono o uspehih uslužbencev organov za
notranje zadeve v Sloveniji, zdelo čudno, če mu hkrati nekdo zatrjuje, kako so slovenska
kriminalistika, inspeksijske službe in pravosodje v veliki krizi. Toda prav to trditve je bilo
zadnja leta večkrat slišati in tisti, ki se na to področje nekolikaj bolj poznajo, ji pritegujejo.
Veliko izkušenj in dejstev govori takšni trditvi v prid, v pričujočih zapisih jih bomo predstavili
nekaj, zavedajoč se seveda, da je z njimi moč tudi polemizirati. Pri zbiranju spoznanj o krizi
slovenske kriminalistike, inspeksijskih služb in pravosodja so bile avtorji teh zapisov v veli-
ko oporo izkušnje upokojenega uslužbenca RSNZ Milana Laha, ki je desetletja svojega
službovanja posvetil boju proti kriminalu.

OBSOJENI NA ŽIVOTARJENJE

In kako je s tem drugod? Naš so-
govornik Milan Lah se spominja
nekaterih večjih kriminalističnih
obravnav z mednarodnim obelež-
jem; povsod po zahodni Evropi so
bili njihovi sogovorniki tožilci, kri-
minalisti in tuji policisti so bili le
servis za izvrševanje tožilčevih na-
vodil. Nehote se ob tem v spomin
prikažejo nekateri v zadnjem času
odmevni kazenski procesi v Slove-
niji in tudi na Dolenjskem. Pustimo
vzmet razmišljanje, kaj so ali česa
niso obdolženci zakrivali, bistvo teh
procesov je, da so bili zamotani in
predvsem politično odmevni. To pa
seveda pomeni, da bi morala pri-
stopna tožilstva že v predhodnem
postopku organe za notranje zadeve
usmeriti, predvsem pa jim prižgati
bodisi zeleno bodisi rdečo luč za
ukrepanje. Bržkone bi tako odpadli
vsi kasnejši zapleti, tudi novinarske
gonje zoper organe za notranje za-
deve v takem obsegu zanesljivo ne
bi bilo; in ne nazadnje bi tudi skupš-
činski delegati in člani raznih komi-
sij lahko porabili svoj čas za korist-
nejša opravila, kot je iskanje dom-
nevnih ozadij procesov, njihovih
nepravilnosti, nedoslednosti in še
česa. Eno z drugim torej neizpod-
bitno kaže, da tožilstva pri nas ne
opravljajo v celoti svojega poslan-
stva, kot jim ga nalaga zakon. Toda
ne po svoji krivdi, zakonodajalci in
okolja, v katerih delajo, jim niso za-
gotovili materialnih, kadrovskih in
drugih možnosti, da bi tožilstva na-
posled lahko postala operativni or-
gan. Kajti če bi naša tožilstva de-
lovala tako, kot počenjajo tovrstne
službe drugod, bi bila hkrati vzpo-
stavljena določena pravosodna kon-
trolla nad delom organov za notran-
nje zadeve prav v tistem začetnem,
najbolj občutljivem delu kazenskega
postopka. Razgovori in izkušnje
kažejo, da si kriminalisti in njihovi

Avtobusna postaja pred sodniki

Simbolične kazni za GIP Pionir in odgovorno osebo — Brez dovoljenja in projek-
ta — Stanje vendarle sanirano in izdano uporabno dovoljenje

NOVO MESTO — O novomeški avtobusni postaji je bilo potrošenih že nič koli-
ko besed, predvsem na račun nezakonitosti pri njeni gradnji, slabo in nekvolitno
opravljenih del in še česa. Nepravilnosti je bilo toliko, da so novomeški gradbeni
inšpektorji celo podali ovadbo javnemu tožilcu, ta pa je po opravljeni preiskavi pre-
dal sodišču obtožni predlog zoper novomeško GIP Pionir in Roberta Zupančiča,
vodjo del na avtobusni postaji, ki je sicer v Pionirju zaposlen kot vodja operative.

Vsa zadeva se je minule dni znašla
pred novomeškimi sodniki, zato zgod-
bo obnovimo le na kratko. Temeljni
javni tožilec je namreč obtožil Pionirja,
da je avtobusno postajo gradil brez
gradbenega dovoljenja za ureditev bre-
zin, prav tako pa, da del ni izvajal po
projektu. Po lanskem 15. septembru, ko
so postajo pričeli graditi, Pionir ni imel
v rokah projekta za gradnjo prve faze
čelnega paviljona in nadstrešnice na pe-
ronu ter priključnega kablovoda od
transformatorske postaje na stadionu
do nove trafostojnice. Te in še nekaj
drugih napak je odkril tehnični pregled,
opravljen letošnjega 26. in 27. februar-
ja. Ugotovljeno je bilo med drugim, da
je Pionir dobil lokacijsko dovoljenje
lanskega 30. junija, gradbeno pa 15.
septembra, vendar slednje ni vsebovalo
dovoljenja za vsa potrebna gradbena de-
la, saj sta bili 18. decembra lani in 12.
februarja letos izdani še dve dopolnilni
gradbeni dovoljenja.

ZAPELJALA V LEVO

KRŠKO — 8. julija ob 14.50 se je 17-
letna Irena H. iz Kremena peljala na kolesu
z motorjem, na katerem je sedela tudi
sopotnica, po lokalni cesti med Kreme-
nom in Anovcem pri Krškem. Med vož-
njo po klancu navzdol je nenadoma zape-
ljala v levo in trčila v nasproti vozeči
osebni avtomobil 26-letnega Antona Lis-
ca iz Mrtvici pri Brežicah. Dekle se je v ne-
sreči hujše raniilo in se zdravi v brežiški
bolnišnici.

VLOMILEC ŽE ZA ZAPAH!

NOVO MESTO — Tik pred zak-
ljučkom redakcije smo iz novo-
meške UNZ prejeli novico, da so
njihovi uslužbenci minuli petek, 6.
julija, prijeli 28-letnega Jožeta B. iz
Gabrja. Mladenec, stari znanec mi-
ličnikov in sodnikov, je utemeljeno
osumljen večjega števila kaznivih
dejanj, med 3. in 6. julijem je v okoli-
ci Gabrja in Hrušice zakrivil kar
15 tatvin. Kot smo že zapisali, je in
vikendov iz zidanic jemal predvsem
hrano in pijačo.

načrti takšne kontrole želijo.

Številni podatki, spoznanja in
ugotovitve iz dosedanjih zapisov
več kot zgovorno kažejo, da je slo-
venska kriminalistična služba v
globoki krizi, obsojena na bedno
životarjenje. Sedanja organiziranost
ji ne dopušča niti tega, da bi se koli-
kor toliko uspešno kosala z vse bolj
zapletenimi oblikami kriminala. Da
bo mera polna, je kriminalistika
pred kratkim doživela novo stro-
kovno ponizanje, v veljavno je na-
mreč stopila določba, ki odreja, ka-
tera kaznivih dejanj naj obravnava
milica in za katera so pristojne kri-
minalistične službe. To pomeni
vnovnično prelaganje odgovornosti
za enih na druga razmena, krivci bodo
vsi in nobeden.

Statistično in formalno lahko
kriminalistiko danes delimo na laho
in težko, prostorsko jo lahko de-
limo vse do krajevnih skupnosti in
varnostnih okolišev, ki jih nadzira
milica, toda praksa, dogajanja in
izkušnje govore, da je potrebno
kriminalistiko v Sloveniji obravna-
vati celovito z vsemi pojavnimi
oblikami, da je potrebno dogajanja
dnevno spremljati, jih ocenjevati ter
odločati in reagirati v pravem tre-
nutku. To pa je za tako majhno
območje, kot je Slovenija, moč le z
enega mesta in iz ene službe, ta pa
mora prevzeti vso strokovno in
drugo odgovornost za posledice.
Povsem jasno je, da postaje milica so-
in bodo obravnavale največ drobn-
nega kriminala, za kaj takega jih ve-
lja kadrovske še okrepiti, razmišlja-
ti celo o specializaciji, toda strokov-
no morajo biti povezane z enotno
kriminalistično službo. V tej je tudi
danes nekaj ljudi, ki bi jo znali po-
peljati iz sedanjih zagat in krize, po-
gost za kaj takega pa je: docela odre-
či se vplivom prejšnje slovenske
politike in pristati na novo organi-
ziranost.

(Se nadaljuje)

Pionirjevci so se na obravnavi izgo-
varjali med drugim tudi na to, da po
projektu enostavno ni bilo moč delati,
kajti občina je odkupila premalo zem-
ljišča (!). Kot je kasneje v zagovoru po-
jasnil Zvone Bečaj, pomočnik sekretar-
ja za urbanizem in varstvo okolja
skupščine občine Novo mesto, je ob-
čina šele naknadno od lastnikov odkupila
še nekaj zemljišč. Sicer pa je pomočnik
sekretarja priznal, da je med gradnjo
prihajalo do manjših napak, predvsem
pa, da je sekretariat postopoma izdajal
gradbena dovoljenja. Tako je bilo do-

Po nesreči v Krakovskem gozdu. (Foto: UNZ Novo mesto)

Slovenija Moja dežela.

PO DOLENJSKI DEZELI

- Nepridiprav, ki je minule dni v-
lomil v zidnico Domžalčana Mirka
Sitara na Lipniku, bo nekaj časa
oskrbljen z gorivom. Iz kleti v zidnici
je namreč zmaknil kar okoli 120 li-
trov pristne domače šmarnice. Bojda
je sposobna poganjati tudi traktor.
- Tudi če so pri hiši cement, pe-
sek, mešalec, lopate in delavci ni re-
čeno, da bosta betoniranje ali zidava
uspela. Izkušnja te vrste si je pred
dnevi pridobil 28-letni Martin Pekolj
iz Dobrave pri Trebnjem. Mešalec se
enostavno ni hotel zavrteti, ker je pač
nekdo neznanega dne z njega odvil in
odnesel elektromotor, vreden vsaj tri
tisočake.
- Kdor potrebuje sedež ali stole,
naj jedrno pohiti na Dvor. Tam imajo
nezavarovano skladišče Novolesove-
ga obrata, iz katerega je pred dnevi iz-
ginilo šest sedežev in prav toliko
ogrodij za stole.
- 21-letna Branka Cvetovc, de-
lavka vinjskega Novoteksa, je pred
dnevi ob 14. uri v garderobno omari-
co zaklenila torbico s tremi tisočaki.
Ob koncu šišta je zgrožena ugotovila,
da ima v torbici vsega še 1.200 dinar-
jev. Nekdo je pač vzel, kolikor je po-
treboval. Neke vrste tatinska poš-
tenost pač.

UMRL MED PREVOZOM V BOLNIŠNICO

JEZERO — 4. julija ob 12.50 je turški
državljan Vedat Dulger peljal osebni
avtomobil od Zagreba proti Ljubljani. Med
vožnjo proti Jezeru so pričela vozila pred
njim zmanjševati hitrost, Dulgerju pa to
zaradi prevelike hitrosti ni uspelo. Med
zaviranjem ga je namreč pričelo zanašati,
zdrsnil je na levo, kjer se je vozilo večkrat
prevrnilo po nasipu. Sopotnik 34-letni
Senol Yizici je hudim poškodbam podle-
gel med prevozom v novomeško bol-
nišnico.

Serije vlovov po Gabrju in okolici

Oškodovanih 12 lastnikov

GABRJE, HRUŠICA — Le kratko za-
tišje je trajalo od zadnjih vlovov po Gab-
rju in okolici, kajti prejšnji teden se je to-
vrstna serija ponovila. Tako je bil Novo-
meščan Franc Jenič, ki ima zidnico na
Gomilah pri Gabrju, oškodovan za 5 tiso-
čakov, Ljubljancin Slavko Gazvoda, No-
vomeščan Slavko Luzar, Jože Marentič iz
Ljubljanske Šiške, ki imajo zidance v Ga-
brju, pa so bili z vlomi vsaj ob 8 tisočakov.
Nepridiprav je odnašal predvsem hrano in
pijačo, enako kot v zidnicah v Gabrski
gori, ki so last Ljubljancina Petra Jorda-
na, Vinka Rukšeta iz Gabrja in Iva Kuljaja
iz Ljubljane.

Dobrobo serijo vlovov je neznan storilec
ponovil v Hrušici pri Stopičah. Novo-
meščani Martin Grahek, Ivan Zakrajšek,
Jožef Črnič in Ivanka Knafelec ter Danijel
Mikec z Malega Slatnika so oškodovani
skupno za 13.500,00 din. Tudi v teh zida-
nicah je vlomilec jemal zgolj hrano in
pijačo.

polnilno gradbeno dovoljenje za kablo-
vod izdano šele letošnjega aprila. Po be-
sedah Zvoneta Bečaja pa je stanje sedaj
vendarle sanirano, tudi tehnični pregled
je bil v redu opravljen, za postajo pa je
bilo izdano tudi uporabno dovoljenje.

Ne glede na očitno kolikor toliko
srečen razplet mučne zgodbe sodišče
mimo nepravilnosti in nezakonitosti ni
moglo. Za očitane prestopke je Pionirju
izreklo enotno kazen plačila 1.800 din,
Robertu Zupančiču pa 100 din. Tak je
pač zakon o gradnji objektov, ki pred-
videva za en prestopok kazen od 50 do
tisoč dinarjev za pravno osebo, za od-
govorno pa od 7,50 do 50,00 din. Sod-
ba še ni pravno močna, malo pa je ver-
jetno, da se bo kdo nanjo pritožil.
Stroški bi bili večji od kazni.

B. BUDJA

V polletju triindvajset mrtvih

Dolenjska magistrala ni uresničila grozljivih napovedi z začetka leta — Do 30.
junija 23 mrtvih in 88 ranjenih — Največ v škarje

NOVO MESTO — Prvi tedni in meseci letošnjega leta so dolenjski magistralni
cesti med Ljubljano in Zagrebom napovedovali rekordno krvavo bero. Na srečo je
pri napovedih zaenkrat tudi ostalo, po besedah Iztoka Likarja, komandirja promet-
ne postaje milice, ki skrbi za varnost na delu ceste med Bičem in Bregano, je do 30.
junija na teh kilometrih »dolenjke« izgubilo življenje 23 oseb, lani v enakem obdobju
pa 26.

Zanimivo ob tem je nekaj drugega.
Čeprav je bilo smrtnih žrtev letos nekaj
manj, je bilo v prvem polletju promet-
nih nezgod s smrtnim izidom petnajst,
lani pa vsega 12. To pomeni, da sta lani
ob takih trkih v eni nezgodi izgubili živ-
ljenje poprečno več kot dve osebi, letos
le statistično, seveda — ena in pol. Sicer
pa je bilo hujše poškodbanih v letošnjih
šestih mesecih še 52 oseb (lani 56), laže
pa 36 (lani 50). Vzroki najhujših trčenj
ostajajo enaki: na prvem mestu najde-
mo prehitevanje v škarje, nato pa utru-
jenost in z njo povezano vožnjo po levi
strani ceste. In še nečesa ne gre prezreti:
najbolj črn in nevaren odsek dolenjske
magistrale je že vrsto let med Trebnjem
in Mačkovcem (to so potrdili tudi le-
tošnji meseci), takoj za njim pa del med
Čatežem in Mokricami. To spoznanje si
kaže dobro zapomniti.

»Vzrokov temu ni težko najti,« pravi
Iztok Likar. »Med Trebnjem in Novim
mestom je cesta izredno slaba, ima ne-

kaj klancev, prihaja do kolon in zasto-
jev in prenekatemu vozniku popustijo
živci. Očitno je, da z ukrepi ni moč več
vplivati na prometno varnost. Samo v
šestih mesecih smo sodnikom za prekr-

MRTEV OBLEŽAL OB AVTU

VINICA — 7. julija ob 22.15 je prišlo
na regionalni cesti pri Vinici do hude
prometne nezgode, v kateri je izgubil živ-
ljenje 56-letni Ivan Stojnev iz Črnomlja. Z
osebim avtom se je peljal iz Pribanjca
proti viniškemu trgu in iz neugotovljenega
vzroka na ravnem delu ceste zapeljal na
travnato bankino in nasip, od koder se je
vozilo prevrnilo. Obstalo je šele na spod-
nji vporodni cesti, ki pelje v kamp. Stojnev
je med prevračanjem padel iz avta in oble-
žal mrtev.

LETOS MANJ MRTVIH — Prizorov, kot je na posnetku, na delu dolenjske magi-
trale med Bičem in Bregano letos ni manjkalo: skupaj jih je bilo petnajst, v njih pa je
izgubilo življenje 23 oseb. Resda nekaj manj, kot v enakem obdobju lani, še zmeraj
pa obdobjo preveč. Z ukrepi miličnikov se prometna varnost na tej cesti ne da ve-
izboljšati. Na potezi so cestarji! (Foto: B. B.)

KRONIKA NESREČ

PREHITRO SKOZI NASELJE — 19-letni Stanislav Salamon iz Maribora se
je 7. julija okoli 16. ure peljal z osebnim
avtomobilom po lokalni cesti iz Pijavice
proti Gornjim Jesenicam. Skozi naselje
Hrastovica je zapeljal s preveliko hitrostjo,
tako da vozila ni utegnil ustaviti, ko je
opazil, da cesto prečka triletni otrok. Trčil
je vanj in ga zbil po tleh. Hudo ranjenega
Boruta Ozimka so prepeljali na zdravlje-
nje v novomeško bolnišnico.

TRČIL V PEŠČA — 8. julija ob 22.10
je 57-letni Anton Brandstatter iz Ljubljane
peščil z Rkovanika proti Prelesju ob des-
ni strani ceste, za njim pa je z osebnim av-
tomobilom pripeljal 49-letni Anton Tisu
iz Polja pri Trzinu. Ker mu je nasproti vo-
zil drug avtomobil, je imel zasenčene luči

vedli, da je Ferromoto pač njihov
dolgoletni poslovni partner in da so
mu zategadelj dali posojilo. Sled-
njega so označili kot dobro in obi-
čajno poslovno potezo, češ da je ta
kredit pomenil predplačilo za Fer-
romotove peči za centralno kurja-
vo, ki jih je prodajala Novotekna,
teh peči pa na trgu ni bilo. Hkrati
seveda priznavajo, da je bil končni
cilj posojila nakup osebne avto-
mobila. Sodniki so o zagovoru po-
dvomili, ne nazadnje tudi zatega-
delj, ker dajanje brezobrestnega
posojila v marcu predlani, ko je bila
inflacija že triletnična, pač ne more
biti dobra poslovna poteza, prej na-
sprotno. Očitno je šlo za prodajo
oziroma nakup avtomobila na obro-
ke, pri čemer je treba resnici na lju-
bo vendarle zapisati, da je bila po-
godba sklenjena, ko omejitev raz-
polaganja z družbenimi sredstvi za
negospodarske investicije ni bilo
več, toda dogodki nedvoumno ka-
žejo, da je Novotekna denar za na-
kup avtomobila porabila že marca
predlani, takrat pa je zakon še
veljal.

Dokončno se je zgodba te dni
razpletla na novomeškem sodišču.
7. marca 1988 je novomeška Novo-
tečna odobrila Ferromotu, toz Z-
stava Maribor, brezobrestno posoji-
lo v znesku 2.340,30 din, s tem
posojilom pa je nato Ferromoto pri
Novotekni kupil osebni avtomobil
znatke Lancia tema 2000. Mari-
borčani so nato vozilo dali Novo-
meščanom v najem, ti so zanj plača-
li 4.549,00 din najemnine, 3. maja
lani pa avtomobil dokončno odku-
pili od Ferromota za 408,30 din.

Do takih spoznanj so prišli inš-
pektorji novomeške SDK, ki so kr-
šitev prijavi tožilcu, ta pa je zoper
Novotekno in njenega direktorja
Nika Galeša napisal obtožni pre-
dlog. Predstavniki Novotekne so na
sodni obravnavi v svoj zagovor na-

vedli, da je Ferromoto pač njihov
dolgoletni poslovni partner in da so
mu zategadelj dali posojilo. Sled-
njega so označili kot dobro in obi-
čajno poslovno potezo, češ da je ta
kredit pomenil predplačilo za Fer-
romotove peči za centralno kurja-
vo, ki jih je prodajala Novotekna,
teh peči pa na trgu ni bilo. Hkrati
seveda priznavajo, da je bil končni
cilj posojila nakup osebne avto-
mobila. Sodniki so o zagovoru po-
dvomili, ne nazadnje tudi zatega-
delj, ker dajanje brezobrestnega
posojila v marcu predlani, ko je bila
inflacija že triletnična, pač ne more
biti dobra poslovna poteza, prej na-
sprotno. Očitno je šlo za prodajo
oziroma nakup avtomobila na obro-
ke, pri čemer je treba resnici na lju-
bo vendarle zapisati, da je bila po-
godba sklenjena, ko omejitev raz-
polaganja z družbenimi sredstvi za
negospodarske investicije ni bilo
več, toda dogodki nedvoumno ka-
žejo, da je Novotekna denar za na-
kup avtomobila porabila že marca
predlani, takrat pa je zakon še
veljal.

Zategadelj je senat sodišča Novo-
tečno obsodil na kazen plačila treh
tisočakov, direktor Niko Galeša, ki
je pogodbo sklenil, pa mora odšteti
150 din. Sodba še ni pravno močna.
B. B.

TAT LJUBITELJ GLASBE

STRAŽA — V noči na 27. junij je ne-
znan storilec vlomil vhodna vrata gostilne
Majolika v Straži, last KZ Krka. S seboj je
odnesel dvokomponentni glasbeni stolp in
dva zavoja cigaret, vse skupaj vredno
5.000 din. Za storilecem poizvedujejo.

LETOS MANJ MRTVIH — Prizorov, kot je na posnetku, na delu dolenjske magi-
trale med Bičem in Bregano letos ni manjkalo: skupaj jih je bilo petnajst, v njih pa je
izgubilo življenje 23 oseb. Resda nekaj manj, kot v enakem obdobju lani, še zmeraj
pa obdobjo preveč. Z ukrepi miličnikov se prometna varnost na tej cesti ne da ve-
izboljšati. Na potezi so cestarji! (Foto: B. B.)

KRONIKA NESREČ

PREHITRO SKOZI NASELJE — 19-letni Stanislav Salamon iz Maribora se
je 7. julija okoli 16. ure peljal z osebnim
avtomobilom po lokalni cesti iz Pijavice
proti Gornjim Jesenicam. Skozi naselje
Hrastovica je zapeljal s preveliko hitrostjo,
tako da vozila ni utegnil ustaviti, ko je
opazil, da cesto prečka triletni otrok. Trčil
je vanj in ga zbil po tleh. Hudo ranjenega
Boruta Ozimka so prepeljali na zdravlje-
nje v novomeško bolnišnico.

TRČIL V PEŠČA — 8. julija ob 22.10
je 57-letni Anton Brandstatter iz Ljubljane
peščil z Rkovanika proti Prelesju ob des-
ni strani ceste, za njim pa je z osebnim av-
tomobilom pripeljal 49-letni Anton Tisu
iz Polja pri Trzinu. Ker mu je nasproti vo-
zil drug avtomobil, je imel zasenčene luči

vedli, da je Ferromoto pač njihov
dolgoletni poslovni partner in da so
mu zategadelj dali posojilo. Sled-
njega so označili kot dobro in obi-
čajno poslovno potezo, češ da je ta
kredit pomenil predplačilo za Fer-
romotove peči za centralno kurja-
vo, ki jih je prodajala Novotekna,
teh peči pa na trgu ni bilo. Hkrati
seveda priznavajo, da je bil končni
cilj posojila nakup osebne avto-
mobila. Sodniki so o zagovoru po-
dvomili, ne nazadnje tudi zatega-
delj, ker dajanje brezobrestnega
posojila v marcu predlani, ko je bila
inflacija že triletnična, pač ne more
biti dobra poslovna poteza, prej na-
sprotno. Očitno je šlo za prodajo
oziroma nakup avtomobila na obro-
ke, pri čemer je treba resnici na lju-
bo vendarle zapisati, da je bila po-
godba sklenjena, ko omejitev raz-
polaganja z družbenimi sredstvi za
negospodarske investicije ni bilo
več, toda dogodki nedvoumno ka-
žejo, da je Novotekna denar za na-
kup avtomobila porabila že marca
predlani, takrat pa je zakon še
veljal.

Mirnopeški teki nekoliko drugače

Pritožbe Kocijančičevih na račun organizacije

KOČEVE — Izredno obetavna mlada kočevska atletičarka, maratonka Petra Kocijančič se je skupaj z očetom, prav tako maratonomcem, nad vse razočarana vrnila z letošnjega tradicionalnega Mirnapeškega teka. Po njenih besedah so organizatorji naredili precej napak in 18-letno kočevsko tekačico tudi neposredno oškodovali. Kako?

Petra je bila edina mlada tekmovalka, toda organizatorji jo je poslal na start skupaj z ostalimi; pri tem pa za zmagovalca v najmlajši konkurenci ni predvidel pokala ali vsaj diplome. Svojevrstna farsa naj bi se po mnenju Kocijančičevih pripetila ob izteku članske tekme, v kateri je Petra prišla skozi cilj precej pred Vindiševim s Ptuja, ki pa je bila ob koncu nagrajena za tretje mesto. Kocijančičevi so celotno dokumentacijo poslali Atletski zvezi Slovenije, pravijo pa tudi, da je bila kontrolna lista ponarejena, vse boja zaradi imena družine Vindiš. Prav tako so računalniki spregledali tudi Petrinega očeta, kateremu so organizatorji naknadno tudi Petri podelili pokal za prvo mesto v mladinski konkurenci.

Kakorkoli že, dobro pripravljena prireditev je imela tudi svojo temno plat, ki si je tako izkušeni organizatorji ne bi smeli privoščiti.

M. GLAVONJIČ

USPEH MLADIH KOLESARJEV

NOVO MESTO — Minulo nedeljo, 8. julija, so mlajši mladinci novomeškega kluba nastopili v italijanskih Bujah pri domu na 15. tradicionalni dirki za nado Sermacina. Na 80 kilometrov dolgi progi s štirikilometrskim vzponom pred njim je bil Uroš Murn drugi, medtem ko v točkovanju letelih ciljev zmagal, kmpej pa bil drugi. Ekipno je bila Krka tretja. Prav tako v nedeljo je bila v avstrijskem Beljaku še preizkušnja starejših mladincev na 120 kilometrov dolgi progi. Zmagal je Stangelj, Mrvar je bil tretji in četrty sedmi.

OV ROKAVČEV USPEH

TREBNEJE — Sobotnih motociklističnih dirk v vzhodnonemškem Sachennrinese je udeležil tudi član trebanjskega MD Brane Rokavec in znova potrdil, da letošnjo sezono v imenitni formi. Na dirki motociklistov v razredu do 80 kubikov je uvrstil na odlično šesto mesto, zmagal je Vzhodni Nemec Jochenn. Že 28. junija Rokavca nova teža mednarodno preizkušnja; udeležil se bo dirke v Aberburingu.

Epilog atletske tombole

Organizatorji lanske tombole nezakonito umaknili eno od glavnih nagrad — Pozitivna ničla

NOVO MESTO — Časi tombol so očiti mimo, ena zadnjih, ki je bila na novomeškem Stadionu bratstva in enotnosti pa je minule dni dobila epilog na sodišču. Gre za bolj ali manj ponesrečeno tombolo novomeškega atletskega kluba, s katero so si hoteli atletski pomagati pri prepotrebni ureditvi stadiona. Toda slabo vreme in manjša kupna moč občanov sta pripomogla, da tisto nedeljo — šlo je za 28. maj lani — na stadionu ni bilo veliko obiskovalcev.

Prav to in pa dejstvo, da je bila tombola enkrat že prelojena, je zagotovo vplivalo na slabšo prodajo tombolskih lističev. Organizatorji so se znašli v hudih škripcih, še posebej potem, ko jih je eden od pogodbenih izvajalcev, najetih za organiziranje tombole, opozoril, da bo prireditev ob takšnem nagradnem skladu prinesla izgubo. Izhod v sili so organizatorji poiskali tako, da so enostavno spreminili predhodno sprejeta in na-upravi za družbene prihodke SO Novo mesto odobrena pravila igre: najavljeni nagradni sklad v znesku 18.096,40 din, kar je predstavljalo za zakononom o igrah na srečo predpisanih 40 odstotkov vrednosti vseh tombolskih kartic v prodaji, so zmanjšali za 4.257,10 din. Ali z drugimi besedami:

B. B.

V znamenju kolesarstva

Od petka do nedelje za Veliko nagrado Krke — Jutri gorski kronometer, v soboto nočni kriterij, v nedeljo memorial Milana Novaka

NOVO MESTO — Od jutri, 13. julija, pa vse do nedelje, 15. julija, bo Novo mesto v znamenju kolesarstva. KD Krka je namreč priredil tradicionalne dirke za Veliko nagrado Krke. Jutri bo med 17. in 20. uro gorski kronometer na progi med Podturnom in Lukovim domom, start 8 kilometrov dolge dirke bo pred zgradbo Gozdnega gospodarstva, prvi pa se bodo na progo ob 17. uri podali mlajši mladinci. Dan kasneje bo običajni nočni kriterij na Drski. Start bo ob 17. uri, ženske bodo morale prevoziti 10 krogov, mlajši mladinci 15, starejši mladinci 25 in člani 40 krogov. Krog, dolg 2 kilometra, bo potekal po Ulici Slavka Gruma, Cesarjevi ulici, Volčičevi in nazaj na Drsko. Že po običaju pa bo najbolj zanimivo v nedeljo na 13. mednarodnem memorialu Milana Novaka. Dirka, katere start bo ob 9. uri na Glavnem trgu, bo potekala na tradicionalni progi balkanskega prvenstva med Novim mestom, Otočcem in Ratecem. Dolga bo 126 kilometrov, kar pomeni, da bodo morali člani in mladinci prevoziti sedem krogov. V času dirke bo veljala popolna zapore Glavnega trga, na ostalem delu proge pa bo zapore občasna.

Dodajmo za konec, da pričakuje organizator udeležbo prav vseh najboljših jugoslovanskih kolesarjev, od njih pa še tekmovalce iz Zahodne Nemčije, Avstrije, ČSFR in Poljske, na startu pa bo tudi mladinska državna reprezentanca, ki ji bo ta dirka zadnja preizkušnja pred odhodom na svetovno prvenstvo v Anglijo. Glavna audata Jugoslavije sta mlada Novomeščana Igor Kranjec in Bogdan Fink.

NOVI DRUGOLIGAŠI — Ekipa namiznoteniškega kluba Novotehna se je letošnjo sezono z zmago v prvi republiški ligi presenetljivo uvrstila med drugoligaše. Na posnetku je v prvi vrsti izredno obetaven naraščaj, po mnogih tačas najboljši v Jugoslaviji, v drugi vrsti je članska vrsta s trenerji, v ozadju pa predsednik kluba Rado Medle (levo) in predstavnika pokrovitelja kluba, novomeške Novotehne, direktor Niko Galeša (v sredini) in Slavko Jarkovič. (Foto: B. B.)

Tudi svetovna rekorderka?

Priprave na otvoritveni miting preurejenega stadiona — V Novem mestu tudi Petra Felke

NOVO MESTO — če bo vreme naklonjeno, bodo atletske površine novomeškega Stadiona bratstva in enotnosti že od prihodnjega tedna dalje prekrite z umetno snovjo. Delavci zahodnonemške firme Polytan namreč že nekaj dni pospešeno delajo na stadionu in vse kaže, da bo stadion sredi julija nared za obeleževanje stez, že prve dni avgusta pa naj bi bil na razpolago atletom za vadbo.

Tem razveseljevim novicam iz tabora novomeških atletov je treba dodati še eno. Priprave za veliki mednarodni atletski miting, s katerim naj bi stadion tudi uradno odprli, tečejo na vso moč, po že sprejetem urniku naj bi bila prireditev 4. septembra. Organizatorji skušajo najti kar največ vezi s prireditelji tradicionalnega Skokovega memoriala, ki bo dan poprej, in si tako zagotoviti dobro udeležbo, hkrati pa jim gre seveda na roke dejstvo, da se takrat končuje evropsko atletske prvenstvo v Splitu. Nič čudnega, če naj bi po nekaterih napovedih v Novem mestu nastopila številna znana imena jugoslovanske in evropske atletike. Še posebej se je odrezala firma Polytan, ki opravlja dela na stadionu; obljubila je namreč nastop svetovne rekorderke v metu kopja, vzhodne Nemke Petre Felke. Brez dvoma bo miting za prihodnost in popularnost dolenske atletike ogromno prispeval. Upajmo, da bodo organizatorji v delovnih organizacijah nateleti na odprta vrata.

Prireditelji so že določili, da se bodo udeleženci mitinga pomerili v šestih ženskih in desetih moških disciplinah, predvideni pa so tudi štirje pionirski nastopi.

V NEDELJO MALI NOGOMET

DOLŽ — Športno društvo Dolž pripravlja za nedeljo, 15. julija, tradicionalni nogometni turnir, ki se bo pričel ob 8. uri na Dolžu. Prijavnina znaša 300 din, prijavitelji pa se je moč na dan turnirja do 7.30 ali predhodno pri Marjanu Sašku, Dolž 58. Najboljše čakajo denarne nagrade in pokali.

DANES NOGOMETNA SKUPŠČINA

NOVO MESTO — Nogometaši novomeškega Elana so prvo sezono bivanja v prvi republiški nogometni ligi dosegli zastavljeni cilj, obstanek v ligi. Toda kako naprej? Odgovor na to bo skušala dati današnja izredna volilna skupščina kluba, ki bo ob 18. uri v sejni sobi na stadionu Bratstva in enotnosti. Udeleženci bodo imeli o čem govoriti, stanje v klubu je namreč vse prej kot rožnato.

• Zapravljeni čas je bivanje, uporabljeni čas je življenje. (Young)

• Tudi oči imajo svoj vsakdanji kruh: nebo. (Emerson)

• Kadar je žival, je človek slabši od živali. (Tagore)

Mladim rokometnim upom še en naslov

Ribniška rokometna šola je brez konkurence

RIBNIKA — Na kratko smo že poročali o velikem uspehu mladih rokometašev ribniškega Inles Rika, ki so na finalnem turnirju za mlajše mladince v Šmartnem pri Litiji zanesljivo opravili z vsemi nasprotniki. Njihov uspeh v konkurenci je bil bolj ali manj pričakovan, z igro pa so navdušili. Vse bolj očitno je, da mlada ribniška rokometna šola v Sloveniji nima prave konkurence, to so navsezadnje potrdila tudi minula leta. Vprašanje pa je, kdo in kaj je krivo, da isti igralci v članski konkurenci še zdaleč ne dosegajo rezultatov in iger, kot bi jih po napovedih in pričakovanjih morali. V ribniškem rokometnem ligašu se bodo morali nad tem spoznavanjem krepko zamisliti.

Dodajmo za konec, da so velik uspeh v Šmartnem pod taktirko trenerja Dušana Erčulja dosegli Djukić, Pajnić, Škaper, Ivanec, Henigman, Simončič, Širkovski, Bartol, Modic, Pačič, Ilc in Kersnič.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 13. VII.

8.35 — 11.35 in 15.30 — 1.45 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
9.20 BOJ ZA OBSTANEK, angl. poljudnoz. serija, 7/12
9.55 NA JUGU AFRIKE, potopisna reportaža
10.35 VNOVIČ V BRIDESHEADU, angl. nadalj., 8/13
11.25 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanj
17.55 EP VIDEO STRANI
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 TV MOZAIK
SAFARI V MESTU, angl. poljudnoz. serija, 4/6
18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
PET PRIJATELJEV, angl. naniz., 3/13
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.20 RUMENA REKA, jap.-kit. dok. nadalj., 7/10
21.15 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz., 9/42
22.05 DNEVNIK 3
22.25 EP VIDEO STRANI
22.30 POLETNA NOČ
MATI IN SIN, avstral. naniz., 13/14
MORTIMERJEV OKOLIŠ, novel. nadalj., 3/6
ZLOČINI STOLETJA, amer. naniz., 5/13
1.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.30 DP v plavanju — 19.00 Videomeh v Ameriki (ponovitev 2. oddaje) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert simfonikov RTV Ljubljana — 21.00 Skupščinska kronika — 21.30 Dokumentarna oddaja — 22.30 Satelitski programi

TV ZAGREB

9.50 TV koledar — 10.00 Angleščina (ponovitev) — 10.30 Risanka — 11.00 Poročila — 11.05 Poletni program — 14.35 Mikroelektronika — 15.35 Poročila — 15.40 Rezerviran čas — 16.00 Barva noči (ponovitev nočnega programa) — 18.00 Dnevnik 1 — 18.10 TV koledar — 18.20 Stevilke in črke — 18.40 Risanka — 18.45 Muppet show — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 V Cityju (angl. nadalj.) — 21.00 Zabavna oddaja — 21.45 Dnevnik 3 — 22.05 Kulturni magazin — 23.05 Informativna oddaja za goste iz tujine — 23.10 Barva noči (nočni program) — 1.10 Poročila

SOBOTA, 14. VII.

8.35 — 11.50 in 15.30 — 1.30 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-SKE TVORNOSTI
11.40 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanj
17.55 EP VIDEO STRANI
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 IZ TUJIH KUHINJ, ponovitev 5. dela
18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
CVETLIČNE ZGODBE: NESREČNI ZMAJ
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 x 3
20.35 38. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL, prenos iz Križank
21.50 POLETNA NOČ
MATI IN SIN, avstral. naniz., 14/14
MORTIMERJEV OKOLIŠ, novel. nadalj., 4/6
ROŽNATA NANIZANKA, fanc. naniz., 1/8
1.20 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.30 DP v plavanju — 19.00 Danes skupaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oslo: atletski miting — 23.35 Satelitski programi

TV ZAGREB

9.30 TV koledar — 9.40 Čebeldica Maja — 10.10 Barva noči (ponovitev nočnega programa) — 12.10 Vrtince so za bogate (amer. nadalj., 1/4) — 13.00 Svetnik (amer. naniz., 2/6) — 14.35 Kraljevič in berač (amer. film) — 16.35 Rezerviran čas — 17.10 Dnevnik 1 — 17.25 Hrvaški pisatelji na TV ekranu: Miroslav Krleža: Aretet (1. del) — 18.20 Sedmi čut (oddaja o prometu) — 18.30 Milan Pešić, fotograf — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Nepremagljivi (amer. film) — 21.35 Dnevnik 3 — 21.55 Po brezkončnosti sveta (dokum. oddaja) — 22.20 Sportna sobota — 22.40 Informativna oddaja za goste iz tujine — 22.45 Barva noči (nočni program) — 0.45 Poročila

Slovenija Moja dežela.

NEDELJA, 15. VII.

9.15 — 12.45 in 13.45 — 23.45 TELE-TEKST
9.30 VIDEO STRANI
9.40 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ZAV
10.30 PET PRIJATELJEV, angl. naniz., 3/13
11.05 ZGODBE IZ MEST: VIŠEGRAD, zabavnoglasbena oddaja
11.20 ŠTEVERJAN '90
12.00 KMETJSKA ODDAJA
12.30 VIDEO STRANI
14.00 VIDEO STRANI
14.10 PRAŠKI PANOPTIKUM, českoslov. naniz., 1/10
15.20 CASH MC CALL, amer. film
17.00 DNEVNIK 1
17.05 POSLOVNE INFORMACIJE
17.10 FURMANSKI PRAZNIK, prenos
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VIKEND ZA MRLIČE, nadalj. TV Skopje, 1/3
20.55 ZDRAVO
22.15 DNEVNIK 3
22.35 ITALIA '90 — NAJLEPŠE SSP V NOGOMETU
23.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

Opomba: 14.30 F-1 za VN Anglije
17.30 DP v plavanju
10.00 Oddaja za JLA in Ko se korenin zavemo — 14.00 Nedeljsko športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Te presenetljive živali (angl. dok. serija, 5/6) — 20.30 Mesta mostovi: Čuprija — 21.00 Satelitski programi — 21.55 Sportni pregled — 22.15 Satelitski programi

TV ZAGREB

9.30 Poročila — 9.35 Tarzan (ponovitev 2. dela) — 10.00 Nedeljsko popoldne za otroke — 11.00 Kmetijska oddaja — 12.00 Resna glasba — 13.00 Nevarni zaliv (serijski film) — 14.00 Poročila — 14.05 Nedeljsko popoldne — 16.00 J. J. Custeau: Ponovno odkrivanje sveta — 17.00 Sport na filmu — 18.45 Tarzan (risana serija) — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Vrnitev Arsena Lupina (9/12) — 21.05 Zabavna glasba — 21.35 Dnevnik 3 — 21.55 Športni pregled — 22.25 Poročila v angleščini — 22.30 Nočni program — 0.30 Poročila

PONEDELJEK, 16. VII.

8.35 — 12.20 in 14.10 — 1.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 SPORED ZA OTROKE
9.30 ALICE IN NJENA DRUŠČINA, 1/16
9.45 UTRIP
10.00 ZRCALO TEDNA
10.15 TV MERNIK
10.30 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI: AKORDIČNE CITRE
11.00 MOZAIK: OSMI DAN, ponovitev
12.10 VIDEO STRANI
14.25 VIDEO STRANI
14.35 ZDRAVO, ponovitev
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanj
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK, ponovitev UTRIP
ZRCALO TEDNA
18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.40 RADOVEDNI TAČEK: TEKMOVANJE
18.55 CVETLIČNE ZGODBE, 8/13
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.50 VREME
20.00 KRIŽ IN TEŽAVE, nemška drama
21.00 SLOVENSKI MADRIGALISTI
21.30 GOTSKA PLASTIKA NA SLOVENSKEM
21.55 DNEVNIK 3
22.15 POLETNA NOČ
DRAGI JOHN, amer. nadalj., 1/20
MORTIMERJEV OKOLIŠ, novel. nadalj., 5/6
ZLOČINI STOLETJA, amer. naniz., 6/13
1.15 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 19.00 Stare obrti: Zadnji apneničar — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kavana (ponovitev) — 21.05 Po sledih napredka — 21.35 O zamočlanem (posnetek Štihovega večera, 1/13) — 22.10 Satelitski programi

TOREK, 17. VII.

8.35 — 11.15 in 15.30 — 1.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
SPORED ZA OTROKE IN MLADE
ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 29. oddaja
9.30 MOZAIK, ponovitev ŽIV ZAV
ROCK KOMPAS, 3/4
11.05 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanj
18.00 DNEVNIK 1

18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 OČE BOM, italij. nadalj., 6/6
20.55 KONCERT ORKESTRA IZ LIG- NIANA, 1. del
21.50 DNEVNIK 3
22.15 POLETNA NOČ
DRAGI JOHN, amer. nadalj., 2/20
MORTIMERJEV OKOLIŠ, novel. nadalj., 6/6
ZLOČINI STOLETJA, amer. naniz., 7/13
1.15 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 19.00 I. mednarodni festival pevskih zborov narječnega petja (2. del) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Marjanca '90 — 21.20 Zrebanje lota — 21.25 O zamočlanem (posnetek Štihovega večera, 2/3) — 22.15 Satelitski programi

SREDA, 18. VII.

8.35 — 11.35 in 15.30 1.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
SPORED ZA OTROKE IN MLADE
9.40 KRIŽ IN TEŽAVE, nemška drama
10.40 OČE BOM, zadnji del ital. nadalj.
11.25 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
16.25 POLETNA NOČ, ponovitev n. daljevanj
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK: PO SLEDEH N. PREDKA
18.40 SPORED ZA OTROKE I MLADE
MOJA DRUŽINA IN OSTALI ŽIVALI, angl. serija, 3/13
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.50 VREME
20.05 FILM TEDNA
ŽENSKA ALI DVE, franc. film
21.35 DNEVNIK 3
21.50 POLETNA NOČ
DRAGI JOHN, amer. nadalj., 3/20
DOKLER SE NE SNIDEVA SPET, amer. nadalj., 1/6
ZLOČINI STOLETJA, amer. naniz., 8/13
0.55 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 19.00 Iz tujih kuhinj (izobraž. serija, 7/9) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni večer — 21.30 O zamočlanem (posnetek Štihovega večera, zadnji del) — 22.00 Svet poroča — 23.00 Satelitski programi

ČETRTEK, 19. VII.

8.35 — 10.30 in 15.30 — 1.15 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 SPORED ZA OTROKE
GRIZLI ADAMS, 14. del amer. naniz.
9.30 ZAKON V LOS ANGELESU, 7. del amer. naniz.
10.20 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev n. daljevanj
18.00 DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 MOZAIK
TE PRESENETLJIVE ŽIVALI, angl. poljudnoznan. serija, 4/6
18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
ČUDEŽNA LETA, amer. naniz., 5/18
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.50 VREME
20.05 VNOVIČ V BRIDESHEADU, angl. nadalj., 11/13
21.00 COMPLESSO SETTECENTES- CO ITALIANO
21.45 DNEVNIK 3
22.05 POLETNA NOČ
DRAGI JOHN, amer. nadalj., 2/6
DOKLER SE NE SNIDEVA SPET, amer. nadalj., 2/6
ZLOČINI STOLETJA, amer. naniz., 9/13
1.20 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.00 Satelitski program — 19.30 Dnevnik — 20.00 Boj za obstanek (angl. poljudnoznan. serija, 8/12) — 20.25 Napadalnost in razdrilnost (1. del izobraž. oddaje) — 20.55 Večerni gost: prof. dr. Anton Dolenc — 14.35 Izobraževalni program — 15.05 Otroška oddaja — 15.40 Poročila — 15.50 Ponovitev nočnega programa

TV ZAGREB

9.50 TV koledar — 10.00 Angleščina — 10.30 Risanka — 11.00 Poročila — 11.05 Poletno popoldne — 12.35 Poletno popoldne — 14.35 Izobraževalni program — 15.05 Otroška oddaja — 15.40 Poročila — 15.50 Ponovitev nočnega programa

Po puško v Kočevje

Tomaž Curl izdeluje in popravlja orožje

KOČEVJE — Puškarsko delavnico je odprl lani v Kočevju Tomaž Curl s Trate, ki se je izučil za puškarnjo in izdelovalca kopit za puške v Borovljah na Koroškem (Avstrija). Ročno izdelana karabinka z daljnogledom in gravirana stane pri njem okoli 3.000 DEM, tako imenovana boroveljska puška pa od 10.000 DEM dalje. Naročniki novega orožja pri njem so lovci, ker drugi nimajo dovoljenja za nošnje orožja.

Za puške — šrotarice izdeluje tudi vložne cevi, s katerimi lovci lahko streljajo z manjšimi naboji lisice, zajce in podobno. Te cevi so dolge le 30 do 35 cm, zadetki pa so zelo natančni, saj je raztres na 100 m le 3 cm. Pripravlja pa še daljše vložne cevi, ki bodo pritrjene na dveh delih, možno bo streljati z naboji večjega kalibra, zadetki pa bodo zanesljivi na 150 do 200 m.

Pred kratkim je puškar Curl začel sodelovati z oddelkom za ljudsko obrambo. Obvezal se je, da bo delal prvenstveno zanje v primeru vojne in tudi sicer, če bo treba nujno popraviti vojaško orožje. V zameno mu je ljudska obramba pomagala pri nabavi zelo natančne stružnice, s katero lahko izdeluje vse precizne dele za puške.

Puškar Curl popravlja pištole, izdeluje in obnavlja kopita za puške, montira optiko na puške itd. Povedal je še zanimivost, da je komaj dobil dovoljenje za nošenje lastne pištole, čeprav ima vedno v delavnici na popravilu večje število pištol, poleg tega pa še dokončane puške.

J. P.

PUSKAR IN NJEGOVA PUSKA — Na fotografiji je kočevski puškar Tomaž Curl s puško, ki jo je izdelal med solanjem v Borovljah in so mu jo ocenili na najmanj 10.000 DEM. (Foto: Primc)

Posestvo Snežnik se predstavi

Posestvo Snežnik deluje na donedavno zaprtem območju kočevske občine

KOČEVSKA REKA — O Posestvu Snežnik Kočevska Reka je bilo vedno veliko uganj, ker pač deluje na donedavno zaprtem območju. Ob obisku novinarjev ga je direktor Maks Šteblaj predstavil tako:

Januarja 1953 je bilo ustanovljeno Državno posestvo Snežnik Kočevska Reka, ki se je leta 1963 preimenovalo v Posestvo Snežnik Kočevska Reka. V njegovem sestavu delujejo enote: gozdarstvo, kmetijstvo, lesna predelava in enota skupnega pomena.

Gozd pokriva 88 odstotkov površin posestva; 95 odstotkov gozdov je družbenih in 5 odst. zasebnih. Skupna lesna zaloga znaša 3 milijone kubikov. Prirastek je blizu 7 kubikov na 1 ha, posek pa 4,35 kubikov na hektar.

Kmetijskih površin je 610 ha, ki jih intenzivno izkoriščajo za živinorejo. Prav ta panoga je osnovna, njen naj-

pomembnejši proizvod pa je mleko, ki ga namolzejo na leto 950.000 litrov. Vsega prodajo ljubljanskim mlekar- nam. Hlev v Kočevski Reki ima 194 stojišč in vsa so zasedena. V kooperaciji z Agrotehniko-Grudo Ljubljana v turnusih pitajo po 80 do 250 telet.

Obrat lesne predelave ima mehanizirano skladišče hlodovine in žagalnico, ki lahko letno razreže 30.000 kubikov

hlodov. Sedanja žagalnica je že zastarela in gradijo novo, ki bo lahko razrezala 40.000 kubikov hlodovine letno. Posestvo 35 odstotkov svojih proizvodov izvozi na tuje, 55 odstotkov jih prodaja v Sloveniji, 10 odst. pa v ostali Jugoslaviji.

Načrtujejo posodobitev žagalnice, ki bo s posodobitvijo predelave lesa omogočila, da bodo namesto sedanjih 6.000 kubikov finalizirali doma 16.000 kubikov lesa. Pri kmetijstvu je potrebna prenove mlekarne, za kar bodo skušali zagotoviti potrebni denar.

J. P.

Zakaj tolikšne podražitve

Pojasnila z občinskega komiteja za družbeno planiranje, gospodarstvo in proračun v Ribnici

ZIS je decembra 1989 z Odlokom o določitvi najvišjih cen zamrznit cen z dne 19. 12. 1989, in to na ravni cen, ki so veljale do tega datuma. Izvršni svet občine Ribnica je dne 8. 12. 1989 potrdil nove cene komunalnih storitev (uskladil cene s podražitvijo nafte in elektrike v začetku decembra), toda v Ur. listu SRS so bile objavljene 22. 12. 1989; zato jih je tržna inšpekcija vrnila na novembrsko raven in povečala za 10%, kar je dovoljeval odlok ZIS-a. S takimi cenami ni nobena komunalna dejavnost pokrivala niti enostavne reprodukcije; komunalno podjetje je moralo najeti kredit od SO Ribnica, da je lahko opravljal dejavnost. Oglejmo si cene po posameznih dejavnostih.

1. Trenutna cena vode 3,50 din/m³ pokriva stroške distribucije vode v višini 65%; se pravi, da Hydrovod posluje z izgubo. S 40-odstotno podražitvijo se bo pokrivalo tekoče poslovanje ob ceni vode 4,90 din/m³. S to podražitvijo ni pokrita izguba, ki je nastala v prvem polletju — zaradi neobračunane amortizacije.

2. Odvoz smeti se je podražil za 83%, in sicer od 4,20 din na 7,70 din na osebo, ob upoštevanju izgube, ki je nastala v prvem polletju in jo je pokrival proračun občine Ribnica.

3. Najbolj so bile z zamrznitvijo prizadete cene ogrevanja stanovanj, saj je cena nafte in elektrike predstavljala 75% stroškov. Cena ogrevanja se je dvignila za 153%, in sicer od 3,40 din/m² na 8,60 din/m². Novo ceno se-

stavljajo dejanski junijski stroški ogrevanja 6,50 din/m² in 2,10 din/m², ki predstavljajo vračilo kredita, ki ga je Komunala najela pri proračunu občine Ribnica. Ta kredit bi bilo potrebno vrniti do 31. 8. 1990, toda izvršni svet je sprejel ugodnejšo alternativo za občane, da se vračilo kredita preloži do konca tega leta, ki se bo odplačevalo mesečno. Primerjajte ceno ogrevanja stanovanj s ceno m³ drv, katera nas greje že pri pripravi.

4. Stanarine so se povečale za 125%, kar pomeni za tipično stanovanje 55 m² od 260,10 din na 585,20 din na mesec. S tem bi se delež stanarine v revaloriziranem stanovanjskem skladu povečal na 1,9446% (v Sloveniji povprečje 2,07%). Da bi se pokrivali stroški enostavne reprodukcije, bi moral delež stanarine v revaloriziranem stanovanjskem skladu znašati 3,40% na dan 1. 1. 1990, kar se bo uskladilo z nadaljnjimi povišanji. Opozoriti je potrebno, da imajo občani, ki ne dosega opredeljene socialne varnosti, možnost uveljavljati subvencioniranje stanarin. Meja socialne varnosti znaša od 43% do 65% povprečnega OD v Republiki Sloveniji na družinskega člana. Trenutno je bilo malo občanov, ki so to možnost koristili, saj so bile stanarine občutno prenižke.

V prihodnosti moramo pričakovati tržno obnašanje komunalnih organizacij, saj te niso socialne ustanove, katerih gospodarjenje (primanjkljaje) pokriva-

V. MLAKAR

Marija Ponikvar s svojimi dobrotami

Bratislava in orehovi kifeljčki

Z izletov trebanjske Turistične agencije — Zahvala za lepo pot

Zvonka Krištof iz Turistične agencije v Trebnjem organizira izlete v razne kraje. Prav gotovo so izletniki z njeno organizacijo zadovoljni, saj nima velikih težav, da napolni avto-bus. Še najmanj ima težav takrat, ko je izlet v tujino. Izlet v ČSFR traja tri dni. Najprvo si ogledajo Bratislavo, nato se pot nadaljuje do Stare Ture. Ob jazeru, kjer je prostor za lepe spre-hode, je hotel Sanos. V tem hotelu tu-di prenočujejo. Izletniki se vozijo pono-či, vendar jim kljub utrujenosti in zaspanosti pot hitro mine. Izvrstna gospodinja Marija Ponikvar iz Stare-ga trga že prej pomisli, kako bo izlet-nike presenetila s svojimi imenitnimi orehovimi kifeljčki in flancati, ki jih speče malo pred potovanjem. Mate-rial prispevajo bližnje sosedje, tudi iz-letnice. Micka z Mirne pa dobro ve, da brez kapljice dobrega domačega ne gre. Zato je potovanje zanimivo in ve-selo in ljudje ne trpe ne žeje ne lakote. V Bratislavi je v hotelu, kjer prenoču-jejo, poskrbljeno tudi za ples in zabavo, tako da se izletniki lahko tudi za-vrte in zapojejo. Tako se z izletov vračajo veseli, seveda tudi zaradi do-brih nakupov, obenem pa že kujejo načrte za naslednji izlet v ČSFR.

Ob tej priliki se izletniki Zvonki Krištof lepo zahvaljujejo za lepo or-ganizirane izlete in želijo, da bi tudi v prihodnje potovali z njo.

R. MAJER

Veselo na delu

Koši mojstra Antona

DOL. NEMŠKA VAS — Pre-vor, da delo krepči človeka, gotovo-lja. Za starejšega človeka pa je p-merno delo pravo poživilo. Tako je rekel 72-letni upokojenec An-ton Gorenc iz Dolenje Nemške vasi Trebnjem, ko sem ga pred kratk-obiskala. Z velikim veseljem in po-sen plete razne stvari, ki se da uporabljajo v gospodinjstvu in kmetijah. Košare, koše, peharje v-vrst, opletene steklenice in še marsi-najdete v »delavnici« pri Antonu, prav rad ustreže željam naročnik-Te predmete izdeluje od zgodnje m-dosti in se je tega naučil od očeta in-sega. Rad jima je pomagal pri delu-si tako nabral znanje, ki ga še dan-epriidom uporablja. Žal mu je, da je-v letih in da nima učenca, ki bi to o-nadaljeval. Resnično je velika škoda-bi ta obrt izumrla, vendar morda-prazno upanje, da bodo novi časi-klonjeni tudi tej obrti. Želi, da bi lo-val še dolgo in tako razveselje-ljudi, saj njegovi izdelki potujejo-kraja v kraj in jih je moč videti na n-nih razstavah, celo takih, kot je n-stava ročnih del upokojenec Slove-je. Dan za dnem Anton Gorenc pla-in šteje svoja leta. Prav srečen je, k-ko je dokončal za Turistično druš-Trebnje 24 koskov, ki so tudi sim-prireditve »Iz trebanjskega koša«.

Ob slovesu si je mojster Anton-žel le to, da bi bil zdrav in da bi le-ko še naprej pletel.

FANIKA MALIS

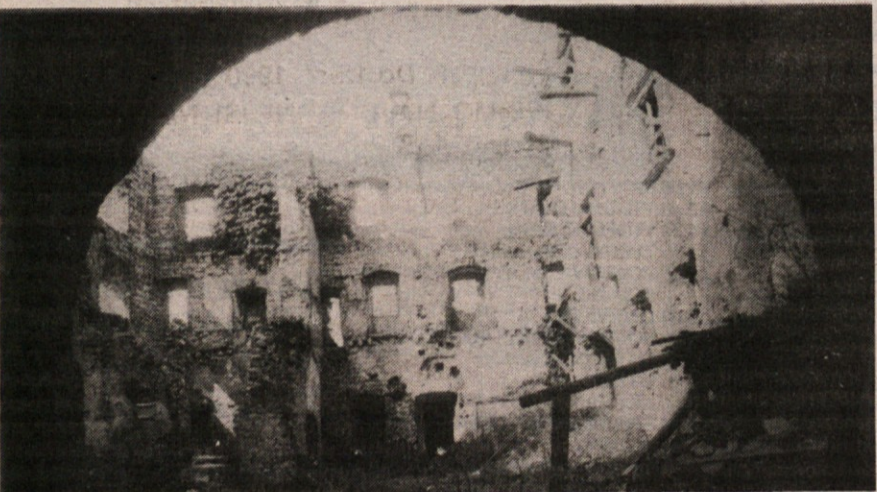
Grm

Anton Gorenc

Tone Jakše
Milan Markelj

KJE SO TISTE STEZICE?

Slepa strmijo hmelnjska okna v slučajnega obiskovalca. Od nekdanjega razkošja in veličine je ostalo le še malo.

RAZMIŠLJANJA V OPOLDANSKI SENCI

Visoko nad Karteljevim sva našla lep prostorček za počitek. Pod široko kroš-njo stare jablane, ki jo je posadil kdove kdo in kdove kdaj, je bila prijetna opoldanska senčica in od tam se je nudi lep razgled po prostrani dolini pod nama.

Pomislila sva, da so se morda na tem prostoru nekdanji zadrževali tudi hmelnjski grajski kosci in grabljice, ko so v vročih urah dneva posedli k počitku. Ljudje so včasih imeli vse drugačen ritem dela, kot ga imamo sedaj. Delati so začeli že zgodaj zjutraj, ko je bilo še prijetno hladno, v najhujši vročini pa so opustili delo — saj tako ne bi kaj pridali naredili — in se zatekli v senco pod sad-no drevje ali v hlad gozdnega obronka.

Opoldanski poletni počitek so pri nas na kmetih do nedavnega še poznali, kot ga še vedno v južnejših delih Evrope, kjer je opoldanski počitek ali siesta ne-pisan zakon pravilnega ravnanja. In-dustrializacija in sploh vse spremembe v načinu dela in življenja, ki so vdrle k nam po zadnji vojni, pa so te stare nava-de izrinile. Človek se je moral podrediti industrijskemu ritmu, ki pa ni narejen po človekovi meri. Drugi kriteriji ga oblikujejo: profit in učinkovitost. Tudi na račun človekovega zdravja, počutja, razpoloženja in vpetosti v naravni tok dogajanja.

V takem razmišljanju in med malico sva se razgledovala okoli. Mogočni Hmeljnik, ki je čepel na grebenu neda-leč od naju, pa nama je misli usmerjal po svoje. V drevju, potem in oblikah grebe-nov sva videvala stare grajske sadow-njake, poti, travnike, ribnike, napajališ-ča. Kot bi gledala staro sliko izpod

debele plasti prahu. Le tu in tam so bili razvidni obris, večino pa je prah prekril do nerazpoznavnosti.

Gradovi na Slovenskem niso bili samo romantična gnezda za grajske gospodi-če in gospodične ali strašne utrdbe s temnimi ječami za uporne kmete, bili so zvečine ekonomije, ki so prigrisoparile vse potrebno zase, mnoge pa tudi pre-nekateri pridelek s polj, vinogradov, hlevov in gozdov tudi za prodajo. Znani so primeri graščin, ki so bile vzor modernega in naprednega gospodarjenja. Takih je bilo v novomeški okolici več, omenimo pa Pogance in njihove čebele, ki so romale v izvoz po vsem svetu, ali Auerspergove graščine, kjer se je iz-redno skrbno in sodobno gospodarilo z gozdom in so nam zapustile prve načr-tne pragozdove na naših tleh. Take stopnje gospodarnosti niso po vojni do-segle zadruge in ekonomije, ki so nastale na nekdanjih graščinskih posestvih.

NAJSTAREJŠI NA DOLENJSKEM?

Hmeljnik lahko uvrstimo med moč-nejša taka gospodarstva. O tem sva se prepričala tudi potem, ko sva krenila naprej. Urejene stare poti, pozabljeno in zaraščeno veliko napajališče, kjer se je moralo nekdanj napajati nekaj deset glav živine, sadno drevje, ki naju je spremlja-lo vse do mogočnih ruševin, pa potoček v dolini, kjer so nekdanj stali grajski rib-niki. Nekajkrat sva zastala ob mogočnih in za naše kraje nenavadnih drevsih, ki rastejo na grajskih pobočjih. Očitno je bilo, da jih je skrbna roka premišljeno sadila.

V domišljiji sva podoživljala razcvet Hmeljnika, tega mogočnega in edinstve-

nega gradu, ki je še v razvalinah tako markanten, da ga ne spregleda noben voznik, ki ga pot vodi po avtocesti proti Zagrebu ali Ljubljani.

Če na hitro preletimo zgodovino gra-du, potem se moramo ustaviti ob letnici 1247, ko je grad Hmeljnik v zgodovinar-jem poznanih virih prvič omenjen. Ta-krat je bil dedina gospodov pl. Hopfen-bachov ali Hmeljniških in je bil iz dveh delov, iz gornjega in spodnjega gradu. Rodbina je izumrla v začetku 14. stolet-ja. Nasledili so jo številni drugi lastniki, med njimi tudi Auerspergi, ki so gospo-stvo, kot sva v najnjih zapisih že omeni-la, prodali Židu Zeidlerju. Po njem je grad prehajal iz rok v roke, nazadnje pa sta grad in posestvo pristala v rokah rodbine Wamboldtov, ki so Hmeljnik kupili od barona Ernesta Perglasa 17. maja 1876 za 84.000 goldinarjev in ga obnovili. Po smrti Franca Wamboldta je posestvo podedovala njegova žena ba-ronica Marija, ki je posestvo leta 1918 s prisojilno listino zapisala Pihlippu Hu-gonu baronu Wamboldt. Med vojno je bil grad požgan. Požgali so ga partizani 9. maja 1942. leta, ker so menili, da je grad pomembna strateška točka. Žal ogenj ni uničil le trenutno morda re-pomembne strateške točke, temveč je požrl prenekatero trajno dragocenost, saj so Wamboldt grad lepo opremili in v njem hranili veliko knjižnico. Lastniki so bili po vojni razlašeni.

Več kot pisanih in zanesljivih zgodo-vinskih virov pa je govorica. Grad naj bi bil izredno star, kot so trdili njegovi zadnji lastniki. Celu v čase izpred Kri-stusovega rojstva naj bi segali njegovi začetki. Temelji gradu naj bi stali na mestu stare rimske utrdbe, iz katere so Rimljani nadzorovali gradnjo ceste. Pra-vijo, da so lastniki Hmeljnika celo praz-novali 1900-letnico nastanka gradu in vztrajno trdili, da gre za najstarejši grad na Kranjskem. Zgodovinarji pa seveda česa takega ne morejo potrditi, čeprav drži, da pod gradom teče stara rimska cesta in da zavzema močan položaj, kot nalašč za utrdbo.

IZ WAMBOLDTOVIH SPOMINOV

Med okoliškimi prebivalci je živ še prenekateri spomin na prebivalce Hmeljnika. So pa različni in v marsičem si nasprotujejo. Eni govorijo o krutosti Hmeljniških, drugi pa o njihovi plemenitosti in pripravljenosti pomagati svo-jim podložnikom. Posebej znamenita fi-gura pa je graščakinja, ki je pogosto jezdila po svojem posestvu in se je ljudje živo spominjali.

Se danes so živi potomci hmelnjskih gospodov. Prejšnji mesec smo lahko v

našem tedniku prebrali osmrtnico za Leopoldino Wamboldtovo, medicinsko sestro, ki so jo pokopali v Salzburgu 13. junija. Iz osmrtnice lahko sklepamo, da sta od Wamboldtov ostala živa še dva potomca: Philipp in Marija.

Philipp Wamboldt je bil že nekajkrat v Novem mestu in se je živo zanimal za usodo Hmeljnika in premočnin. Poskuša tudi ustanoviti poseben Wamboldtov sklad Hmeljnik za razumevanje med narodi in za varstvo okolja. V načrtu ima, da bi iz sredstev sklada v obnovlje-nem Hmeljniku ustanovili akademijo, skratka, prizadeva si, da bi namesto sedanjih na pol ruševin ponovno stal na hribu mogočen grad, kot je stal nekda-j.

Iz njegovih še neobjavljenih spomi-nov (del jih bo izšel v 3. številki nove do-lenjske revije Rast) je razvidna velika navezanost na Hmeljnik, čeprav Philipp Wamboldt ni nikoli stalno živel tu. Na Dolenjsko je hodil le med počitnicami, ko so se na gradu zbirali gospodiči z vseh koncev in uživali v brezdelju in igri.

Takole piše v svojih spominih: »V glavnih poletnih počitnicah, ko je mla-dež s sosednjih gradov spala na slami v kašči, je bilo skoraj vse razen petroleja za luči in vodno črpalko ter tobaka pri-delano doma: kruh, meso, klobase, sir, maslo, vino, žganje, sadje, šunka, per-utrina.« Pri jedi so jim stregli domačini s srebrnih pladnjev, in to s spretnostjo in omikanostjo. »Ne vem, kaj si je mislil najin, bratov in moj služabnik, ki je bil mojih let in pri katerem doma sem vča-sih jedel ajdovo kašo, ki so jo skuhal na odprtem ognjišču v loncu na trinožni-ku. Danes je odličen hotelir v Jugoslavi-ji, jaz pa sem šel v samostan, da bi postal reven kot njegovi.« se spominja Philipp Wamboldt.

Iz njegovih spominov je zanimiv tudi drobci, ki govori o odnosu njegovega očeta do domačinov. »Velikokrat sem si ogledoval fotografije šiviljske šole iz let pred 1900, ki jo je uredila moja babica za dekleta in žene iz okoliških vasi. Na podstrešju sem brskal po sto steklenič-kah dedove lekarne, ko je na starost homeopatsko zdravil bolnike iz okolice. Pred revščino in neomikanostjo so moji stari starši in moji starši kapitulirali. Vsi poskusi so bili zaman. Danes vem, bila je frustracija zaradi razočaranja nad ne-uspešnim bojem proti nerazvzitosti. Zdi se, da tudi gradnja železnice ob prelomu stoletja ni menjala ničesar.«

Pisec spominov pa pravilno opaža, da revščina naših ljudi ni bila plod njihove neumnosti ali nedelavnosti, saj med drugim zanimivo opisuje naravne spo-sobnosti dolenjskih ljudi. »Zidarji, mi-zarji, čevljarji, krojači, vsi obrtniki, ki so delali za nas, so ... iz nič znali narediti

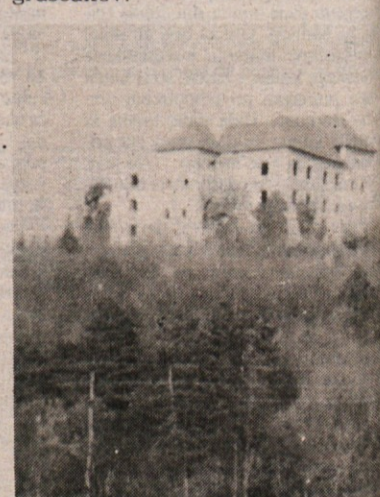
kaj pristnega, in to z okusom: kam-šebre arkadnega dvorišča, stole iz m-delanega kamna, kovane rešetke. V-vaškem stolpu je bila vsa oprava na-na doma.«

IZ ŽULJEV NAŠIH LJUDI

Po vijugasti cesti sva prilezla pod gočno hmelnjsko zunanje obzidje, na gosto prerašča bršljan. Desetlet-je rastlina oprijemala zidovja in se raščala, da je kot živa preproga pre-zidovje, potem pa je prišel nekdo i-šljanu spodsekati korenine. Najbi prav tako, a bršljan, ki je ruševine o-z navdihom romantičnosti, se je p-sušiti. Na več mestih sva še videla ohranjanje moč življenja in zeleni, če-brez korenin, iz vlage zidu.

In nekaj podobnega temu spode-nemu bršljanu se nama je zazdel sam grad. Ruševina, spodsekana v t-ljih, požgan in izkoreninjen iz čas-razmer, ki so ga rodile in vzdrževale vendar še kljubuje in obstaja. Ne ve-dom graščakov, gospodarjev, tem-ko priča moči življenja njegovih g-teljev. To pa so bili naši ljudje, tla-kamnoseki, zidarji, tesarji, kovači, neničarji, vrtnarji, kmetje, hlapci-služabniki, vsa pisana množica u-raje, ki je iz svojega znoja in s pridni-svojih rok gradila ta mogočni spom-

Kaj, za vraga, si je mislil tisti, ki je taknil ogenj na to veličastno delo n-ljudi? Menda ne, da je grad plod graščakov?

Od daleč je Hmeljnik videti še ka-sebi in daje vtis nekdanje mogo-sti. Okoli njega se je spletlo v-pripovedi, med drugim tudi ta, ga zgradili že pred Kristusovim-stvom.

Novi časi pred Grmado

30-letnica obstoja Doma na Grmadi nad Otrnekom — Oskrbnica zdaj N. Hribar — Zabavno

ORTNEK — Najlepša turistična točka v Ribniški dolini, Dom na Grmadi nad Otrnekom, doslej ni bil izkoriščen do skrajnih možnosti, in to največ po »zaslugi«
začasnih upraviteljev tega objekta, ki so razen nekaj izjem menili, da morajo svoje bivanje tu upravičiti z dobrim zaslužkom in čimprej oditi v dolino. Dom, ki ima 887 m nadmorske višine, bo to leto proslavil 30-letnico obstojanja.

V začetku letošnjega leta je upravljanje doma prevzela 24-letna Nataša Hribar, ki ima kljub mladosti za seboj bogate izkušnje na področju turizma in gostinstva. »Pogled z Grmade na vse štiri strani sveta deluje vabljivo in umirjajoče. Ljubljanska kotlina, Suha krajina, primorska regija in Gorski Kotar se vidijo kot na dlani. Razdalja 40 km do Ljubljane dela Grmado dostopno, še posebej, ker so tudi ceste do tod urejene. Zaradi tega mislim, da bom v dogovoru s turističnim društvom našla skupen jezik za uresničitev nekaterih projektov, tako da bi Grmada bila v doglednem času že na seznamu slovenskih aktivnih turističnih točk,«
poudarja Nataša.

Poleg gostinskega objekta, ki se lepo vključuje v okolje, je turistično društvo s pomočjo prizadevnih članov in delovnih organizacij postavilo zidan objekt, kjer je kuhinja, sejna soba, prostor za ležišča, sanitarije, plesišče in prijetno urejen dnevni prostor. »Sedanje bivalne zmogljivosti so kot nalašč za izvedbo pri- ložnostnih manjših prireditev in

srečanj. Zaradi tega bom predlagala, da bi na planoti zgradili v doglednem času nekaj bungalovov, saj so za dobro poslovanje potrebne nočitvene zmogljivosti. Višina in lega terena sta ugodni za dobro smuko, zato ne bi bilo slabo razmis- ljati o ureditvi smučarskih površin,«
meni Hribarjeva.

Nataša Hribar

Grmada je postaja na ribniški planinski poti in je zelo zanimiva za planince in druge ljubitelje narave, ki tu lahko dihamo s polnimi pljuči in poleg tega še uživajo v klasični pre- hrani iz domove domače kuhinje, ki seveda pripravi po ugodnih cenah tudi vse jedi po naročilu. Tako ob- ljubljata Hribarjeva in dodaja: »Čez leto nameravam pripraviti nekaj zabavnih prireditev. Sicer je moje geslo, da mora biti vsak gost dobro postrežen, da se dobro počuti. To, da se gostje radi vračajo na Grma- do, me veseli in kaže, da so me spre- jeli kot svojega človeka.«

M. GLAVONJIČ

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOMELJ,
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA,
IN TREBNJE

V 7. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datu- mom 26. maj 1990, so objavljeni naslednji dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Objava imen izvoljenih delegatov v zbor skupščine občine Črnomelj
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za ureditveno območje Črnomlja in naselij Vojna vas, Svibnik, Kočevje, Kanižarica in Blatnik

OBČINA METLIKA

- Poročilo o izidu glasovanja za izvolitev delegatov v družbeno- politični zbor skupščine občine Metlika (22. aprila 1990)
- Poročilo o izidu glasovanja za izvolitev delegatov v zbor krajev- nih skupnosti skupščine občine Metlika (22. aprila 1990)
- Poročilo o izidu glasovanja za izvolitev delegatov v zbor zdru- ženega dela skupščine občine Metlika (12. aprila 1990)

OBČINA RIBNICA

- Sklep o valorizaciji davčnih osnov v odloku o davkih občanov
- Objava izidov glasovanja v zbor skupščine občine Ribnica dne 12. in 22. aprila 1990
- Spremembe in dopolnitve pravilnika o oddajanju stavbnega zemljišča na območju občine Ribnica
- Odlok o določitvi nalog, ki jih od 1. 1. 1990 začasno opravljajo organi samoupravnih interesnih skupnosti

OBČINA TREBNJE

- Objava imen izvoljenih delegatov v zbor skupščine občine Trebnje

V 8. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datu- mom 29. junij 1990, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

- Odlok o lokacijskem načrtu za centralno čistilno napravo Črnomelj
- Sklep o javni razgrnitvi grafičnih prikazov prostorskih sestavin osnutka sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine Črnomelj za obdobje 1986 — 2000
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o organizaciji in de- lovnem področju upravnih organov skupščine občine Črnomelj
- Odredba o določitvi najvišjih cen

OBČINA METLIKA

- Odredba o določitvi najvišje ravni cen

OBČINA NOVO MESTO

- Sklep o valorizaciji dohodkovnih cenzusov in lestvic davčnih osnov za davek od dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic ter za davek od premoženja v odloku o davkih občanov občine Novo mesto
- Sklep o spremembi tarife komunalnih taks
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta BTC Češča vas — 1. faza
- Sklep o dopolnitvi sklepa o določitvi cen Zavoda za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto
- Odredba o določitvi najvišjih cen

OBČINA TREBNJE

- Sklep, s katerim se podaljša javna razgrnitev osnutka ureditve- nega načrta za deponijo komunalnih odpadkov Globoko za ob- čino Trebnje
- Odredba o določitvi najvišjih cen v občini Trebnje
- Sklep o valorizaciji lestvic davčnih osnov za davek od dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic ter za davek od premoženja
- Sklep o valorizaciji lestvic davčnih osnov za davek na promet nepremičnin za nezazidana stavbna zemljišča in druga zem- ljišča, ki se uporabljajo za kmetijske namene, ter za davek od razlike med prometno in gradbeno vrednostjo

M-KZ ČRNOMELJ
ČRNOMELJ, Kolodvorska 39

potrebuje pri izvedbi agromelioracij:

- bagerje s kladivom
- buldozerje TG 75, 90
- nakladalnike TIP CAT 955, 966

Informacije na tel. 51-020.

Ponudbe s ceno pričakujemo do 19. 7. 1990.

O izbiri bo pisno obvestilo v 8 dneh po preteku roka objave.

Osnovna šola narodnega heroja Martina Kotar- ja, Šentjernej,

razpisuje
dela in naloge

— pomočnika ravnatelja za 4 leta

Pogoji:

Kandidat mora izpolnjevati pogoje iz 89. člena Za- kona o osnovni šoli, imeti najmanj 5 let delovnih iz- kušenj in strokovni izpit. Potrebne so organizacijske in strokovne sposobnosti za uresničevanje smotrov osnovne šole.

Nastop dela 1. 9. 1990.

— učitelja gospodinjstva — PRU, za nedoločen čas

Nastop dela 1. 9. 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnje- vanju pogojev delegaciji delavcev v svetu šole v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

Tovarna nogavic Polzela je našla Novo mesto: za svoje gnezdo.

V Novem mestu na Prešernovem trgu so že odprli sodobno prodajalno s svojimi izdelki, v kateri lahko izbirate vsak dan od 7. ure dalje med prelepo ponudbo ženskih, moških in otroških nogavic.

Polzela — prva lastovka modnih nogavic.

Komisija za delovna razmerja pri Osnovni šoli XV. SNOUB-Belokranjska METLIKA

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja angleškega in nemškega jezika (P ali PRU) za nedoločen čas
- učitelja gospodinjanskega pouka in vodje šol- ske prehrane (PRU) za določen čas (nadomešča- nje delavke na porodniškem dopustu)
- 3 učiteljev razrednega pouka (PRU), od tega enega za nedoločen čas, dva za določen čas, ene- ga do februarja 1991, enega za šolsko leto 1990/91.

Začetek dela 1. 9. 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi na gornji na- slov v 8 dneh po objavi razpisa.

Svet šole VIO Trebnje TOZD Osnovna šola Jože Slak-Silvo, Trebnje,

razpisuje
prosta dela in naloge:

POMOČNIKA RAVNATELJA za 4 leta

Kandidat mora poleg zakonskih pogojev izpolnjevati še pogoje 89. in 137. člena zakona o osnovni šoli in imeti:

- opravljen strokovni izpit za učitelja
- najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu
- organizacijske in strokovne sposobnosti za uresničevanje smotrov osnovne šole

Začetek dela je 1. 9. 1990.

Kandidati, pošljite prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: TOZD Osnovna šola Jože Slak-Silvo, Trebnje, Kidričeva 11, 68210 Trebnje, v zaprti ku- verti s pripisom: za razpisno komisijo. O izidu razpisa boste kandidati obveščeni v 8 dneh po opravlje- ni izbiri.

ZASTAVA CENTER

LJUBLJANA, KRANJ, KRŠKO, SLOVENIJA

IZREDNI NAKUP

Do 15. 7. 1990

VAM NUDIMO NAJUGODNEJŠI NAKUP NOVIH
AVTOMOBILOV IZ PROGRAMA ZASTAVA

6%

IZREDNEGA DODATNEGA POPUSTA

CENIK MALOPRODAJNIH CEN:

126 PGL/87	38.937,10	Z 128 Skala 55	78.513,00
Jugo Koral 45	59.135,00	L-1300 kombi sk.	85.466,70
J-Koral 45 J	45.512,00	L-Riva 1,3	85.972,40
J-Koral 55 k.p.	65.768,90	Samara 1500	94.822,50
J-Koral 60 al.p.	72.709,90	Samara 1300/3v	88.501,00
J-101 Skala 5v	73.961,50	Samara 1300/5v	91.029,60
J-101 S.E. 5v	73.620,20	L-NIVA 1,6	124.235,10
Jugo UNO 45 R	103.776,80		

- Takošnja dobava oziroma kratki dobavni roki
- z nakupom novega avtomobila postanete član kluba ZASTAVA CENTER z dodatnimi ugodnostmi v post prodaji.

- možnost nakupa v Ljubljani tudi ob nedeljah od 8.-14. ure, Tržaška 133-135.

INFORMACIJE IN VPLAČILA:

Ljubljana, Tržaška 135, tel. (061) 267-941 ali 267-984
Kranj, JLA 10, tel. (064) 26-563
Krško, Cesta Krških žrtev 53, tel. (0608) 31-218

IZKORISTITE UGODEN NAKUP

ZASTAVA AVTO

p. o. LJUBLJANA

DOLENJSKI LIST

NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Poštna številka in kraj.: _____

Št. osebne izkaznice: _____

Industrija pletenin INPLET d.o.o. Sevnica, Dol. Brezovo 34

ima prosto delovno mesto

KOMERCIALIST

za samostojno delo na domačem in tujem trgu

Prijavite se, če izpolnujete naslednje pogoje:

- visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali komercialne usmeritve
- znanje vsaj enega tujega jezika
- sposobnosti za samostojno in kreativno delo
- izkušnje za delo na komercialnem področju

Nudimo:

- osebni dohodek po dogovoru
- dodatne stimulacije na poslovni učinek

Prijave pričakujemo do 31. 7. 1990.

Industrija klimatskoodpraševalnih naprav SOP IKON KOSTANJEVICA NA KRKI

razpisuje
delovno mesto

VODJA PRODAJNO-PROJEKTIVNE ENOTE

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom predpisanih pogo- jev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo strojne smeri
- da imajo 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj, ki so dokazane z delovnimi uspehi, doseženimi z večletnim uspešnim opravl- janjem del in nalog na tem ali podobnem področju
- da imajo organizacijske in vodstvene sposobnosti
- da aktivno obvladajo en svetovni jezik

Izbrani kandidat bo imenovan za dobo štirih let.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpis- nih pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:

SOP IKON
KOSTANJEVICA NA KRKI
Krška cesta 6
68311 KOSTANJEVICA NA KRKI

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbi- ranju prijav.

tedenski koledar

Četrtek, 12. julija — Mohor
Petek, 13. julija — Jolanda
Sobota, 14. julija — Jelena
Nedelja, 15. julija — Vladimir
Ponedeljek, 16. julija — Dan tankistov
Torek, 17. julija — Aleš
Sreda, 18. julija — Miroslav

LUNINE MENE

15. julija ob 13.04 — zadnji krajec

kino

BREŽICE: 13. 7. (ob 20. uri) ameriška melodrama Družinska strast. 15. 7. (ob 18. in 20. uri) ameriški triler Lov na rdeči oktober.

ČATEŽ: 12. 7. (ob 21.15) ameriška melodrama Družinska strast. 14. 7. (ob 21.15) ameriški triler Lov na rdeči oktober. 16. 7. (ob 21.15) ameriška komedija Zaposleno dekle. 17. 7. (ob 21.15) ameriški akcijski film Smrtonosno orožje.

ČRNOMELJ: 12. in 15. 7. (ob 21. uri) hongkonški akcijski film V tigrovem gnezdu. 13. 7. (ob 21. uri) ameriški erotični film Na vsak način. 17. 7. (ob 21. uri) ameriški pustolovski film Za-

kladi kralja Salomona — II. del.

KRŠKO: 12. 7. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Izgubljeni fantje. 13. 7. (ob 22. uri) ameriški erotični film Neutrudljivi ljubimec. 15. 7. (ob 18. uri) ameriški kriminalni film Črni dež. 17. 7. (ob 20. uri) ameriški avanturistični film Plaćanec.

KRMELJ: 14. 7. ameriška komedija Čarovnica iz Eastwica.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 12. (ob 10. in 20. uri) ter 13. in 14. 7. (ob 18. in 20. uri) ameriška nora komedija Policijska akademija — VI. del. Od 13. do 15. 7. (ob 22. uri) ameriški erotični film Nenasični ljubimec. 15. in 16. (ob 18. in 20. uri) ter 17. 7. (ob 10. uri) ameriški fantastični film Legenda. 17. in 18. 7. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Išče se živ ali mrtev.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 13. do 15. 7. (ob 19. uri) ameriška nora komedija Policijska akademija — II. del. Od 16. do 18. 7. (ob 19. uri) ameriški film Ko Harry sreča Sally.

SEVNICA: 12. in 13. 7. ameriška komedija Čarovnica iz Eastwica. 14. in 15. 7. hongkonški akcijski film Tiger v akciji. 16. in 17. 7. nemški erotični film Pohotna Merlin.

da bo mesnica v Škocjanu zaprta od 16. do 31. julija 1990. Mesarstvo Bobič, Škocjan. 1086

INTERMARC

d.o.o.
Prodajni oddelek na Zagrebški cesti 21 v Novem mestu. Tel. 068/24-663. Nudimo vam: oljne gorilnike ECOFLAM Minor-4, 22—53 kW po najnižjih trenutnih cenah; nahrbtnne kosilnice Alpina.

Obiščite nas!

AVTO ALARM

Vgradnja po konkurenčnih cenah
Plut Anton
Cerovec 17, Semič
tel.: 068/59-080

OKREPČEVALNICA GRAD

Brestanica priredi 21. julija s pričetkom ob 17. uri srečanje harmonikarjev na gradu Brestanica. Harmonikarji naj se prijavijo osebno ali po telefonu (0608) 79-209 do 18. julija. Prijave sprejemamo vsak dan od 15. do 21. ure. Po končani prireditvi bo zabava s plesom.

BOUTIQUE »DR«

Kastelčeva 1, Novo mesto
Velika izbira izdelkov iz italijanskega jeansa:
ženske, moške hlače
— bermude
— mini krila
— bolero jakne
— jakne
ter peštra izbira majic iz kvalitetnega bombaža.

POSEBNA UGODNOST!

SEZONSKO ZNIŽANJE od 7. julija do 1. avgusta!
Tanke jeans hlače: prej 300, sedaj 260 din. (1957-OB-28)

Za 1.000 din rešujete Krko in zaslužite 101.610 din!

Ekološko-komercialna akcija, katere čisti dobiček je namenjen za nakup prenosne čistilne naprave ob reki Krki.

Kaj vse je potrebno, da se vključite v akcijo?
Kako poteka Ekoline?

Vsa pojasnila po telefonu 27-080.
Mesečna izplačila in javna objava zbranskega denarja za čistilno napravo.

Ekoline organizira: Line, d.o.o., ob sodelovanju Zelenih in ZSMS — liberalne stranke.

Naj bo to vaše ekološko dejanje!

P. S.: Po treh tednih akcije smo izplačali 228.040 dinarjev za sodelovanje v akciji EKOLINE. Pet-najvišjih izplačil: pogodba št. 25 — 17.490 din, pogodba št. 27 — 15.890 din, pogodba št. 29 — 11.900 din, pogodba št. 327 — 11.540 din in pogodba št. 49 — 9.940 din.

posest

UGODNO PRODAM smrekov gozd (30 arov) na Vranovičih pri Črnomlju, borov gozd (30 arov) v Kanjarici in obdelovalno njivo (40 arov) na Vranovičih. 51-888. 909

PRODAM super komfortno brunarico (115 m2) in 2000 m2 vinograde in sadovnjaka, na sončni legi na Malkovcu pri Mokronogu. Šifra: »99.000 DEM« 994

TRAVNIK (1800 m2) pod Breznikom pri Škocjanu prodam. 0601/62-517. 995

KOMPLETNO DOMAČIJO (na kateri se lahko redi 8 glav živine), z bukovim gozdom (prva in druga klasa), prodam. Oglasite se lahko na naslov: Janko Kebe, Brezovicapri Suhorju. 1003

TRAVNIK s košnjo v Vrhu pri Ljubnu prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 1006

ZEMLJIŠČE (1730 m2) v Jedinščici k.o. Gotna vas prodam. Medved, 24-887. 1017

ZEMLJO, primerno za brunarico, v bližini glavne ceste (Rakovnik pri Novem mestu) prodam. Jože Podržaj, Rakovnik 2, Novo mesto, 43-678, zvečer. 1022

ZIDANICO in 1/2 ha zemlje prodam. Informacije na 041/155-205. 1035

HIŠO v Črnomlju, v VI. gradbeni fazi s fasado, prodam. Možnost obrti. 27-297. 1057

SMREKOV GOZD (1 ha 30 arov) na relaciji Mokronog — Šmarjeta na Dolenjskem prodam. Cena 150.000 din. 061/441-310. 1063

VIKEND v okolici Rake, primeren za stanovanje za manjšo družino, prodam. 49-008, ali 22-667. 1082

VIKEND HIŠICO v okolici Trebnje, na lepi legi, primerno za stanovanje,

prodam najboljšemu ponudniku. Šifra: »SONČNA LEGA« 1083

STAREJŠO HIŠO, manjšo, delno obnovljeno, v središču Brestanice ob Savi, ugodno prodam. Primerna je tudi za obrt. Vesna Marčič, Archinetova 13, Ljubljana. 1092

V ROVIŠČU pri Raki prodam pol ha gozda, 8 a vinograde in 2 a travnika. 061/225-505, zvečer. 1093

VINOGRAD in travnik v izmeri 30 arov v Sromljah ugodno prodam. 0608/62-944. 1098

GRADBENO PARCELO z vrtno površino 32 arov, v Cerkljah ob Krki — Župeča vas 35, prodam. 011/150-624. 1103

prodam

KOBILO, staro štiri leta in težko 700 kg, prodam. 56-237. 996

KOTNO sedežno garnituro (trosed, enosed in fotelj), staro tri leta, prodam. 49-652. 1001

KRAVO in mlatnilnico poceni prodam. 068/76-373, zvečer. 1002

VRATA balkonska — zastekljena 80x210 cm, KLI Logatec, ugodno prodam. 23-430. 1005

TRAVO za košnjo in motokultivator pasjalski s priključki prodam. Dular, Slivje, 0608/60-064. 1007

ISTRŠKE GONIČE, kratkodlake, stare 10 tednov, potomci odličnih staršev, prodam. 0608/55-389. 1011

LOVSKA PSA resasta istrijanca, stara tri mesece, odličnih staršev, prodam. Avgust Lužar, Bršljin 34, Novo mesto. 1015

NOVO ZUPAN HARMONIKO, klavirsko, 4—krat uglašeno, 120 basov, črne barve, z registri in kabino, prodam. Milan Rajterič, Chengdujska 14, Ljubljana, 061/482-260. 1024

GLASBENI STOLP SHARP, dva zvočnika 50 W, prodam. Cena 500 DEM. Informacije samo v četrtek in petek na 25-876. 1025

PRIKOLICO za čoln prodam. 25-161. 1028

SPALNICO, trajnožareči kamin, kueperbusch in kuhinjo marles s štedilnikom ugodno prodam. 25-148. 1029

KLAVIRSKO 80 basno harmoniko, skoraj novo, prodam. 23-422. 1032

OTROŠKO POSTELJO, hladilnik in zamrzovalno omaro ugodno prodam. 068/26-832. 1033

GLASBENI STOLP commodore na daljinsko upravljanje, nov, in pletilni stroj singer, dvoredni, prodam. 068/85-329. 1036

UGODNO prodamo rabljeno gostinjsko opremo in posodo: 50 kosov stilih stolov, 12 kosov miz, kuhinjski elementi RP, stroj za pomivanje posode, stroj za lupljenje krompirja (nov), žago za žaganje kosti (nova), akvarij (600 l), igralni apar box (50 plošč), razno belo in črno posodo, prte in zavese. Gostišče Pavlin, Mačkovec 31, Novo mesto. 1042

NOV ŽAGAN LES za ostrejša, plohe in deske po naročilu, prodam. 84-851. 1045

KUHINJO, italijansko, z vgradnimi elementi, prodam. Zelo ugodno plačilo. 26-959. 1047

OPREMLJEN ženski frizerski salon oddam v najem. MOTOR CTX, nov in več rabljenih koles ugodno prodam. 25-461. 1049

STARO KOSTANJEVO KAŠČO (4 x 6 m) in dele za wartburga prodam. Prečna 50, Novo mesto. 1049

OTROŠKI voziček »Roki« prodam. 27-235. 1051

SIPOREX, debeline 7,5 cm, prodam za 25% ceneje ali zamenjam za drug material. Marjetka Žnidaršič, Šmalčja vas 18, Sentjernej, 41-013. 1053

PRAJNI STROJ gorenje—koerting, rabljen, ugodno prodam. 22-349. 1054

TELEVIZOR ISKRA, barvni, prodam za 2.200,00 din. 23-342. 1055

SEMENSKO AJDO (ruska visokorodna sorta) in mlin na kamne (80 cm) za vse vrste žitaric prodam. Rajko Štefanič, Dragatuš 22, 57-347. 1069

KRAVO, telico in kože prodam. 86-181. 1071

PRODAM 200 kosov ovalnih rabljenih salonitnih plošč in 40 m rabljenih žlebov. 0608/34-660. 1084

DVA OTROŠKA vozička, uvožena, po ugodni ceni prodam. 26-375. 1085

CAMCORDER BLAUPUNKT prodam. Informacije na 85-366. 1087

KUHINJO, dobro ohranjeno, zelo ugodno prodam. 068/51-238, od 10. do 15. ure. 1089

NAMIZNI overlog singer, 4 niti, prodam. 068/49-303. 1094

PRAJNI STROJ prodam. 21-148. 1097

OMARO LOTOS za dnevno sobo prodam. 42-161. 1101

MLIN kladivar in robkalnik koruze prodam. Cvelbar, Šmarjeta 5, Šmarješke Toplice. 1102

TRAKTORSKO PRIKOLICO, gumni voz, 20 m2 domačega platna in R 4, letnik 1982, prodam. 52-787. 1104

SMREKOVE DESKE debeline 3 in 5 cm prodam. Kličite na 25-072. 1105

OFSET tiskarski stroj romajor 313, B3, in romajor 2, B3, prodam. Kapušin Branko, Krasinec 55, Gradac, 068/57-154 ali 57-222. 1110

razno

PODARJAM igralne kartice »capitan«. Za 80 din lahko zaslužite 81.920,00 din. Naslov v oglasnem oddelku. 998

PROSTOR za kava bar ali butik v Novem mestu ali okolici najamem ali kupim. Šifra: »DOGOVOR« 1037

POZOR! Izdajanje kratkoročnih in dolgoročnih kreditov. Informacije na 24-295. 1058

službo dobi

GOSTIŠČE KRAMER Dobova pri Brežicah zaposli dve natakari za določen ali nedoločen čas. OD po dogovoru. Hrana in stanovanje je lahko v gostišču. 0608/67-054. 1009

AKVIZITERJE za prodajo konfekcije na terenu iščem. 27-986, v soboto od 10. do 12. ure. 1016

TRGOVCA z ustreznimi izobrazbo za trgovino z gradbenim materialom iščem. Metal flex d. o. o. Prečna (pri letališču). 1038

DEKLE za varstvo dveh otrok na domu iščem. 50-123. 1038

DVA DELAVCA sezonsko ali redno zaposlim. Jože Kic, Hrastulje 46, Škocjan. 1050

AKVIZITERJE za prodajo iskane kozmetike na področju Slovenije iščem. 50 različnih artiklov. Novost na tržišču — kolekcija za sončenje odlične kakovosti. Dober zaslužek. 041/320-644. 1062

IZKUŠENEGA KV AVTOMEHANIKA zaposlim. Visok, stimulativen OD. Informacije na 20-572, po 20. uri. 1044

službo išče

DELO v butik ali zasebni trgovini v Novem mestu ali okolici sprejemam. 23-742. 1007

MLAD FANT z odsluženim vojaškim rokom išče kakršnokoli honorarno delo. Naslov v oglasnem oddelku. 1044

stanovanja

ENOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu nujno potrebuje mlada družina. Naslov v oglasnem oddelku. 1044

SOBO s sanitarnimi oziroma garsonjero v Novem mestu ali bližnji okolici išče mlada učiteljica. Šifra: »320« 1081

DVOSOBNO STANOVANJE okoli 70 m2, v Leskovcu pri Krškem, ugodno prodam ali zamenjam za garsonjero. Po-

TELEVIZIJA NOVO M

vaš kana

v novomeškem Kabl razdelilnem omre na kan

DNEVNI SPORED ZA TA

18.31 obvestila

18.55 oglasi & mali

19.00 NOVICE

19.05 oglasi & mali

19.10 rezerviran čas

NASLOV: Glavni trg

TELEFON: 068/23-

TELEFAX: 068/21-

kličite na 0608/32-146, urah.

V DOLENJSKIH TOP

iščem hišo ali polovico hiše ali dva, za odkup ali v najemnost predplačila. Telefon (P28-3MO)

ženitne ponu

FANT, 24/180/80, ljubitelj glasbe, filmov in izletov, z kmetijo in dobrim avtomobilom spoznati preprosto dekle, staro Prosim za sliko, ki jo na željo vr

»PORTOROŠKA NOČ«

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

ANGELE DEBELAK

iz Krmelja

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se mi v času bolečine in žalosti pridružili. Vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih. Zahvalno sem tudi podjetju Novoles, Domu upokojencev v Kranju, D. upokojencev Dvor in sodelavcem za izrečeno sožalje in podarjeno upokojevo župnik in govornici pa za poslovilne besede. Vsem krat iskrena hvala!

Žalujoci: otroci z družinami

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 70. letu zapustila naša draga mama, stara sestra in teta

TEREZIJA KUŽNIK

iz Sadinje vasi pri Dvoru

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih. Zahvalno sem tudi podjetju Novoles, Domu upokojencev v Kranju, D. upokojencev Dvor in sodelavcem za izrečeno sožalje in podarjeno upokojevo župnik in govornici pa za poslovilne besede. Vsem krat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustila mama, stara mama in prababica

MARIJA TURK

Križmanova mama

iz Blatnika pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih izrekli sožalje, darovali cvetje ter pokojno v velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

kmetijski stroji

KOMBANJ ferguson »majster« z bencinskim motorjem prodam. Informacije na 60-204. 999

KOSILNICO in kiper prikolico tehnostroj 4200 prodam. 068/56-174. 1004

MOLZNI STROJ westfalia in ventilator gros za dosuševanje sena prodam. Pust, Hudeje 19, Trebnje, 45-236. 1014

TRAKTORursus 335, letnik 1989, prodam. Jože Trbanc, Dol. Dole 19, Škocjan, 76-444. 1046

TRAKTOR pasquali 18, frezo in plug prodam. Vili Draksler, Vihré 45, Mirna Peč. 1061

KOMBANJ klas comos 1970, kosa 210 cm, prodam. Anton Turk, Zajčji vrh, 068/43-875. 1067

TRAKTOR ferguson 577, dva pogona, 600 ur, s kabino in priključki, prodam ali menjam za manjšega. Nevenka Mokrovič, Vukovo selo, Dubravečka 46, Senkovec pri Dobovi. 1108

kupim

PARCELO za vikend ali že začeto gradnjo manjšega vikenda v neposredni bližini Dolenjskih Toplic kupim. Stane Kovačič, Muljava 8 a, 061/783-488. 1013

MOPED APN 6 kupim. 51-917, zvečer. 1109

motorna vozila

TV 30, letnik 1978, in osebni avto vauxhall, letnik 1979, prodam. Informacije na 0608/89-181. 997

Z 128, letnik december 1987, prodam. Stanko Romšek, Na bregu 20, Črnomelj. 1000

R 4 GTL, letnik oktober 1988, zaščiten, prodam. Cena 58.000 din. 068/84-318. 1008

Z 101 GTL 55, staro 4,5 leta, registrirano do junija 1991, prodam. 86-251. 1010

Z 101, letnik 1979, obnovljeno, in eno po delih prodam. Silvo Kiren, Gor. Prekopa 13, Kostanjevica. 1012

126 P, star 7 mesecev, prodam. 0608/88-897. 1018

BMW 3,16, prevoženih 8000 km, prodam. Adamičeva 27, Novo mesto, od 15. ure dalje. 1019

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je tiho zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, tast in stric

ANTON PAŠIČ

z Vrtače 6 pri Semiču

Lepo se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, dragemu pokojniku podarili vence in cvetje ter ga pospremili k večnemu počitku. Iskrena hvala tudi Iskri Semič in IMV Semič, cerkvenim pevcem in gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

Jutro poletno nam mamo je vzelo, v naših srcih vedno bo skelelo.

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 71. letu zapustila naša draga mama, babica, sestra in teta

ALOJZIJA PIRC — TOMŠIČ

s Hriba pri Beli Cerkvi

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in krajanom za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje, pevcem iz Bele Cerkve za zapete žalostinke, IMV-Revoz in VVZ Dragomer za vence ter obema župnikoma za lepo opravljeni obred in poslovljne besede. Posebna zahvala sosedom Pavličevim in Miklavčičevim ter še enkrat hvala vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 81. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

MARIJA ZAGORC

iz Velike Bučne vasi 19

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in vaščanom, ki so nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo pospremili k zadnjemu počitku. Hvala tudi KZ Krka — predelava mesa, tovarni Novoteks — konfekcija, patronažni sestri Joži Dragan za obiske na domu, Janezu Potočarju za poslovljne besede ob odprtem grobu in cerkvenim pevcem. Prisrčna hvala gospodu župniku Miru Virantu za lepo opravljen obred. Še enkrat vsem in vsakemu posebej hvala!

Žalujoci: vsi njeni

Nihče ne ve, kako boli, ko tebe, ljubi sinko, več na našem domu ni. Niti z bogom nisi rekel niti roke nam podal, smrt te vzela je prerano, a vedi, da v srcih naših boš ostal.

ZAHVALA

V 11. letu je tragično preminil naš dragi sin

SIMON KUCHAR

Volčkova vas 21, Šentjernej

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za vso pomoč, podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Posebej se zahvaljujemo družinam Bučar in Medved za nesebično pomoč. Vzgojno-varstveni ustanovi Šentjernej, OŠ Šentjernej, učencem 4. b razreda za poslovljne besede, cerkvenemu pevskemu zboru in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Hvala vsem, ki ste v tako velikem številu pospremili našega Simona do preranega groba!

Vsi njegovi

ODNESEL KASETO Z ORODJE

NOVO MESTO — V času od 22. do 30. junija je še neznan storilec iz mehaničnega delavnice Cestnega podjetja v Bučni vasi odnesel pločevinasto kaseto z mehaničnim orodjem. Takšno kaseto z orodjem najajo vsi mehaniki v tej delavnici, 27. junija pa je eden ostal brez nje. Podjetje je s kaznivimi oškodbano za 5.000 din.

SKOZI OKNO PO HRANO IN PIJAČO

NOVO MESTO — V noči na 1. julij je neznanec skozi okno vdrl v gostišče v Loki

v Novem mestu, last Gorjancev. Odnesele je nekaj hrane, pijače in cigaret ter drobiža, vse skupaj vredno 2.000 din.

GORELO V BLOKU

NOVO MESTO — 7. julija okoli 22. ure je prišlo do požara v stanovanjskem bloku v Ulici Slavka Gruma. Na podstrešju bloka so si stanovalci sami uredili in ogradili prostore, ki jim služijo za drvarnice in shranjevanje raznih predmetov. Tjaka so stanovalci sami napeljali tudi elektriko, prav nestrokovna napeljava pa je bila po vsej verjetnosti vzrok požara. Ogenj je uničil štiri drvarnice in celotno

25 metrov dolgo ostrežje bloka. Škodo še ocenjujejo, gotovo pa je ogromna.

VLOM V DISKONT

NOVO MESTO — V noči na 1. julij je neznan nepridiprav vlomil v diskontno prodajalno-metliške Kmetijske zadruge v Kolodvorski ulici v Novem mestu. Iz prodajalne je vlomilec odnesel več steklenic raznovrstnih pijač, s čimer je zadruga oškodovana natanko za 5.039,70 din. Predržneža še iščejo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubega moža, očeta, starega očeta in tasta

LAZA GOGIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nas tolažili in nam dajali moči. Hvala vsem, ki so pokojnika pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in se od njega poslovili z lepimi besedami.

Njegovi najdražji
Novo mesto, julija 1990

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 66. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, tašča, stara mama, sestra in teta

OLGA JURAJEVČIČ

roj. PIRIK iz
Črnomlja

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za darovane vence in cvetje. Posebej se zahvaljujemo Zofki Možina za nesebično pomoč med boleznijo, zdravnikom ZD Črnomelj za lajšanje bolečin, osebju doma starejših občanov Črnomelj, BETI Črnomelj, Amaliji Veselič za organizacijo pogreba, govornici Olgi Gašperič ter pevskemu zboru za zapete pesmi. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žalujoci: hčerka Jolanda z družino in ostalo sorodstvo

Žrtvovanje in trpljenje — bilo vaše je življenje, iti preko smrti, spet živeti — bil vaš up je, hrepenenje...

ZAHVALA

V 93. letu starosti nas je za vedno zapustila naša dobra mama, stara mama in prababica

BARBARA TOMC

iz Geršič pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Posebej se zahvaljujemo govornikom Rezki Kralj in Alojzu Štefaniču, družinoma Kralj in Matkovič, gospodoma župniku iz Podzemlja in Črnomlja za lepo opravljen pogrebni obred in pevkam za zapete žalostinke. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in našo drago mamo pospremili na njeni zadnji poti!

Žalujoci: hčerke Pepca, Zofka, Mimica in Milena z družinami ter ostalo sorodstvo

Delo, skromnost in poštenje — tvoje je bilo življenje

V SPOMIN

14. julija bo minilo žalostno leto, odkar nas je nepričakovano zapustila dobra žena, mama, babica in prababica

ANA JAKETIČ

iz Vinice 38

Hvala vsem, ki se je spominjate, obiskujete njen grob in prižigate svečke.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat, stari oče in stric

ADOLF GRIČAR

iz Podboršta pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam ustno ali pisno izrazili sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na zadnji poti. Hvala župniku za opravljen obred, Marku Koščaku za poslovljne besede pred hišo žalosti, godbenikom, pevcem in osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu, ki so pokojnemu pomagali in ga bodrili v zadnjih težkih trenutkih.

Žalujoci: vsi njegovi

Nihče ne ve, kako boli, ko tebe, ljubi mož, domov več ni. Spomin na tebe večno bo živ, saj zlatih src, kot si imel ga ti, le malo še živi. Le zakaj si moral ravno ti umreti, ko s teboj je bilo tako lepo živeti?

ZAHVALA

V 38. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, nečak in bratranec

ZVONE MAJERIČ

s Potoka 50 pri Straži

Z žalostjo v srcu se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so mi v težkih trenutkih izrekli iskreno sožalje, darovali vence in izkazano požrtvovalnost, ter za poslovljne besede na domu. Hvala delovni organizaciji Labod in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Jožica z Vanjo in vsi, ki so ga imeli radi
1. julija 1990

Devet otrok si povila, devetim si življenje dala, naj bog ti dober bo plačnik,

saj v njega si verovala, bolečine si prestala, zdaj boš v grobu mirno spala.

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica, tašča, sestra in teta

ANA MUREN

Nova loka 49, Črnomelj

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, delovnim organizacijama »Begrad« Črnomelj in Krka Novo mesto ter vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in kakorkoli pomagali. Lepa hvala zdravnikom iz Črnomlja za lajšanje bolečin, pevskemu zboru iz Doblič, vaščanom s Tanče Gore za organizacijo pogreba, sosedom Matkovičevim in Prhnetovim za pomoč in gospodu župniku iz Dragatuša za lepo opravljen pogreb.

Žalujoci: vsi njeni

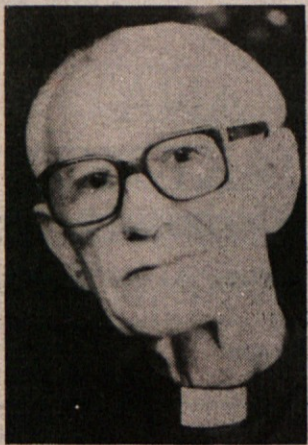
Bara Tomc

Zadnjo soboto v juniju smo se vsi, ki smo jo spoštovali in jo imeli radi, na podzemljskem pokopališču poslovili od Bare Tomc iz Geršičev, ki je februarja dopolnila 92 let in je bila najstarejša krajanka čalec naokoli. Tomčeva mama je prišla iz rodnih Tribuč v Geršiče leta 1927, ko pa se je pričela druga svetovna vojna, sta z možem Lojzetom vse

od začetka podpirala pošten boj Slovencev. Toda avgusta 1942 ji je italijanski okupator odpeljal moža in nikoli več ga ni videla. Ostala je sama s štirimi otroki. Ko se je vojna končala, je bila Tomčeva domačija, kot številne druge belokranjske, opustošena. Z vztrajnostjo, odrekanjem in materinsko ljubeznijo do svojih otrok je gradila nov dom. S svojim pridnim delom je bila zgled vaščanom, predvsem pa svojim otrokom, ki so stopili po njeni poti in postali marljivi in pošteni člani družbe. Zato je lahko s ponosom gledala na svoj rod.

SOVAŠČANI

LADISLAV LENČEK

Prihajajo, lastovke slovenske pomladi, z vseh strani sveta so se razpela krila in usmerila let k pravi domovini, ki jih je končno le pripravljena sprejeti. Prejšnji teden se je na Otočcu zbrala učena družina, da bi ugotavljala, kje vse na svetu smo, od kdaj smo tam, zakaj vse smo tam, kaj tam počnemo, koliko smo tam pravzaprav še Slovenci: če smo, zakaj še smo, če nismo, zakaj nismo več, in koliko nas pravzaprav še je. Zapletena vprašanja, na katera ni enostavno odgovoriti, saj je vprašanje veliko, odgovorov še več. Lahko bi rekli celo, da je odgovorov toliko, kolikor človeških usod je splozelo z našega narodovega drevesa v zavetja drugih krošenj. Ena od takih usod je bila zelo blizu pri roki. To je udeleženelec konferencie, župnik iz Argentine, g. Ladislav Lenček. Pred petinštridesetimi leti je zapustil domovino kot tudi veliko njegovih stanovskih tovarišev. Gospod Stanislav je bil namreč že takrat duhovnik, zanje pa, v komunističnem režimu, kakršen naj bi bil takrat na obzorju, menda ni bilo prostora. Sicer pa, saj si je želel v svet, zato se je nekaj let pred vojno tudi zapisal salezijancem. Hotel je v misijon, in to nič več in nič manj

kot na Kitajsko. Bila pa je Argentina namesto tega, tja je odšel z množico drugih emigrantov. Imel pa je gospod Stanislav s sabo ljubelega emigrantskega sodruha. Že v študentskih letih je sodeloval pri listu Katoliški misijonar, potem pa ga je tudi urejal. In ta list je potoval z njim v svet in ponovno zaživel v Buenos Airesu. Z njim se je širila po svetu slovenska beseda, misel in zavest. Le v domovino ni mogel, kajti takratna oblast mu je postavljala visoke pregrade kot vsej emigrantski literaturi širom po svetu.

Zanimivo je, da so se prav v Argentini oblikovale močne slovenske kulturne enklave. Ena takih je tudi Slovenska vas v bližini Buenos Airesa, v kateri je gospod Ladislav župnikoval. Ima svojo šolo, društva, obilico kulturnih sekcij. Pri mnogih je sodeloval tudi on, med drugim je bil pobudnik slovenske svetovne kulturne akcije, ki je združevala slovenske razumnike iz diaspore in utirala pot k enotnemu slovenskemu svetovnemu domu. Je to možno?

»Jaz gledam na spravo tako, kot razmišljam v Argentini. Tam pravzaprav ni ljudi, ki bi se morali s kom spraviti, hudo pa jim je, ker so izgubili svoje domače, svoje imetje in morali zapustiti domovino. Žive naprej lepo po slovensko, kar je pravzaprav velika posebnost. Tudi jaz ne nosim v sebi nobene zamere do komunizma ali bivšega režima, sem pa vesel, da sem doživel to spremembo. Za ljudi zunaj je to velika spodbuda, čeprav je treba tudi razumeti, da tisti, ki nimajo dovolj stika z dogajanjem tukaj, še ne verjamejo popolnoma, da se bo vse oziroma se je že vse spremenilo,« pravi g. Ladislav Lenček. On je prepričan o tem, zato se bo po petinštridesetih letih bivanja v tujini in pri šestinsedemdesetih letih življenja ponovno za stalno naselil v domovini. T. JAKŠE

Mira Blažina pri delu

Pedikerski salon tudi v Črnomlju

Novost Mire Blažina

ČRNOMELJ — Ker Mira Blažina, kljub temu da je v Črnomlju že 10 let, ni dobila izobrazbe medicinske sestre primerne stalne zaposlitve, je lani začela v Celju obiskovati polletni pedikerski tečaj. Upala je, da se bodo s tem povečale njene možnosti za zaposlitev, čeprav takrat še pomislila ni na zasebni salon. Toda ker si je za praktični pouk na tečaju morala kupiti instrumente, ta naložba pa ni bila ravno poceni, je najprej začela opravljati pedikerske storitve v tukajšnjem domu starejših občanov, kjer je bila zaposlena. A izkupiček od tega dela je bil tam preskromen, da bi se ji naložba izplačala v doglednem času, zato se je odločila, da v stanovanjskem bloku na Moše Pijadeja 6 na Črnodolu odpre svoj salon.

»Izhajala sem iz tega, da mnogi ne vedo, kakšno je delo pedikerja, ker tovrstnega salona v Beli krajini še ni bilo, zato sem zadnjo soboto v juniju pripravila tudi temu primerno otvoritev,« pravi Mira. »Obiskovalce sem podrobno seznanila s svojim delom, torej nego nog od odpravljanja kurjih oči, otščancev in sprememb na stopalih do urejanja nohtov. Mnogi še sedaj pokukajo v salon le iz radovednosti ali pa želijo zgolj nasvet, ki jim ga nikoli ne odrečem. Občasno pa bo prihajal v salon tudi dermatolog, ki ga v črnomeljskem zdravstvenem domu sicer ni bilo že 4 leta. Zdravniki so navdušeni nad mojo idejo in so mi pripravljali tudi pomagati,« pravi zadovoljna Mira. M. B.-J.

Film »Veter v mreži« pozlačen

Filip Robar je za režijo filma Veter v mreži na letošnjem puljskem festivalu pridelal zlato areno — Zlata tudi snemalcu

PULJ — Filmskemu ustvarjalcu Filipu Robarju iz Novega mesta je uradna žirija letošnjega puljskega filmskega festivala dodelila najvišje priznanje, ki ga lahko prejme jugoslovanski režiser, zlato areno za režijo filma Veter v mreži. Po zlati areni, ki jo je prejel za montažo Ovnov in mamutov na enem od prejšnjih puljskih filmskih festivalov, je to že drugo Robarjevo puljsko zlato odličje.

Film Veter v mreži, ki je v bistvu av-

torski film, saj je bilo v rokah novomeškega filmskega ustvarjalca poleg režije tudi pisanje scenarija, dramaturgija in montaža, je prejel še eno zlato areno, in sicer je žirija najvišje priznanje dodelila tudi Juretu Pervanji, ki je pri filmu sodeloval kot snemalca. Bero zlatih aren, ki je odšla v Slovenijo, zaokrožuje na tri Karpo Godina, ki je to visoko filmsko odličje prejel za montažo svojega filma Umetni raj. Od ostalih nagrad omenimo samo še tri poveljnice: za najboljši jugoslovanski film, ki mu je pripadla velika zlata arena, je bil proglašen Gluhi smodnik režiserja Bate Cengića, zlati areni za igralce pa sta dobila Mirjana Joković za najboljšo žensko in Branislav Lečić za najboljšo moško vlogo.

»Za nagrado sem zvedel po telefonu, ker me v Pulju pač ni bilo,« je za Dolenjski list izjavil Filip Robar, ki smo ga

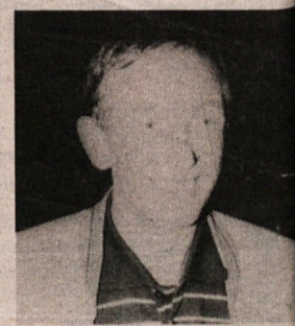
dobili minulo nedeljo pri terenskem lu za film Rogenrol na spravi slovenskega Kočevskega Rogu. »Nagrad sem niti pričakoval niti me ni dodre presenetila. V film Veter v mreži ogromno vložil in mislim, da je to rala opaziti tudi puljska žirija. Skrbim, bi film zaradi svoje izrazito srednjo-ropske tematike ne našel na ustno odziv in razumevanje, nisem imel. M. MARK

Knjiga in film o tolovaju Tonetu Hacetu

Knjiga M. Remica

MIRNA PEČ — Tone Hace izp. Cerkve pri Stari vasi na Notranjski je bil strah in trepet slovenske deželice po letu 1933 vse do začetka druge svetovne vojne. »Če ne boš ubogal, prišel Haca,« so starši strašili svoje otroke. Bili so se ga tudi odrasli, ki imeli kaj pod palcem, celo orožniki policaji se niso počutili varni pri njim. Tone, »car slovenskih tolovajev«, je bil za svoja dejanja obsojen 196 let zapora in na tri dosmrtnje. Odsedel je 20 let v raznih ječah, do in v svetu, poldrugo leto bil celo obsojen v težkih verigah na nogah in kah. Na koncu je napravil črto na svojim življenjem. Če se je v svoji rosnih letih preživljal s krajo in ubojem, je zadnjo tretjino življenja preživel skesan. Postal je čuvaj drvenega premoženja v Kovinoplasi. Lož, umrl pa je pred dvema letoma, svoji rojstni vasi reven kot cerkevni miš.

To je le nekaj iz življenja tega slovenskega razbojnika in tolovaja, ki je v svoji knjigi opisal Miropec Marjan Remic. V tem času je knjigo življenja Toneta Haceta že v prodajo njegovem življenju pa je posnet film »Do konca in naprej«, ki je

Marjan Remic: »Hacetovo življenje sem poznal bolj kot žandar»

predvajal na pravkar končanem puljskem festivalu. »Vsaka podobnost vsebine Tonetovega življenja iz moje knjige in filma je zgolj slučajna,« pravi o najnovejšem slovenskem filmu Marjan Remic, saj se s filmskim Hacetom ne more strinjati. J. PAVLI

Spet je bila kaznovana pridnost

Jože Bračika ob otroški dodatek na podlagi škodoželjne anonimne prijave

NOVO MESTO — Jože Bračika ima zelo rad živali. Nekaj časa se je ukvarjal z rejo konj, zdaj, ko živi v bloku na Drski v Novem mestu, ima na bližnjem Brodu v najemu hlevček in majhen vrt, da redi nekaj koz in kravo, ki mu jo je posodil prijatelj, da bosta njegovi punčki imeli dobro domače mleko. Najemnine je treba plačati, kupiti mora tudi vso hrano za živali. Poleg velike ljubezni do živali pa je razlog za rejo koz — trenutno jih ima tri in sedem kozličkov — v kozjem mleku, za katero je pred leti slišal, da bo dobro delo njegovi kronični bronhialni astmi. Pravi, da to drži, s kozjim mlekom pa rad pomaga tudi drugim. In ni si mislil, da bo komu njegova ljubezen do živali šla tako v nos, da ga bo pripravil do premišljanja, da bi vse skupaj pustil.

Bračika je bil v novomeškem Laboratoriju donedavna v planski službi, zdaj pa je dobil odločbo za blagajnika, s čimer

se mu bo plačala — znano je, da te v Laboratoriju niso prav visoke, Jože je nazadnje dobil okrog 4.500 din — za četrtino zmanjšala. Že ženo in dva hčerka, pet- in šestletno, živi v bloku na Drski. Žena ni zaposlena. Doma je ostala po drugem porodu, ker nikakor niso našli varstva za otroka. Da je zaradi tega gospa brez dela, seveda ne drži, saj veliko dela z živalmi opravi prav ona, ker Jožetu prav v hlevu ne dene dobro. Jože plačuje tudi preživnino za sina iz prvega zakona, trenutno nekaj nad 1.000 din. Donedavna je dobival za punčki otroški dodatek, nazadnje 866 din, sredi junija pa je dobil odločbo komisije za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic, da »ni upravičen do družbene pomoči otrokom, ker kljub izkazanemu nizkemu dohodku ni ogrožena najnižja socialna varnost družine; le-to si družina zagotavlja z osebnim dohodkom očeta ter z dodatnimi neregistriranimi dohodki«.

Ko se je Jože na Centru za socialno delo Novo mesto pozanimal, kaj je zdaj to, je zvedel, da je nekdo iz njegove sosseke prijavil da »poseduje« dve kravi in koze. »Le kako, da so pozabili na mojih sedem kur, morske prašičke in podgane, ki se sicer ne dajo prešteti, jih pa občasno tudi nahranim s trupom?« se hudi Jože, ki ga najbolj boli, da je dobil odločbo na osnovi škodoželjne in očitno iz zavidevanja porojene anonimne prijave, ne da bi strokovna služba preverila dejansko stanje na terenu. Ko je Jože v Centru vprašal, ali imajo izračun, koliko je od te njegove »farme« dohodkov, je zvedel, da ne, ker za to niso usposobljeni, v zadruge spraševati pa nimajo časa iti. Kako preživeti z 2.000 din na mesec, tudi ne znajo svetovati, vedo pa, da družina ni ogrožena. Jožetu je bil očitno tudi judo »novejša izdelava«, čeprav vedo, da nikoli ne kupi novega, vedno pa se trudi avto redno zamenjevati, da ni prevelikih stroškov z vzdrževanjem in da je vedno pri roki. Avto je danes potreba, Jože ga rabi tudi za to, da se zapelje na Gorjance, ko ga, astmatika, zrak v dolini začne preveč dušiti. »Očitno ni prav, če si skuša človek sam pomagati in če mu je to delo v veselje,« pravi zagrenjeno Jože in doda,

da bi tudi on lahko delal kaj bolj donosnega, kar pa ne bi bilo vsem na oči ali pa bi se — tako kot se zdaj njemu in ženi, ko hodita okrog v blatnih škornjih s koso in grabljami — smejal z balkona stanovanja, ki ga v večji meri plačuje družba.

Kako živijo? »Nismo lačni,« pravi Jože, »umazani in raztrgani tudi ne hodimo, saj zna žena marsikaj sama sešiti. Živimo pa skromno, gostilna me ne vidi in jaz, čeprav nisem zdrav, delam dva šihata,« pravi Jože in se razburja predvsem zaradi načina dela pristojne službe in zato, da tudi z drugimi ne bi delali podobno. Z. L.-D.

SPET NAZAJ — Drago Badovinac je pripeljal sina Aleša nazaj v starodavno gostilno »Pri Zajcu« na Gorjancih. (Foto: T. Jakš)

NOVI STANOVALCI IZ PEŠČENIH STEN — Čebelarji so v Sloveniji redki ptiči. Na Bizeljskem so pred leti komaj katerega opazili, lani in letos pa se je njihovo število precej pomnožilo. Domovanje so si poiskali na pobočju, kjer za rudnik Globoko kopljejo kremenčev pesek. Pisani ptičji pari izkopljejo spomlad do dva metra dolge rove v steno, kjer si uredijo gnezdo. Naši čebelarji ali legati prezimujejo v tropski Afriki, kamor odletijo jeseni kot lastovci in druge selivke. Ti ptičji so pravi barvni lepote. Družijo se v jatah, hranijo pa z žuželkami. Posebej radi imajo čebele, ose in čmrle. Na sliki je mlad legat, ki je padel iz gnezda, pa ga je lovec Oto Gabron ujel in dal nagačiti. Na sliki je ob njem hčerka Alenka. (Foto: J. T.)

HARMONIKARJI, NA HINJE

HINJE — Gasilsko društvo Hinje priredi v soboto, 14. julija, ob 18. uri pri gasilskem domu v Hinjah že drugo srečanje harmonikarjev — frajtonarjev. Vse, ki bi se srečanja radi udeležili, prosijo, naj prijavi svojo udeležbo na telefonsko številko 43-910 ali 43-901. Hkrati s srečanjem harmonikarjev bo velika vrtna veselica s plesom. Igral bo ansambel iz Kočevja, za hrano in pijačo pa bodo prizadevni hinjski gasilci tudi poskrbeli.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prislulnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 20. in 21. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prislulnil.

Jože Bračika

kozerija

KOMUNISTI, TI SO VSEGA KRIVI!

— Daleč so nas pripeljali, ja.
— Vidiš, to pa se lahko zgodi samo v družbah, kjer je skoraj pol stoletja na oblasti ena partija, in še ta komunistična povrh.
— Zavoženo kmetijstvo.
— Usmerjeno izobraževanje je bilo strel v prazno. Koliko generacij mladih ljudi so zapeljali v slepo ulico.
— Šolstvo je v črni luknji.
— Zdravstvu, dragi prijatelji, se ne godi nič boljše. Še malo, pa bo na tleh.
— Kaj hočeš: komunisti!

— Pa turizem? Avstrijci nas prekašajo v vseh pogledih. Komunisti bi bilo treba že davno vzeti besedo.
— Predvsem pa oblast, dragi moj.
— Kaj so naredili samo z industrijo! Podjetja propadajo kot za stavo.
— Zadnji čas, da je nastopilo večstrankarstvo.
— Pri nas je zmeraj tako, da se zganemo šele takrat, ko nam voda že pošteno teče v grlo.

— S tujimi krediti, ki smo jih najemali za izgradnjo cest, so si nekateri gradili hiše, vile, vikende.
— Bodi konkreten: to so bili komunisti.
— Petinštirideset let že plačujemo samoprispevek, pa mlade družine nimajo kam dati otroka, ker so vrtci pretesni.
— Zadnji čas, ti pravim, je bil, da smo vzeli komunistom vajeti iz rok.
— Saj res: kdo pa je novi repiški župan?

— France Bradač. Bivši komunist.
— Pa izvršnik?
— Tine Luftič.
— Pa menda ne tisti, ki je bil osem let repiški sekretar ZK?
— Ja, ja, prav tisti. Tudi na vse druge pomembne repiške funkcije so bili izvoljeni nekdanji komunisti.
— Saj pravim: prava rešitev za našo Jugovino je, da je nastopilo večstrankarstvo. TONI GAŠPERIČ

studio
D

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je prejšnji teden podelil nagrado za sodelovanje pri oblikovanju lestvice MAJI SANTIL-SILC iz Podlipja. Cestitam!

Lestvica najbolj priljubljenih narodnozabavnih melodij pa je za ta teden z eno novostjo takšna:

- (2) Kaj je ljubezen — VESNA
- (4) Ne čakaj na maj — ANSAMBEL COF
- (1) Mlad pastir — ANSAMBEL IVANA PUGLJA
- (3) Soča voda — DOLENJSKI FANTJE
- (—) Slovenska polka — ANSAMBEL T. HERVOLA
- (7) Med temnimi gozdovi — ANSAMBEL L. LESJAKA
- (8) Ob reki — SPOMIN
- (5) Stara ljubezen nikoli ne oveni — AVSENIK
- (6) Pelji me spomin nazaj — ANSAMBEL I. RUPARJA
- (7) V nedeljo popoldne — ANSAMBEL L. SLAKA

Predlog za prihodnji teden: Biseri z morja — ANSAMBEL LIPA

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto